

GÖDÖLLŐ VÁROS POLGÁRMESTERE

ELŐTERJESZTÉS

a Képviselő-testület 2010. május 27-én tartandó ülésére

Tárgy: Javaslat a 2009. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló
átfogó értékelés elfogadására

Előterjesztő: Dr. Gémesi György

Tisztelt Képviselő-testület!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló többször módosított 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdése előírja a helyi önkormányzatok számára a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról és gyámügyi tevékenységről szóló beszámoló és értékelés készítését. Az átfogó értékelés tartalmi követelményét a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet 10. sz. melléklete szabályozza.

A beszámolót a Képviselő-testület megtárgyalja és dönt annak elfogadásáról, melyről a Közép-magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatalát tájékoztatja.

A Gyermekvédelmi Törvény végrehajtásáról a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet, és a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997.(IX.10.) számú kormányrendelet gondoskodik. A gyámügyi igazgatással kapcsolatban további alapvető fontosságú jogszabály az 1952. évi IV. törvény a házasságról, családról és gyámságról, valamint az illetékességről és a hatáskörökről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet.

A törvény legfontosabb alapelve a gyermekek mindenekfelett álló érdeke, és a családban történő nevelkedésüknek biztosítása.

Amennyiben ez nem lehetséges, úgy a jogszabály előírja, hogy a családjából bármely okból kikerült gyermek biztonságát, gondozását, nevelését, egészséges személyiségfejlődését ugyancsak biztosítani kell.

A gyermeknek joga van a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségre káros szerek elleni védelemre.

A gyermeknek joga van az emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal - az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez.

A gyermeki jogok védelmét a Gyermekvédelmi Törvény minden olyan természetes és jogi személy kötelességévé teszi, aki a gyermekek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint hatósági intézkedések biztosítják.

Gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, (védőnői szolgálat, házi orvos), a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók (családsegítő szolgálat/központ), a közoktatási intézmények, rendőrség, ügyészség, bíróság, a pártfogói felügyelő szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, a menekülteket befogadó állomások, valamint a társadalmi szervezetek, egyházak és alapítványok.

Ezeknek az intézményeknek és személyeknek törvényben foglalt kötelessége, hogy jelzéssel éljenek a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, és hogy bírósági eljárást kezdeményezzenek a gyermek érdekében.

A jelzés tehát ezen szervezetek, személyek számára kötelező, de azzal minden állampolgár is élhet.

A jelzőrendszer megfelelő működésének tehát rendkívül fontos szerepe van a gyermekvédelem területén.

2009-ben a jegyzői gyámhatóság 163 ügyben járt el, a gyermekvédelmi törvényből fakadó pénzügyi és természetbeni ellátásokra vonatkozóan 594 esetben hozott döntést.

Mindezekre tekintettel a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok 2009. évi ellátásáról az alábbi átfogó tájékoztatást adom.

1. Településünk demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira

Gödöllő város népessége:	31.690 fő
0-18 éves korúak száma:	7.335 fő

2. Az önkormányzat által nyújtott pénzügyi, természetbeni ellátások biztosítása

Az új családtámogatási rendszer kialakításával 2007-ben már teljes mértékben megszűnt a rendszeres gyermekvédelmi támogatás folyósítása, amely beleolvadt a családi pótlékba, így minden gyermeket nevelő családnak alanyi jogon jár.

Az Országgyűlés 2005. november 07-i ülésnapján elfogadott, a családtámogatási rendszer átalakításáról szóló 2005. évi CXXVI. törvény – amely 2006. január 01. napján lépett hatályba – 14.§-a hatályon kívül helyezte a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, a rendszeres gyermekvédelmi támogatásra (a továbbiakban rendszeres támogatás) vonatkozó rendelkezéseit.

A jogszabályváltozás következtében a rendszeres támogatás, mint pénzügyi ellátás 2005. december 31. napjával megszűnt, helyébe 2006. január 01. napjával kezdődően a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény lépett.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

Az a gyermek, akinek szociális helyzete alapján rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát igazolják, bölcsődében, óvodában és iskolában az étkezéshez jogszabály szerinti normatív kedvezményt, és külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeket

(pl. tankönyvtámogatás) jogosult igénybe venni, valamint évi két alkalommal egyszeri pénzbeli támogatásra (**2009. évben** gyermekenként **5.800 –Ft**) jogosult.

Amennyiben a gyermeket

- egyedülálló szülő, ill. más törvényes képviselő gondozza,
- vagy ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos,
- vagy ha a nagykorúvá vált 23. életévét még be nem töltött fiatal felnőtt nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat,
- vagy ha a nagykorúvá vált 25. életévét még be nem töltött fiatal felnőtt felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul,

akkor jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre,

- ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének **130 %-át (2009-ben 39.900 Ft-ot)**,

- minden más esetben, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének **130 %-át (2009-ben 37.050 Ft-ot)**.

Az eljárás kérelemre indul. A kérelmet a gyermek törvényes képviselője (szülő, gyám), nagykorú kérelmező esetén saját maga terjesztheti elő a lakóhely szerint illetékes polgármesteri hivatalnál.

2009. évben 395 családban 783 kiskorú, valamint 36 nagykorú jogosult részére lett megállapítva a rendszeres kedvezmény.

A kérelem elbírálása az önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe tartozik. A feltételek fennállása esetén a jegyző a kedvezményre való jogosultságot 1 éves időtartamra állapítja meg. Ha a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság tárgyév július 1-jén illetve november 1-jén fennáll, a jogosult július és november hónapokban **5.800 – 5.800 Ft** összegű pénzbeli támogatásban részesül, melyet külön igényelni nem szükséges.

2009. évben 8.682.600 Ft-ot fizettünk ki ezen a jogcímen, amelynek 100 %-a a központi költségvetést terheli.

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó jogosult, aki a gyermek tartására köteles, és nyugdíjszerű rendszeres szociális pénzellátásban, vagy időskorúak járadékban részesül.

A kérelmet a gyám lakóhelye szerinti települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál lehet előterjeszteni.

A támogatásra való jogosultságot a gyám lakóhelye szerinti települési önkormányzat jegyzője határozatlan időre állapítja meg, miután megvizsgálta a benyújtott igazolást és nyilatkozatokat, beszerezte a gyámrendelő határozat másolatát és megvizsgálta, hogy a gyám a családjogi törvény rendelkezései alapján a gyámolt gyermek tartására köteles-e. A jogosultsági feltételek meglétét évente egy alkalommal felülvizsgálja.

A támogatás havi összege gyermekenként az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 %-a (2009-ben: 6.270 Ft).

Ha a jogosultságot a jegyző megállapította, az a kérelem benyújtásától esedékes azzal, hogy a tárgyhónapot követő hónap 5. napjáig utólag kerül sor a támogatás folyósítására. Amennyiben a kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultság tárgyév július 1-jén fennáll, július hónapban, amennyiben pedig november 1-jén fennáll, november hónapban a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás mellett pótlékot folyósít a települési önkormányzat jegyzője.

A pótlék összege alkalmanként és gyermekenként 2009-ben 7.500 Ft volt.

2009. évben mindösszesen 3 fő részére történt kiegészítő gyermekvédelmi támogatás megállapítása. Ezen a jogcímen 225.720 Ft-ot fizettünk ki, amelynek 100%-a a központi költségvetést terhelte, a pótlékokra 45.000 Ft-ot fordítottunk, ennek szintén 100 %-a a központi költségvetést terhelte.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíti az önkormányzat képviselő-testülete a gyermeket abban az esetben, ha a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

A támogatásokat elsősorban a tanévkezdéssel kapcsolatosan felmerülő költségek fedezésére, valamint az év közben felmerülő óvodai, illetőleg iskolai költségek (ruházat, tanszerek pótlása, osztálypénz, erdei iskola költségei) fedezésére, valamint étkezési térítési díj megfizetésére (díjhátralék rendezése, továbbá nem gödöllői intézményben tanuló gyermek térítési díjának rendezése) igényelték.

A 2009. évben összesen 1473 kiskorú és nagykorú tanuló részére nyújtottunk rendkívüli támogatást. Ez kb. 700 családot érintett. A kifizetett rendkívüli támogatások éves összege 12.695.100,- Ft volt. Ez az összeg 100%-ban az önkormányzati költségvetést terhelte.

Újszülöttek köszöntése

Gödöllő Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a kisgyermekeket vállaló családokra. A szociális rászorultságtól függő, valamint a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételéről és a fizetendő térítési díjakról szóló 10/2007. (II.23.) számú önkormányzati rendelet önálló támogatási formaként nevesíti az újszülöttek köszöntését, amely megilleti a Gödöllőn állandó lakóhellyel rendelkező és tartózkodó, valamint legalább 2 éve Gödöllőn tartózkodó családban született gyermeket. A köszöntés **20.000,-Ft** pénztámogatással történik a rendelkezésre álló szociális keret terhére. Az elmúlt évben született hármas és négyes ikrek nagyobb összegű támogatást kaptak.

2009-ben újszülöttek köszöntése céljából 5.820.000,-Ft került kifizetésre.

Üdülési támogatás

Üdülési támogatásban részesülhet az a gödöllői állandó lakóhellyel rendelkező gyermek, ahol a családban élő személyek jövedelme alapján kiszámított egy főre jutó havi nettó jövedelem – önhibájukon kívül – az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a kétszeresét (**2009. évben 57.000,- Ft**) nem haladja meg.

A támogatás mértéke – egyéni elbírálás alapján – a térítési díj 100 %-áig terjedhet.

Természetbeni támogatásként, kizárólag az önkormányzat által fenntartott balatonlellei üdülő térítési díjához történő támogatás céljából igényelhető, kivéve a tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermek gyógyüdülését.

Ebben a támogatási formában 81 gyermek részesült, a ráfordított támogatás összege 1.652.930,- Ft volt. Ez az összeg 100 %-ban az önkormányzati költségvetést terhelte.

Gyermekétkeztetés

Gyermekétkeztetés esetén a bölcsődés, az óvodás, valamint az 1-6. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek után az intézményi térítési díj 100 %-át kell biztosítani.

Az előző körbe nem tartozó, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek és tanuló után az intézményi térítési díj 50 %-át, három- vagy többgyermekes családoknál gyermekeként az intézményi térítési díj 50 %-át, tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermek, tanuló után az intézményi térítési díj 50 %-át, a kollégiumi, externátusi ellátásban részesülő gyermek, tanuló után az intézményi térítési díj 30 %-át kedvezményként kell biztosítani (normatív kedvezmény).

A normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe. Nem jár a tanulónak kedvezmény azon étkeztetésére, amely kedvezményre – a szakképzésre vonatkozó rendelkezések szerint létrejött – tanulói szerződése alapján már jogosult.

Erre a célra a 2009. évben 47.317.000,-Ft került felhasználásra.

Rászorultsági étkezési támogatás állapítható meg a gyermek részére, ha a család önhibáján kívül a jövedelmi és vagyoni helyzete miatt arra rászorult és a gyermek napközbeni étkeztetése nem biztosított.

A támogatás mértéke 100 % volt, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem érte el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 120 %-át. 50%-os térítésmentességet akkor lehetett megállapítani, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem érte el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130%-át.

Egyedi elbírálással, kivételes méltányosságból 100%-os térítésmentesség adható, ha a családban súlyosan fogyatékos vagy krónikus betegségben szenvedő személyt, vagy gyermeket gondoznak.

Erre a célra 2009-ben 168 gyermek részére 4.916.000,- Ft került felhasználásra.

3. Az önkormányzatok által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások

A települési önkormányzat a Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat működtetésével biztosítja a gyermekjóléti tanácsadás és gyermekjóléti szolgáltatás feladatait.

4. Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedésekre vonatkozóan a 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet az irányadó.

A rendelet értelmében a települési önkormányzat jegyzője

- a) teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot vesz fel,*
  - b) külön jogszabályban meghatározott esetben ügygondnokot, eseti gondnokot rendel ki, a kirendelt gondnokot felmenti, továbbá megállapítja munkadíját,*
  - c) a városi gyámhivatal felkérésére a gyámsági és gondnoksági ügyekben leltározási feladatokat végez, környezettanulmányt készít, valamint közreműködik a gyámhivatali határozatok végrehajtásában,*
  - d) felveszi a szülő nyilatkozatát, amelyben hozzájárul gyermeke ismeretlen személy általi örökbefogadásához,*
  - e) dönt a gyermek védelembe vételéről és annak megszüntetéséről,*
  - f) a gyermeket azonnali intézkedést igénylő esetben a különélő másik szülőnél, más hozzátartozónál vagy más alkalmas személynél, illetve nevelőszülőnél, vagy - ha erre nincs mód - gyermekotthonban, fogyatékos személyek otthonában vagy pszichiátriai betegek otthonában helyezi el,*
  - g) megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát,*
  - h) megállapítja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt, tartásra köteles hozzátartozó kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultságát,*
  - i) közreműködik a gyermektartásdíj iránti igény érvényesítésében a nemzetközi szerződésben meghatározottak szerint,*
  - j) közreműködik a gondozási díj, valamint a megelőlegezett gyermektartásdíj behajtásában,*
  - k) ellátja a törvényben vagy kormányrendeletben hatáskörébe utalt egyéb gyermekvédelmi és gyámügyi feladatokat.*
- (2) A mellékletben kijelölt települési önkormányzat jegyzője dönt a gyermekjóléti szolgáltatás és a gyermekek napközbeni ellátása működésének engedélyezéséről.*

Védelembe vétel

Az 1997. évi XXXI. tv. (Gyvt.) 68. §-a szabályozza a jegyzői hatáskörbe tartozó, gyermekvédelmi gondoskodás keretében megvalósuló védelembe vételi eljárást.

A törvény rendelkezései értelmében, ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek **veszélyeztetettségét** az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi.

A települési önkormányzat jegyzője - a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá

- a) a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiatakorút,
- b) a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket,
- c) a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatakorút.

A védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a települési önkormányzat jegyzője a gyermek részére a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendeli ki, és szükség esetén

- a) kötelezi a szülőt, hogy folyamatosan vegye igénybe a gyermekek napközbeni ellátását, illetve a Kt. hatálya alá tartozó iskolaotthonos nevelést-oktatást, illetve kollégiumi ellátást,
- b) kötelezi a szülőt, hogy gyermekével keressen fel valamely családvédelemmel foglalkozó személyt vagy szervezetet,
- c) kötelezi a szülőt arra, hogy gyermeke vegye igénybe az egészségügyi szolgáltatásokat,
- d) kezdeményezi a háziorvosnál - súlyos veszélyeztetettség esetén bármely orvosnál - a betegsége, illetve szenvedélybetegsége következtében állandóan vagy időszakosan kóros elmeállapotú szülő, illetve a gyermekkel együtt élő más hozzátartozó orvosi vizsgálatát,
- e) intézkedik - az illetékes szervek bevonásával a gyermek egészségét veszélyeztető körülmények megszüntetéséről,
- f) magatartási szabályokat állapít meg a gyermek számára a kifogásolt magatartás megszüntetése érdekében,
- g) figyelmezteti a szülőt helytelen életvezetésének, magatartásának következményére, és felszólítja annak megváltoztatására.

A kirendelt családgondozó a védelembe vételt elrendelő határozat jogerőre emelkedésétől számított tizenöt napon belül a gyermekre, illetve a fiatakorúra vonatkozóan egyéni gondozási-nevelési tervet készít, melyhez szükség szerint a jogszabályban meghatározott szerveket vagy személyeket kereshet meg.

A települési önkormányzat jegyzője - kérelemre bármikor, hivatalból évente - felülvizsgálja a védelembe vétel indokoltságát. A gyámhatóság és a gyermekjóléti szolgálat munkatársai rendszeres és szoros munkakapcsolatot tartanak fenn. Szükség esetén, a hivatalos levélváltásokon túl közösen készítenek környezettanulmányt, több alkalommal az oktatási intézmény gyermekvédelmi felelőse, védőnő bevonásával. Ennek gyakorlati jelentősége az, hogy az érintett család – tapasztalva a jelzőrendszer tagjainak együttes és következetes fellépését - együttműködőbb magatartást tanúsít a problémák megoldása során, így hatékonyabbá tehető a gondozás. A kötelező éves felülvizsgálat mellett gyakorlatilag félévente történik konzultáció a gyermekjóléti szolgálat és a gyámhatóság között, a védelembe vétel eredményességére vonatkozóan. A védelembe vett kiskorúak ügyében több esetben is előfordult, hogy rövid időn (két-három hónapon) belül többször is védelembe vételi tárgyalást kellett tartani – az oktatási intézmény, vagy a családgondozó kezdeményezésére -, mert az előírt magatartási szabályokat a kiskorú, vagy a szülő nem tartotta be. A szabályokat módosítani kellett, vagy ismételten szükséges volt felhívni a kiskorút, vagy a szülőt együttműködési kötelezettségükre.

Ha a védelembe vétellel a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem lehet, a gyermek érdekében a gyermekvédelmi gondoskodás más módját kell választani.

Erre a jogkövetkezményre a szülőt figyelmeztetni kell. A védelembe vétel nem érinti a szülő felügyeleti jogát.

Veszélyeztetésnek minősül az olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

A gyámhatóság a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó – jelzőrendszerhez tartozó – szervek és személyek jelzése, kezdeményezése, javaslata alapján köteles a védelembe vételi eljárást hivatalból lefolytatni.

A törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – alaptevékenység keretében:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat,
- a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a pedagógiai szakszolgálat,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelő szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

Jegyzői hatáskörben 2009-ben indult eljárások során 35 gyermek védelembe vételére került sor.

A védelembe vétel felülvizsgálatára 53 gyermek esetében került sor. A felülvizsgálat során 31 gyermek védelembe vételét megszüntette, míg 22 gyermek védelembe vételét a gyámhatóság továbbra is fenntartotta.

A gyámhatóság 2009. évben 4 kiskorút helyezett el ideiglenes hatállyal, melyből 2 gyermeket külön élő másik szülőnél, 1 gyermeket nevelőszülőnél, 1 gyermeket gyermekotthonban helyezett el a gyámhatóság.

Ideiglenes hatályú elhelyezésre az alábbi okok miatt került sor:

- a gyermeknek szülő általi nagyfokú elhanyagolása (érzelmi és fizikai),
- a szülő együttműködésének hiánya az öt gondozó szakemberekkel,
- a gyermek deviáns magatartása, igazolatlan iskolai hiányzások,
- a gyermek otthonának huzamosabb ideig történő engedély nélküli elhagyása, csavargás, nem megfelelő baráti társaság,
- gyermekbántalmazás.

Védelembe vétel elrendelésére jellemzően az alábbi okok miatt kerül sor:

- tanköteles kiskorú igazolatlan iskolai hiányzásai, képességeinek nem megfelelő tanulmányi eredmény, *mely okok száma folyamatosan növekvő tendenciát mutat,*
- a kiskorú magatartási problémái, deviancia, lopás, csavargás, rossz baráti társaság, ellenőrizetlen szabadidős tevékenység,
- gyógykezelés és gyógyszer-szedés elmulasztása,

- felelős szülői magatartás hiánya (*következetlen nevelési módszerek, nem megfelelő – tanulásra, pihenésre, a gyermek egészséges testi-lelki fejlődésére alkalmatlan lakókörnyezet, higiénés problémák, anyagi nehézségek –munkanélküliség, rendszertelen jövedelem, gyermekkel koldulás*)
- szülő/k oktatási-nevelési intézménnyel történő együttműködésének hiánya (szülői értekezleteken, fogadóórákon nem vesz/nek részt, a gyermek tanulmányi előmenetele, hiányzásai felől nem érdeklődnek),
- a szülők közötti párkapcsolati konfliktusok,
- szülő-gyermek közötti konfliktusok,
- gyermekjóléti szolgálattal történő együttműködés hiánya.

A védelembe vett kiskorúak családjában gyakran fordul elő alkoholizmus és más szenvedélybetegség, anyagi körülményeik rosszak - a szülők munkanélkülisége (többen közülük nem hajlandók együttműködni regisztrált munkanélküliként), rendszertelen jövedelme jelenti a problémát. Jelenleg 6 gyermeket érint a szülők koldulással történő veszélyeztetése. Ezen kiskorú gyermekekkel a szülők Budapesten koldulnak – több szabálysértési feljelentés történt ellenük.

A 331/2006. (XII.23) Korm. rendelet értelmében a települési önkormányzat jegyzője dönt a gyermekjóléti szolgáltatás és a gyermekek napközbeni ellátása működésének engedélyezéséről az alábbi településeken:

Gödöllő, Csömör, Dány, Kerepes, Kistarcsa, Mogyoród, Nagytarcsa, Szada, Vác, Vác, Vác, Vác, Valkó, Zsámbok

A jogszabályi kötelezés kapcsán 8 gyermekjóléti szolgálat, 7 bölcsőde és 10 családi napközi részére adtunk ki működési engedélyt. Az engedélyező hatóság feladata a szabályszerű működtetés évenkénti ellenőrzése is, melynek maradéktalanul eleget tett.

MŰKÖDÉSI ENGEDÉLLEL RENDELKEZŐ GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÓK

FENNTARTÓ	SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ	SZOLGÁLTATÁS
Kistarcsa Város Önkormányzata	Kistarcsai Nevelési Tanácsadó és Szociális Szolgáltató	Gyermekjóléti szolgálat
Valkói Római Katolikus Egyházközség	AGAPE Alapszolgálati Központ	Gyermekjóléti szolgálat
Vác Város Önkormányzata	Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat	Gyermekjóléti szolgálat Bölcsőde Bölcsőde Bölcsődék és fogyatékosok intézménye
Kerepesi Nagyközség Önkormányzata	Kerepesi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat	Gyermekjóléti szolgálat
Support Humán Segítő és	Support Humán Segítő és	Gyermekjóléti szolgálat

Szolgáltató csoportja	Mogyoródi	Szolgáltató csoportja	Mogyoródi	
Nagytarcsa Önkormányzata	Község	Családsegítő Gyermekjóléti Szolgálat	és	Gyermekjóléti szolgálat
Mogyoród Önkormányzata	Nagyközség	Községi Bölcsőde		Bölcsőde
Galagonya Nonprofit Kft Kerepes	CSANA	Galagonya CSANA		Családi napközi
Fenyvesligeti Nonprofit Kft.Szada	Sündörgő	Süni Samu CSANA Süni Sári CSANA		Családi napközi
Csodasziget Napközök Kistarcsa	Családi Nonprofit Kft.	CSANA 1 CSANA 2		Családi napközi
Spiritus Egyesület	Órbottyán	Guriga Családi Napközi Mogyoród		Családi napközi
CSIGA Közhasznú Mogyoród	Gyermekjóléti Alapítvány	CSIGA CSANA Mogyoród		Családi Napközi
NUMENCO Kft.	Mogyoród	Szentjakabi Családi napközi		Családi napközi
Szada Község Önkormányzata		Székely Bertalan Alapszolgáltatási Központ		Gyermekjóléti szolgálat
Csömör Önkormányzata	Nagyközség	Csömöri Alapszolgáltatási Központ		Gyermekjóléti szolgálat
Marcsook Judit		Családi napközi Mogyoród		Családi napközi
Kiss Ilona Csömör		Momóka családi napközi		Családi napközi
Napsugár Kft	Csömör	Napocska Bölcsőde		Bölcsőde 20 fő
VFT Nonprofit Kft	Pécel	Bölcsőcske Családi napközi		Családi napközi
Gödöllő Város Önkormányzata		1. sz. Bölcsőde		Bölcsőde
Gödöllő Város Önkormányzata		2. sz Bölcsőde		Bölcsőde

5. A városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatok

Gödöllő Város Gyámhivatala a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet melléklete alapján a hatáskörébe utalt feladatokat **Gödöllőn kívül ellátja 10 település** (Csömör, Dány, Kerepes, Kistarcsa, Mogyoród, Nagytarcsa, Szada, Valkó, Vácszentlászló, Zsámbok) vonatkozásában.

11 település lakossága összesen: 87.297 fő
Ebből 0-18 éves korúak száma: 19.735 fő

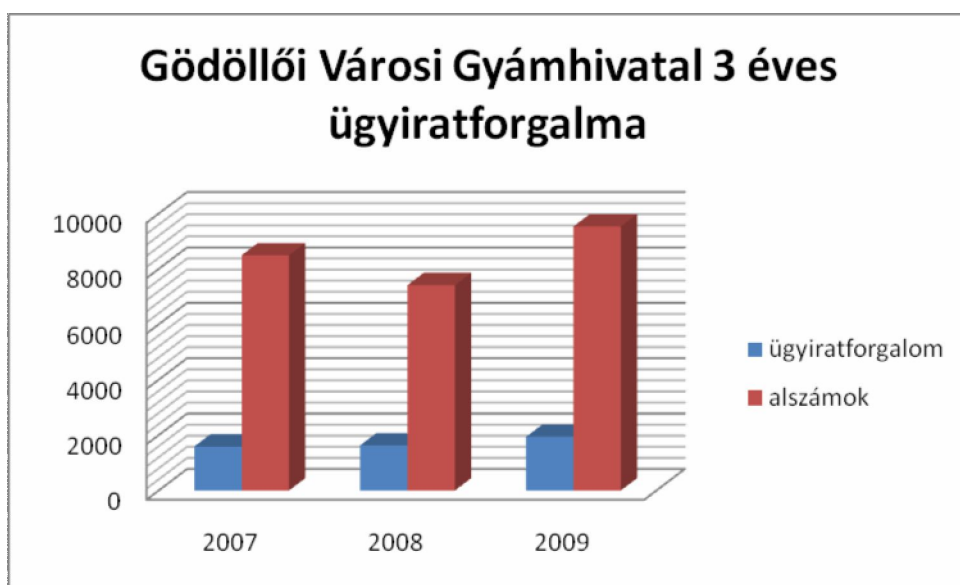
Körzetközpontként a gyámhivatal tevékenységét 5 fő szakirányú végzettségű ügyintéző látta el, kiadmányozási joggal az irodavezető rendelkezik. Év közben két jogi végzettségű ügyintéző a munkaviszonya megszüntetését kérte. Álláshelyük betöltésre került, de a két ügyintézőt 3 hónapon keresztül az igen nagy leterheltség mellett helyettesíteni kellett.

2009. évben 1560 határozatot és 328 végzést hozott a gyámhivatal.

Államigazgatási úton 25 határozat és 6 végzés ellen nyújtottak be fellebbezést, mely a döntések 1,6 %-át tette ki. A fellebbezések alapján 8 határozatot helybenhagyott a másodfokú hatóság, 2-t megváltoztatott, 2-et megsemmisített. 2009. december 31-én 10 határozat és 3 végzés esetében volt folyamatban eljárás.

A gyámhivatal saját hatáskörben 13 határozatot visszavont, illetve nem jogszabálysértő határozatot módosított, kiegészített vagy kijavított.

A gyámhivatalban megnövekedett feladatok mennyiségét mutatja az ügyiratforgalmi statisztika, mely alapján a gyámhivatal részére iktatott ügyiratok alapszáma **2009. évben 1938 db (2007-ben 1588 darab, 2008. évben 1630,) darab, az ügyiratokhoz iktatott alszámok mennyisége pedig 2009-ben 9536 (2007-ben 8493, 2008-ban 7417) darab volt.**

A 2009. évben a gyámhivatali tevékenységhez kapcsolódó jogszabályok körében átfogó tartalmi módosítások történtek, a 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 2009. október 1-i hatálybalépésével megváltozott a döntési struktúra és csökkentek az ügyintézési határidők.

A városi gyámhivatal feladat- és hatásköre a 331/2006. (XII. 23.) kormányrendelet alapján:

4. § A városi gyámhivatal a gyermekek védelme érdekében

a) elhelyezi a gyermeket ideiglenes hatállyal a különélő másik szülőnél, más hozzátartozónál vagy más alkalmas személynél, illetve nevelőszülőnél, vagy - ha erre nincs mód - gyermekotthonban, fogyatékos személyek otthonában vagy pszichiátriai betegek otthonában,

b) megállapítja a szülői felügyeleti jog feléledését,

c) dönt a más szerv által alkalmazott ideiglenes hatályú elhelyezés megszüntetéséről és megváltoztatásáról,

d) átmeneti nevelésbe veszi a gyermeket, és egyidejűleg gyámot (hivatásos gyámot) rendel,

e) tartós nevelésbe veszi a gyermeket, és egyidejűleg gyámot (hivatásos gyámot) rendel,

f) dönt az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek kapcsolattartásáról,

g) figyelemmel kíséri az átmeneti nevelésbe vett gyermek és a szülő kapcsolatának alakulását, a szülőnek a gondozó személlyel vagy intézménnyel való együttműködését,

- h) dönt a gyermek átmeneti vagy tartós nevelésbe vételének megszüntetéséről,
- i) dönt az utógondozás és az utógondozói ellátás elrendeléséről,
- j) dönt a gondozásidő-fizetési kötelezettség megállapításáról, illetve megszüntetéséről,
- k) megállapítja az átmeneti vagy a tartós nevelésbe vett gyermek lakóhelyét,
- l) dönt az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett, speciális szükségletű gyermek nevelési felügyeletéről,

m) közreműködik a bírósági végrehajtási eljárásban.

5. § A városi gyámhivatal a pénzbeli támogatásokkal kapcsolatban dönt

- a) az otthonteremtési támogatás megállapításáról,
- b) a gyermektartásdíj megelőlegezéséről.

6. § A városi gyámhivatal a gyermek családi jogállásának rendezése érdekében

- a) teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot vesz fel,
- b) megállapítja a gyermek családi és utónevét,
- c) hozzájárul - cselekvőképtelen jogosult esetén - a családi jogállás megállapítására irányuló per megindításához és egyidejűleg eseti gondnokot rendel,
- d) a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 41. §-a alapján megállapítja az ismeretlen szülőktől származó gyermek és a képzelt szülők vagy a képzelt apa adatait.

7. § A városi gyámhivatal az örökbefogadással kapcsolatban

- a) dönt a gyermeket örökbe fogadni szándékozók alkalmasságáról, és kérelemre elrendeli az örökbefogadásra alkalmas személyek nyilvántartásba való felvételét,
- b) dönt a gyermek örökbe fogadhatónak nyilvánításáról,
- c) elbírálja és jóváhagyja a szülőnek azon jognyilatkozatát, amelyben hozzájárul gyermeke ismeretlen személy általi örökbefogadásához,
- d) dönt az örökbefogadás engedélyezéséről,
- e) dönt a felek közös kérelme alapján az örökbefogadás felbontásáról,
- f) kérelemre felvilágosítást adhat a vér szerinti szülő adatairól.

8. § (1) A városi gyámhivatal pert indíthat, illetve kezdeményezhet

- a) a gyermek elhelyezése, illetve kiadása,
- b) a gyermeket megillető tartási követelés érvényesítése,
- c) a szülői felügyelet megszüntetése vagy visszaállítása,
- d) a gyermek örökbefogadásának felbontása,
- e) a cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés és annak megszüntetése,
- f) a számadási kötelezettség, illetve a számadás helyességének megállapítása iránt.

(2) A városi gyámhivatal feljelentést tesz

- a) a gyermek veszélyeztetése vagy a tartás elmulasztása,
- b) a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt.

9. § A városi gyámhivatal a szülői felügyeleti joggal, illetve a gyermektartásdíjjal kapcsolatban

- a) dönt a gyermek és a szülő, illetve más kapcsolattartásra jogosult személy kapcsolattartásáról,
- b) intézkedik a bíróság, valamint a városi gyámhivatal által szabályozott kapcsolattartás végrehajtásáról,
- c) dönt a szülő jognyilatkozatának érvényességéhez szükséges jóváhagyásról,
- d) dönt a szülői felügyeleti jog körébe tartozó olyan kérdésről, amelyben a szülői felügyeletet együttesen gyakorló szülők nem jutottak egyetértésre,
- e) hozzájárul a gyermek családba fogadásához,
- f) jóváhagyja a gyermek végleges külföldre távozására vonatkozó nyilatkozatot,

g) engedélyezi a gyermek részére a szülői ház vagy a szülők által kijelölt más tartózkodási hely elhagyását, illetve a feltételek megváltozása esetén visszavonja az e tárgyban kiadott engedélyt,

h) dönt a 16. életévét betöltött gyermek házasságkötésének engedélyezéséről,

i) eljár a külföldön lakó vagy tartózkodó személy tartásdíj iránti igényével kapcsolatos ügyben,

j) engedélyezi a tanköteles gyermek művészeti, sport-, modell- vagy hirdetési tevékenység keretében történő foglalkoztatását.

10. § A városi gyámhivatal a gyámsággal és gondnoksággal kapcsolatban

a) a gyermek részére gyámot, hivatásos gyámot rendel,

b) ideiglenes gondnokot, gondnokot, hivatásos gondnokot rendel,

c) irányítja és felügyeli a gyám, a hivatásos gyám tevékenységét,

d) felfüggeszti, elmozdítja vagy felmenti a gyámot, a gondnokot,

e) külön jogszabályban meghatározott esetekben zárlatot rendel el, zárgondnokot, eseti gondnokot, ügygondnokot, az ügyei vitelében akadályozott személy képviselőjére és méhmagzat részére gondnokot rendel és ment fel, továbbá megállapítja a munkadíjukat.

11. § A városi gyámhivatal a vagyonkezeléssel kapcsolatban

a) dönt a gyermekek és gondnokoltak készpénzvagyonának gyámi fenntartásos betétben vagy folyószámlán történő elhelyezéséről, illetve az elhelyezett pénz felhasználásáról, államilag garantált értékpapírba, biztosítási kötvénybe történő befektetéséről, letétben kezeléséről, valamint egyéb tárgyak letétbe helyezéséről,

b) dönt a gyám, a gondnok vagyon- és bérletkezeléséhez kapcsolódó jognyilatkozata érvényességéhez szükséges jóváhagyásról,

c) rendszeres felügyelete alá vonhatja a vagyonkezelést, ha a szülők a gyermek vagyonának kezelése tekintetében köteleességüket nem teljesítik,

d) elbírálja a rendszeres és az eseti számadást, meghatározott esetekben a végszámadást,

e) közreműködik a gyermekek, gondnokoltak ingó és ingatlan vagyonával és vagyoni értékű jogával kapcsolatos ügyekben,

f) közreműködik a hagyatéki eljárásban.

12. § Az ideiglenes hatállyal elhelyezett, nem magyar állampolgárságú (külföldi) gyermek érdekében való intézkedésre kijelölt gyámhivatal [Gyvt. 72-73. §] feladatait a Budapest Főváros V. Kerület Gyámhivatala látja el.

A gyámhivatali hatáskör kibővült 2009. október 1-től a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009.évi LXXII.tövényben foglaltak végrehajtásával.

A gyámhivatal családvédelmi koordinációért felelős szervként közreműködik a jogszabály alkalmazása során.

Ideiglenes hatályú elhelyezés

Az 1997. évi XXXI. tv. 72.§ alapján, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és emiatt azonnali elhelyezése szükséges, a települési önkormányzat jegyzője, a gyámhivatal, valamint a határőrség, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága (a továbbiakban: beutaló szerv) a gyermeket ideiglenesen

- a) a nevelésére alkalmas, azt vállaló különélő másik szülőnél, más hozzátartozónál, illetve személynél, vagy ha erre nincs lehetőség,
- b) a legközelebbi ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek ellátását is biztosító nevelőszülőnél, vagy ha erre nincs lehetőség - az ideiglenes hatályú elhelyezés biztosítására is kijelölt - gyermekotthonban helyezi el.

Az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó **súlyos veszélyeztetettségnek minősül** a gyermek olyan bántalmazása, elhanyagolása, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat, illetve a gyermek által tanúsított olyan magatartás is, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, szellemi, értelmi, érzelmi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat. Az ideiglenes hatályú elhelyezéstől kezdődően a szülő gondozási, nevelési joga szünetel.

Az ideiglenes hatályú elhelyezést kiváltó okok legtöbb esetben a gyermeknek a szülő általi nagymértékű elhanyagolása, a gyermek bántalmazása, valamint a szülők kiskorút veszélyeztető mentális és életvezetési problémái. Néhány szülő a kamaszkori problémák nem megfelelő kezelése miatt kéri a gyermeke elhelyezését. Az elmúlt évben nem került sor örökbefogadott gyermekek ideiglenes elhelyezésére.

A gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezést követő felülvizsgálat során meghallgatja a szülőket, az ítélőképessége birtokában lévő kiskorút, környezettanulmányt készít, valamint beszerzi mindazon szervek véleményét, amelyek a gyermekkel az ideiglenes hatályú elhelyezést megelőzően foglalkoztak.

A gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezés elrendelésétől számított

- a) **22** munkanapon napon belül megszünteti az ideiglenes hatályú elhelyezést, ha annak okai nem állnak fenn, vagy
- b) **27** munkanapon napon belül elrendeli a gyermek átmeneti vagy tartós nevelésbe vételét, vagy
- c) **45** munkanapon napon belül pert indít az ideiglenes hatályú elhelyezés fenntartása vagy megváltoztatása mellett a gyermekelhelyezés megváltoztatása, illetve a szülői felügyelet megszüntetése iránt.

Ha a gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezés alapján azt állapítja meg, hogy a szülői felügyelet megszüntetésének okai nem állnak fenn, de a gyermek fejlődése a korábbi környezetében nincs biztosítva, 45 munkanapon belül pert indít a szülő (szülők) ellen a gyermeknek a különélő másik szülőnél vagy harmadik személynél történő elhelyezése iránt.

Ha a gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezést követően azt állapítja meg, hogy a szülői felügyelet megszüntetésének okai fennállnak, 45 napon belül pert indít a szülő ellen a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránt.

A gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezést **megszünteti**, ha

- a) megállapítja, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezés feltételei nem álltak fenn, és a gyermek fejlődése korábbi környezetében - szükség esetén védelembe vétel mellett - biztosítható,
- b) a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi,
- c) a bíróság a szülői felügyelet megszüntetése, illetve a gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránti perben jogerősen döntött,

- d) a gyermeket családba fogadják,
- e) a gyermeket örökbe fogadják,
- f) a gyermeket tartós nevelésbe veszi.

A gyámhivatal 2009-ben a 15 ideiglenes hatályú elhelyezést követően 8 gyermeket átmeneti nevelésbe vett, 1 esetben került sor perindításra szülői felügyelet megszüntetése iránt. A gyámhivatal 6 gyermeknek szüntette meg az ideiglenes hatályú elhelyezését védelembe vételi eljárás kezdeményezésével.

Átmeneti és tartós nevelésbe vétel

A gyámhivatal az 1997. évi XXXI. tv. 77.§ alapján a gyermeket **átmeneti nevelésbe** veszi, ha a gyermek fejlődését a családi környezete veszélyezteti és veszélyeztettségét az alapellátás keretében biztosított szolgáltatásokkal, valamint a védelembe vétellel nem lehet megszüntetni, illetve attól eredmény nem várható, továbbá, ha a gyermek megfelelő gondozása a családján belül nem biztosítható.

Az átmeneti nevelésbe vétellel egyidejűleg a gyámhivatal a gyermeket nevelőszülőnél vagy ha ez nem lehetséges gyermekotthonban, illetve fogyatékos vagy pszichiátriai betegek otthonában helyezi el és egyidejűleg gyámot (hivatásos gyámot) rendel.

A gyámhivatal a gyermeket **tartós nevelésbe** veszi, ha:

- a) a szülő vagy mindkét szülő elhalálozott és a gyermeknek nincs felügyeletet gyakorló szülője,
- b) a szülő, vagy mindkét szülő felügyeleti jogát a bíróság megszüntette,
- c) a gyermek ismeretlen szülőktől származik, feltéve, hogy nem lehet a gyermek neveléséről gyám kirendelése útján gondoskodni.
- d) a szülő a gyermeke örökbefogadásához az örökbefogadó személyének és személyi adatainak ismerete nélkül tett hozzájáruló nyilatkozatot, feltéve, hogy a gyermek ideiglenes hatállyal nem helyezhető el leendő örökbefogadó szülőnél.

A gyámhivatal 2009. évben 8 kiskorút vett átmeneti nevelésbe, tartós nevelésbe vételre 2 gyermek esetében került sor.

A gyermekek átmeneti nevelésbe vételére a szülők életvitele, gondatlansága, a gyermek szülő általi nagyfokú elhanyagolása, gyermekbántalmazás, valamint a gyermek iskolakerülése, a szülővel való véglegesen megromlott és helyrehozhatatlan kapcsolata miatt került sor. Ezekben az esetekben nem volt lehetőség arra, hogy a gyermek családban maradjon.

Rendkívül fontos az elhelyezés során az, hogy a gyermek a továbbiakban is családi környezetben nevelkedjen. Ennek érdekében a gyámhivatal és a Pest Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat nagy hangsúlyt fektet arra, hogy gyermekek elsősorban nevelőszülőnél kerüljenek elhelyezésre. A gyámhivatal és a Pest Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat szoros kapcsolatának és jó együttműködésének köszönhetően többnyire sikerült azt a nevelőszülőt megtalálni, aki hozzáértésével, gondoskodásával a legtöbbet tudja nyújtani az átmeneti nevelésbe vett gyermekeknek.

A testi vagy értelmi sérült gyermekek gyermekotthonban, illetve fogyatékosok vagy pszichiátriai betegek otthonában kerülnek elhelyezésre.

A 2004. évi CXXXVI. törvény 71. § (6) bekezdése értelmében a gyámhivatal dönt az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett, speciális szükségletű gyermeknevelési felügyeletről is.

A gyermekvédelmi törvény legfontosabb alapelve a gyermek családban történő nevelkedésének biztosítása, ezért amennyiben megszűnnek az átmeneti nevelésbe vétel indokai, a gyermek visszakerülhet családjába.

A gyermekek szülei a Gyermekjóléti Szolgálat gondozása alatt állnak, a családgondozók feladata megtenni mindent annak érdekében, hogy a gyermek visszakerülhessen családi környezetébe.

A gyámhivatal az átmeneti nevelésbe vett gyermek és a szülő kapcsolatát, a szülőnek a nevelőszülővel, a gyermekotthonnal való együttműködését, továbbá a szülő magatartásában, életvitelében és körülményeiben beálló változásokat folyamatosan figyelemmel kíséri.

A tapasztalat az, hogy a nevelőszülőnél elhelyezésre került gyermekek szülői kapcsolattartása nehezen működik, holott ez is elősegíthetné a gyermek hazakerülését. Sokszor a szülők nem fordítanak kellő gondot arra, hogy gyermekükkel fenntartsák a kapcsolatot, de nem példa nélküli az sem, hogy a nevelőszülő a nevelt gyermeket sajátjaként neveli és igyekszik kiszorítani a vér szerinti szülőt a gyermek életéből. A nevelőszülő és a szülő között felmerült vita esetén a gyámhivatal a gyermek mindenek feletti érdekében dönt a kapcsolattartásról. Ha szükséges, megváltoztatja a kapcsolattartás helyszínét, és elrendeli a szakember jelenlétét a gyermek és szülő találkozásánál.

Sajnos jellemző az is, hogy a gyermekek a szülőktől nagy távolságokra kerülnek elhelyezésre, ami rendkívüli megterhelést jelent az egyébként is anyagi nehézségekkel küszködő szülők számára. Ennek a problémának a kiküszöbölésében az önkormányzat szükség esetén segítséget nyújt pénzbeli ellátás formájában az utazás elősegítésére, de sajnos ezt a szülők nem minden esetben az adott célra használják fel.

A gyámhivatal feladata az átmeneti és tartós nevelés felülvizsgálata, amelyre évenként kerül sor, 3 éven aluli gyermek esetében pedig félévente történik felülvizsgálat. A gyámhivatal ennek alapján eleget tesz felülvizsgálati kötelezettségének.

A felülvizsgálat eredményeként, illetve a körülményeit rendező szülő kérelmére 2009-ben 12 gyermek átmeneti nevelése szűnt meg. **8** fiatal felnőtt átmeneti nevelése önjogúvá válása miatt szűnt meg.

2009. december 31-én 79 gyermek volt átmeneti, **10 fő** pedig tartós nevelésben.

Az átmeneti és tartós nevelt gyermekek pénzét hitelintézetnél nyitott gyámhatóság fenntartásos betétben kell elhelyezni. A gyám a gyermek külön jogszabályban meghatározott kötelező ellátásait meghaladó szükségleteire – különösen tartós fogyasztási cikk vásárlására, a gyermek képességeinek fejlesztésére és jelentősebb vagyoni érték megszerzésére – a gyámi fenntartásos betétből pénzfelvétel engedélyezését kérheti a gyámhivaltól.

Az átmeneti és tartós neveltek vagyonkezelésre jogosult gyámja minden évben számadást nyújt be a gyámhivatalhoz. A számadás elbírálása során a gyámhivatal a benyújtott iratok alapján megvizsgálja a számadás helyességét, elbírálja a kiadások szükségességét, értékeli a gazdálkodás során tanúsított gondosságot.

Utógondozás, utógondozói ellátás

A gyámhivatal feladatkörébe tartozik a nagykorúvá vált átmeneti, illetve tartós nevelésből kikerült fiatalok utógondozása, utógondozói ellátásának biztosítása.

Az 1997. évi XXXI. tv. 92.§ alapján az átmeneti vagy tartós nevelés megszűnése után - kivéve, ha a gyermeket örökbe fogadták - a gyámhivatal legalább egy év időtartamra elrendeli a gyermek és a fiatal felnőtt **utógondozását** feltéve, hogy az utógondozást a fiatal felnőtt maga is kéri.

Az utógondozás célja, hogy elősegítse a gyermek, illetve a fiatal felnőtt családi környezetébe való visszailleszkedését, önálló életének megkezdését. Az utógondozott köteles együttműködni az utógondozójával, életvezetési tanácsait megfogadni, útmutatását betartani. Az utógondozó félévente írásban tájékoztatja a gyámhivatalt az utógondozás eredményességéről.

Ha a fiatal felnőtt otthoneremtési támogatás iránti kérelmet nyújt be, akkor a gyámhivatal az otthoneremtési támogatás elszámolásának időpontjáig meghosszabbítja az utógondozást, vagy ha nincs utógondozás alatt, akkor gondoskodik a kirendelésről.

A gyámhivatal 2009-ban 8 esetben rendelkezett utógondozás elrendeléséről, melynek során 6 esetben a TEGYESZ utógondozóját, 2 esetben A Lámpás 92 Alapítvány utógondozóját rendelte ki. Az utógondozás elrendelése 6 esetben az otthoneremtési támogatás megállapításához kapcsolódott.

Az 1997. évi XXXI. tv. 93. §-a értelmében a gyámhivatal a fiatal felnőtt kérelmére, - illetve a gyermek nagykorúságának elérése előtt a gyám (hivatásos gyám) javaslatának figyelembevételével - elrendeli az **utógondozói ellátást**, ha a gyermek, illetve a fiatal felnőtt átmeneti vagy tartós nevelésbe vétele nagykorúvá válásával szűnt meg, és

- a) létfenntartását önállóan biztosítani nem tudja, vagy
- b) a nappali oktatás munkarendje szerint, vagy felsőfokú iskola nappali tagozatán tanulmányokat folytat, vagy
- c) szociális bentlakásos intézménybe felvételét várja.

Az utógondozói ellátását a fiatal felnőtt huszonnegyedik évének betöltéséig kérheti.

Utógondozói ellátás elrendelése érdekében az elmúlt évben 5 kérelmet nyújtottak be a gyámhivatal felé. A benyújtott kérelmek minden esetben nappali tagozatos tanulmányok végzéséhez kapcsolódtak.

2009-ban 2 utógondozói ellátás szűnt meg. Mindkét fő elérte a jogszabályban meghatározott 24. életévet.

Otthoneremtési támogatás

Az 1997. évi XXXI. tv. értelmében az **otthoneremtési támogatás** célja, hogy az átmeneti vagy tartós nevelésből kikerült fiatal felnőtt lakáshoz jutását, tartós lakhatásának megoldását elősegítse.

Otthoneremtési támogatásra jogosult az a fiatal felnőtt, akinek

a) legalább hároméves időtartamú folyamatos - gondozási helyén töltött - nevelésbe vétele a nagykorúvá válásával szűnt meg, és

b) készpénzének, biztosításra vagy más célból lekötött betétjének, vagy ingatlan vagyonának értéke nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hatvanszorosát, azzal, hogy az öregségi nyugdíj legkisebb összegeként az otthonteremtési támogatás megállapítása időpontjában érvényes öregségi nyugdíj legkisebb összegét kell figyelembe venni.

A támogatás felhasználható részben vagy egészben a fiatal felnőtt tulajdonába kerülő építési telek, életvitelszerű lakhatásra alkalmas lakás, családi ház, tanya vásárlására, illetve építésére, lakhatóvá tételére, tulajdon vagy tulajdonrész szerzéssel járó felújítására vagy bővítésére, bérlakás bérleti díjának kifizetésére, önkormányzati bérlakásának felújítására, bérleti jogviszony megvásárlására, államilag támogatott lakásprogramban vagy lakás-előtakarékossági programban való részvételre, valamint otthonteremtést elősegítő hitelintézeti kölcsön egyösszegű törlesztésére. Indokolt esetben az otthonteremtési támogatás felhasználható a tartósan beteg vagy fogyatékos fiatal felnőtt megfelelő ellátását biztosító, az Szt. hatálya alá tartozó bentlakásos szociális intézménybe fizetendő egyszeri hozzájárulásra is.

Ha a fiatal felnőtt az otthonteremtési támogatást bérlakás bérleti díjának kifizetésére vagy államilag támogatott lakás-előtakarékossági programban való részvételre használja fel, a gyámhivatal az otthonteremtési támogatás összegének részletekben történő kifizetéséről dönthet.

A gyámhivatal a gyermeket nagykorúságának elérése előtt 6 hónappal írásban tájékoztatja az otthonteremtési támogatás lehetőségéről.

Az otthonteremtési támogatás iránti igényt a kérelmező a nagykorúvá válást követően, de legkésőbb a 30. évének betöltéséig nyújthatja be. E határidő elmulasztása jogvesztő.

Otthonteremtési támogatás iránti kérelmet 6 fiatal felnőtt nyújtott be a gyámhivatalhoz az elmúlt évben, támogatásként 2.661,000,-Ft került kifizetésre. A kérelmezők közül 1 fő lakóingatlan vásárlására, 5 fő pedig tartós lakhatásának biztosítására albérleti díj megfizetéséhez kapott támogatást. A gyámhivatal a lakóingatlan esetében a Magyar Állam javára 5 éves elidegenítési és terhelési tilalmat jegyeztetett be a földhivatalnál az ingatlan tulajdoni lapjára.

Problémát jelent, hogy az átmeneti vagy tartós nevelésből kikerült fiatalok mögött nincs családi háttér, segítség, ezért a *maximálisan nyújtható 1.710.000,-Ft otthonteremtési támogatás lakóingatlan vásárlására nem elégséges.*

Gyermektartásdíj megelőlegezése

Az 1997. évi XXXI. tv. alapján a gyermektartásdíj megelőlegezésének akkor van helye, ha a bíróság a tartásdíjat jogerős határozatában már megállapította vagy van olyan külföldi bíróság, vagy más hatóság által hozott jogerős határozat, amelyet a Magyarországon élő gyermek javára nemzetközi szerződés vagy viszonyosság alapján kell végrehajtani, a gyermektartásdíj összegének behajtása átmenetileg lehetetlen, továbbá a gyermeket gondozó szülő vagy más törvényes képviselő nem képes a gyermek részére a szükséges tartást nyújtani, feltéve, hogy a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi átlagjövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegének kétszeresét.

Nincs helye a gyermektartásdíj megelőlegezésének, ha a kötelezett lakóhelye olyan államban van, ahol a tartásdíj nemzetközi szerződés vagy viszonyosság alapján nem érvényesíthető, vagy külföldi tartózkodási helye ismeretlen, vagy a jogosulttal közös háztartásban él.

Nincs helye továbbá a gyermektartásdíj megelőlegezésének részösszegű megfizetés vagy részösszegű behajthatóság esetén, ha ennek mértéke a bíróság által megállapított gyermektartásdíj alapösszegének ötven százalékát meghaladja, vagy lejárt gyermektartásdíj esetén.

A feltételek fennállása esetén a gyermektartásdíj megelőlegezése a gyermek nagykorúvá válása után is megállapítható, illetve a már megállapított gyermektartásdíj továbbfolyósítható addig az időpontig, ameddig a középfokú nappali oktatás munkarendje szerinti tanulmányokat folytat, de legfeljebb huszadik évének betöltéséig.

A gyámhivatal megelőlegezést elrendelő határozata alapján a – székhelye szerinti – települési önkormányzat jegyzője a gyermektartásdíj megelőlegezését a központi költségvetés terhére biztosítja.

A gyámhivatalban 2009-ban 16 alkalommal kezdeményeztek eljárást a fenti jogszabályok alapján tartásdíj állam általi megelőlegezésére, ez összesen 21 kiskorút érintett. A gyámhivatal 7 esetben elutasította a kérelmet, 9 esetben megelőlegezte a tartásdíjat. A kérelem visszavonása nem került sor.

Gyermektartásdíj megelőlegezése címén 2008. évben 5.686.318,- Ft 2009. évben 3.655.000,- Ft került kifizetésre. A 2.031 318 forintos csökkenést az okozza, hogy a gondozó szülő tartási képességének vizsgálatakor a legkisebb öregségi nyugdíj kétszeresét kell figyelembe venni, ami évek óta nem változott (havi 28.500 forint). A munkajövedelmek csekély mértékű emelkedésével a szülő kikerül abból a jövedelmi sávból, amikor folyósítható a gyermektartásdíj.

Családi jogállás rendezése

A 149/1997. (IX. 10.) Korm. Rendelet 54. §-ának rendelkezése alapján, ha az anyakönyvvezető apa adatai nélkül anyakönyvezett gyermek születéséről értesítést küld a település jegyzőjének. A jegyző tájékoztatja az anyát arról, hogy apai elismerő nyilatkozat felvételére a Gyvt. 125. §-a (3) bekezdésének b) pontja alapján bármely települési önkormányzat jegyzője, illetve bármely városi gyámhivatal illetékes.

Amennyiben a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvételére az anyakönyvvezető által küldött értesítés kézhezvételét követő 30 napon belül nem kerül sor, úgy a gyermek családi jogállásának rendezése érdekében az eljárást az illetékes gyámhivatal hivatalból folytatja le.

A gyermek apjának azt kell tekinteni, akivel az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő, vagy annak legalább egy része alatt házassági kötelékben állott. A házasság érvénytelensége az apaság vélelmét nem érinti. A vélelmezett fogamzási idő a gyermek születésének napjától visszafelé számított száznyolcvankettedik és háromszázadik nap között eltelt idő, mind a két határnap hozzászámításával. Bizonyítani lehet azonban, hogy a gyermek fogamzása a vélelmezett fogamzási idő előtt vagy után történt. Ha a nő házasságának megszűnése után újból házasságot kötött, az újabb házasságának fennállása alatt született gyermeke apjának akkor is az újabb férjjet kell tekinteni, ha a korábbi házasság

megszűnése és a gyermek születése közt háromszáz nap nem telt el. Ha azonban ez a vélelem megdől, a gyermek apjának a korábbi férjet kell tekinteni.

A családi jogállás rendezésére irányuló eljárás megindítását a szülő, vagy más törvényes képviselő, a gyermeket magáénak elismerni szándékozó férfi, valamint a 14. életévét betöltött gyermek is kérheti.

A gyermek családi jogállása rendezésének módjáról a gyámhivatal értesíti a gyermek lakóhelye szerinti települési önkormányzat jegyzőjét.

A gyámhivatal meghallgatja a kiskorú édesanyját és az anya jegyzőkönyvi nyilatkozatától függően megteszi a szükséges intézkedéseket a gyermek családi jogállásának rendezése érdekében.

A teljes hatályú apai elismerés és feltételei

Az 1952. évi IV. tv. (Csjt.) 36. §-a értelmében, ha az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt nem állott házassági kötelékben, a gyermek apjának kell tekinteni,

- a) azt a férfit, aki a gyermeket teljes hatályú nyilatkozattal a magáénak ismerte el, vagy
- b) azt, akit a bíróság jogerős ítélettel a gyermek apjának nyilvánított, vagy
- c) aki a gyermek születése után az anyával házasságot kötött és a gyermeket magáénak elismerte.

A teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat az apaságot egymagában megállapítja. Az a férfi, akitől a gyermek származik, a fogamzási idő kezdetétől fogva a gyermeket teljes hatályú nyilatkozattal a magáénak ismerheti el, ha a törvény értelmében nem kell más férfit a gyermek apjának tekinteni és a gyermek legalább tizenhat évvel fiatalabb, mint a nyilatkozó.

A gyermek születése után, amennyiben van a gyermeket magáénak elismerő apa, az apaként megnevezett férfit a gyámhivatal meghallgatja és, ha az apaság tényét nem vitatja, tájékoztatja az apai elismerő nyilatkozat joghatásairól, jogairól és kötelezettségeiről, majd felhívja őt az apai elismerő nyilatkozat megtételére. Az apai elismerő nyilatkozatot a gyámhivatal jegyzőkönyvbe foglalja. A nyilatkozat teljes hatályához szükséges az anyának, a kiskorú gyermek törvényes képviselőjének és ha a gyermek a 14. életévét betöltötte, a gyermek hozzájárulása is. Ha az anya, illetőleg a gyermek nem él, vagy nyilatkozatában tartósan gátolva van, a hozzájárulását a gyámhatóság adja meg. Az elismerést és a hozzájárulást anyakönyvvezetőnél, bíróságnál, gyámhatóságnál, illetőleg a magyar külképviseleti hatóságnál jegyzőkönyvbe kell venni, vagy közjegyzői okiratba kell foglalni. Ezt követően a gyámhivatal a szülőkkel teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot vesz fel és az anyakönyvvezetőtől kéri a gyermek újraanyakönyvezését.

A teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvételét a szülők a gyermek születése előtt is kérhetik. Amennyiben a várandós édesanya kiskorú, a gyámhivatal a méhmagzat részére eseti gondnokot rendel ki. Ha az apaságot megállapító teljes hatályú elismerő nyilatkozatot a gyermek születése előtt teszik, a fogamzás és a szülés feltételezett időpontját szakorvosi bizonyítvánnyal kell igazolni.

Ha az édesanya megnevezi a gyermek vér szerinti apját, de a megnevezett személy nem kíván teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot tenni, a gyámhivatal apaság megállapítása iránt pert kezdeményez a bíróságon, melynek során a kiskorú képviselőjére ügyvéd személyében eseti gondnokot rendel. Ha a származás reprodukciós eljárás következménye, nincs helye apaság bírósági úton történő megállapításának azzal a férfival szemben, aki az eljárás lefolytatásához ivarsejtet vagy embriót adományozott.

A bíróság a gyermek apjának nyilvánítja azt a férfit, aki az anyával a fogamzási időben nemileg érintkezett, és az összes körülmény gondos mérlegelése alapján alaposan következtethető, hogy a gyermek ebből az érintkezésből származik. Az apaság bírósági megállapítását maga az apa, a gyermek, a gyermek halála után leszármazója kérheti.

A gyámhivatal a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvételekor vizsgálja az anya családi állapotát és az anya volt férje tekintetében esetleg fennálló apasági vélelmet. A hajadon családi állapotot hatósági bizonyítvánnyal kell igazolni, ha ezen adat a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásból nem állapítható meg.

Az apaság vélelmének megdöntése

A gyámhivatal közreműködik az apaság vélelmének megdöntése során is, kérelemre eseti gondnokot rendel a kiskorú részére a perbeli képviselő érdekében. Ez esetben a gyámhivatal nyilatkoztatja az anyát, a vélelmezett apát, valamint azt a férfit, aki az apaság megdöntését követően, kiskorúra vonatkozóan apai elismerő nyilatkozatot kíván tenni. A gyámhivatal a perindításhoz csak akkor járulhat hozzá, ha a származás kiderítése és a családi jogállás rendezése a kiskorú érdekében áll. Ha az anya és a vélelmezett apa között a gyermek elhelyezése vitás, a gyámhivatal a hozzájárulást csak kivételesen indokolt esetben adhatja meg. A családi jogállás megállapítása iránt indított perben hozott ítélet mindenkivel szemben hatályos.

Képzelt apa adatainak megállapítása

A 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 60. §-a alapján a gyámhivatal a születési anyakönyvbe apa adatai nélkül bejegyzett gyermek részére képzelt személyt állapít meg apaként

- a) a gyermek harmadik életévének betöltéséig az anya kérelmére bármikor,
  - b) a gyermek harmadik életévének betöltése után hivatalból,
- feltéve, hogy az apaság megállapítása iránt nincs per folyamatban.

A gyámhivatal az anya meghallgatásakor, illetőleg kérelméről a gyámhivatal jegyzőkönyvet vesz fel és lehetőleg vele egyetértésben állapítja meg a képzelt személy családi és utónevét, születési helyét és évét, hónapját, napját, lakóhelyét.

Ha az anya nem hallgatható meg - ismeretlen helyen tartózkodik vagy meghallgatása céljából a szabályszerű idézésre nem jelenik meg - a gyámhivatal belátása szerint állapítja meg a szükséges adatokat.

Az apa családi nevéről, ha az anya ismert, az anya legközelebbi ismert anyai ági férfi felmenőjének családi nevét kell megállapítani.

Az anya kérelmére azonban a gyámhatóság az apa családi nevéről megállapíthatja az anya családi nevét, az anya által megjelölt más családi nevet, feltéve, hogy az más jogos érdekét nem sérti.

Nem állapítható meg olyan családi név, amely a gyermekre sérelmes. A gyámhatóság az egyéb személyi adatokat – mások jogos érdekeinek sérelme nélkül – belátása szerint állapítja meg.

A gyermek neve

Az 1952. évi IV. tv. 42. §-a értelmében: A gyermek - szüleinek megállapodása szerint - apjának vagy anyjának családi nevét viseli. A házasságban élő szülők valamennyi, a házasság fennállása alatt született közös gyermekének csak azonos családi neve lehet. Közös házassági nevet viselő házastársak gyermeke csak a szülők közös házassági nevét viselheti. A saját

nevüket viselő szülők megállapodása alapján a gyermek az apa és az anya családi nevét együtt is viselheti. A gyermek családi neve legfeljebb kéttagú lehet.

Ha nincs olyan személy, akit a gyermek apjának kell tekinteni, a gyermek az anyja családi nevét viseli mindaddig, amíg a képzelt apát az anyakönyvbe be nem jegyezték. Az anya a képzelt személy apaként való bejegyzésére irányuló eljárás során bejelentheti, hogy a gyermeke továbbra is az ő családi nevét viseli. A gyermek utónevét a szülők határozzák meg.

A gyámhivatal és a jegyzői gyámhatóság előtt 2009-ben 47 kiskorú családi jogállása rendeződött. Ebből 36 esetben született teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat, apaság bírói megállapítására 6 esetben került sor. Képzelt apa megállapításáról a gyámhivatal 5 határozatot hozott.

A gyámhivatal 5 alkalommal járult hozzá a kiskorú nevében apaság vélelmének megdöntése iránti per megindításához. December 31-én 10 kiskorú gyermeket tartottunk nyilván akinek a családi jogállása még nem rendeződött.

Évek óta folyamatosan növekvő tendenciát mutat a rendezetlen családi jogállású gyermekek születése és ezzel egyenes arányban emelkedett a kiskorú anyák gyermekvállalása is.

A szülők kevés esetben gondoskodnak a gyermek megszületése előtt a családi jogállás rendezéséről. Gyakori az olyan anya is, aki nem kíván apaként senkit megjelölni, illetve nem tudja ki a vérszerinti apja a gyermeknek. Sokszor előfordul az is, hogy a gyámhivatal idézésére meg sem jelennek az anyák, és a gyámhivatal a szülő meghallgatása nélkül kénytelen képzelt apa megjelöléséről gondoskodni.

Kiskorú anyák ügyében a gyámhivatalnak az újszülött részére törvényes képviselőként gyámot kirendelni. Ezt a szerepet jellemzően az anyai ági nagymama szokta vállalni.

Az 1959. évi IV. tv. 77. § (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van a névviseléshez. A név arra szolgál, hogy a személy egy adott közösség többi tagjától megkülönböztethető legyen. A névviseléssel a természetes és a nem természetes személy célja is az, hogy magát másoktól elkülönítésre alkalmas módon megjelölje, s ekként biztosítsa, hogy a név alapján őt – és csakis őt – lehessen felismerni.

A magyar családjogban a név vérszerinti családhoz való tartozást is szimbolizálja, a magyar társadalmi szokások szerint a gyermekek általában az apa családi nevét használják. Az anya családi nevének használata csak a szülők közötti ilyen tartalmú megegyezése esetén engedélyezhető.

A kiskorúnak joga van az apa családi nevének viseléséhez, és a szülők megegyezésének hiányában ehhez azért fűződik érdeke, mert az elsődlegesen vérszerinti apai családhoz tartozást fejezi ki, a gyermeket nem érhetik esetleges hátrányos megkülönböztetések amiatt, hogy nem az egyébként is vele kapcsolatot nem tartó, őt nem nevelő édesapja nevét viseli.

Örökbefogadás

A házasságról, családról és gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (Csjt.) 46. §-ának értelmében az **örökbefogadás célja** az, hogy az örökbefogadó, valamint annak rokonai és az örökbefogadott között családi kapcsolatot létesítsen és elsősorban az olyan kiskorúak családi nevelését biztosítsa, akiknek szülei nem élnek, vagy akiket szüleik megfelelően nevelni nem képesek.

Örökbefogadni csak kiskorú személyt lehet.

Az örökbefogadásnak kifejezetten a gyermek érdekeit kell szolgálnia. Az örökbefogadás során a gyermek érdekében minden olyan körülményt vizsgálni kell, ami egyértelműen tisztázza, hogy az örökbefogadás folytán a kiskorú egészséges testi, erkölcsi, szellemi fejlődése, személyi és vagyoni jogainak védelme minden tekintetben biztosított.

Nagyon fontos az örökbefogadó szándékának szilárdsága is. A jogszabályok éppen ezért rendkívül szigorú feltételeket szabnak az örökbefogadás létrejöttéhez.

A Csjt. 47. §-a szerint örökbefogadó csak az a teljesen cselekvőképes, nagykorú személy lehet, aki - a külön jogszabályban meghatározott - örökbefogadás előtti tanácsadason és felkészítő tanfolyamon eredménnyel részt vett, és személyisége, valamint körülményei alapján - a gyámhivatal örökbefogadás előtti eljárása során hozott határozata értelmében - alkalmas a gyermek örökbefogadására, továbbá a gyermeknél legalább 16, legfeljebb 45 évvel idősebb.

A rokoni, illetve a házastársi örökbefogadás esetén a korkülönbségtől, illetve a felkészítő tanfolyam elvégzésétől el kell tekinteni.

Nem fogadhat örökbe az, aki a szülői felügyelet megszüntetését vagy a közügyektől való eltiltást kimondó jogerős bírósági ítélet hatálya alatt áll.

A gyámhivatal a fentiek alapján az örökbefogadási ügyek között dönt **az örökbefogadó személyek alkalmasságáról** a Pest Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat javaslata, illetve a beszerzett környezettanulmány, háziorvosi igazolás és pszichológiai szakvélemény alapján.

A gyámhivatal 2009-ban 16 szülőt nyilvánított örökbefogadásra alkalmasnak. Ilyen irányú kérelem elutasítására nem került sor.

Az örökbefogadásnak két típusa van. Az egyik a **nyílt örökbefogadás**, amelynek lényege, hogy az örökbefogadók és a vér szerinti szülők együttesen, nyílt tárgyalás keretében nyilatkoznak szándékukról.

Titkos örökbefogadásról akkor beszélhetünk, ha a vér szerinti szülő és az örökbefogadó szülő nem ismerik egymás adatait, a vér szerinti szülő nem kap értesítést gyermeke örökbefogadásáról, annak körülményeiről.

A gyámhivatal 2009-ban összesen 5 kiskorú örökbefogadását engedélyezte.

A gyámhivatal a jogszabályok ismertetése mellett figyelmet fordít arra, hogy az örökbefogadni szándékozókát tájékoztassa azokról az alapítványokról, amelyek jogosultak az örökbefogadás közvetítésére, illetve felhívjuk a figyelmüket arra is, az interneten hol találnak az örökbefogadással kapcsolatos információkat.

A Csjt. 48/A.§-a szerint a gyámhivatal az átmeneti nevelésbe vett gyermeket **örökbe fogadhatónak nyilvánítja**, ha a szülő gyermekével önhibájából egy éve nem tart rendszeres kapcsolatot, életvitelén, körülményein nem változtat, és emiatt az átmeneti nevelés nem szüntethető meg.

A gyámhivatal az átmeneti nevelésbe vett gyermeket örökbe fogadhatónak nyilvánítja abban az esetben is, ha a szülő lakó- és tartózkodási helyét az új lakó- és tartózkodási helye

hátrahagyása nélkül megváltoztatja, melynek felderítésére irányuló intézkedések fél éven belül nem vezetnek eredményre, vagy a szülő fél éven át gyermekével semmilyen formában nem tart kapcsolatot.

A Csjt. 53/A. §-a alapján **az örökbefogadott tájékoztatást kérhet a gyámhivaltól vér szerinti szülőjének adatairól.** A tájékoztatás megadásához a vér szerinti szülő meghallgatása, továbbá, ha az örökbefogadott még kiskorú, az örökbefogadó vagy más törvényes képviselő meghallgatása is szükséges.

A vér szerinti szülő adatairól való tájékoztatást az előző rendelkezésekben meghatározott feltételek esetén sem lehet engedélyezni, ha a kiskorú örökbefogadott érdekeivel ellentétben áll.

Kapcsolattartás

A kapcsolattartás célja, hogy a gyermek és a szülő, valamint a más kapcsolattartásra jogosult közeli hozzátartozó közötti családi kapcsolatot fenntartsa, továbbá az arra jogosult szülő a gyermek nevelését, fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérfje, tőle telhetően elősegítse.

A gyermekétől különélő szülő joga és kötelessége, hogy gyermekével kapcsolatot tartson fenn, vele rendszeresen érintkezzen.

A gyermekkel való kapcsolattartásra a szülő, a nagyszülő, a nagykorú testvér, továbbá - ha a szülő és a nagyszülő nem él, illetőleg a kapcsolattartásban tartósan akadályozva van, vagy kapcsolattartási jogát önhibájából nem gyakorolja- a gyermek szülőjének testvére, valamint szülőjének házasársa is jogosult.

A gyámhivatal előtt 2009. évben 63 esetben kezdeményeztek családban élő gyermekek esetében kapcsolattartási eljárást, míg az átmeneti és tartós neveltek kapcsolattartásának engedélyezésére az éves státus felülvizsgálatok során illetve az iskolai szüneteket megelőzően került sor mintegy 60 esetben.

A legjellemzőbb az, hogy szülői kapcsolattartási ügyben kell eljárnia a gyámhivatalnak, de egyre több nagyszülő fordul segítségért a hivatalhoz unokája láthatásának ügyében. Előfordult olyan eset is, amikor a nagykorú testvér kezdeményezett eljárást.

A gyámhivatal indokolt esetben előmozdítja a szabadságvesztésben vagy előzetes letartóztatásban lévő szülő gyermekével való kapcsolattartását, ha ez a gyermeket nem veszélyezteti. Ennek érdekében a gyámhivatal a szülő kérelmére, illetve a büntetés-végrehajtási intézet megkeresésére - a jegyző véleményének figyelembevételével - a gyermekkel kapcsolatos információkat adhat.

A kapcsolattartásról - a szülők megegyezésének hiányában, illetőleg a szülők és a gyám közötti vita esetében- a gyámhatóság dönt.

A gyámhivatal a kapcsolattartást elsősorban egyezség létrehozásával - tárgyalás megtartásával- rendezi. Ennek során a szülő és más kapcsolattartásra jogosult a folyamatos és az időszakos kapcsolattartás gyakoriságáról és időtartamáról, a gyermek átadásának és visszaadásának helyéről, idejéről és módjáról, a kapcsolattartás elmaradására vonatkozó értesítési kötelezettségről, az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról, valamint - szükség szerint - egyéb formáiról megegyezhetnek. A gyámhivatalnak és a bíróságnak az egyezség létrehozása során törekednie kell a szülők és a 14. életévét betöltött gyermek közötti megegyezésre is.

Egyezség hiányában a gyámhivatal - a kapcsolattartás céljának megfelelően - a szülő és más kapcsolattartásra jogosult méltányos érdekére, körülményeire és a gyermek korára, egészségi állapotára, tanulmányi előmenetelére tekintettel a gyermek érdekében dönt.

A gyámhivatal a kapcsolattartás szabályozására irányuló kérelmet elutasítja, ha a jogosult a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését súlyosan veszélyeztette, illetőleg a szülő szülői kötelességeit saját hibájából tartósan nem teljesítette, illetve elhanyagolta, és magatartásán nem változtatott.

A gyámhivatal, illetőleg a bíróság a már megállapított kapcsolattartási jogot a gyermek érdekében - kérelemre - korlátozza, ha a jogosított a jogával a gyermek vagy a gyermeket nevelő személy sérelmére visszaél.

Visszaélésnek minősül az is, ha a jogosult nem a szabályozásnak megfelelően él kapcsolattartási jogával, illetve ha ezen kötelezettségének önhibájából 6 hónapig nem tesz eleget.

A kapcsolattartási jog korlátozása során a gyámhivatal vagy a bíróság a már megállapított kapcsolattartás formájának vagy gyakoriságának, továbbá időtartamának megváltoztatásáról dönthet.

A gyámhivatal, illetőleg a bíróság - kérelemre - meghatározott időre a kapcsolattartási jog szüneteltetését rendeli el, ha a jogosított a jogával a gyermek vagy a gyermeket nevelő személy sérelmére súlyosan visszaél. A szünetelés leghosszabb időtartama 6 hónap, különösen súlyos visszaélés esetén 1 év.

A gyámhivatal, illetőleg a bíróság a határozatában megállapított kapcsolattartási jogot kérelemre megvonja, ha a jogosított a jogával a gyermek vagy a gyermeket nevelő személy sérelmére súlyosan visszaél, és e magatartásával a gyermek nevelését és fejlődését súlyosan veszélyeztette.

A gyámhivatal összesen 123 esetben szabályozta a kapcsolattartást a családban nevelkedő és a szakellátásban élő gyermekek vonatkozásában. A szülők 24 esetben kötöttek egyezséget.

A kapcsolattartásra vonatkozó bírósági határozat végrehajtásáról a gyámhatóság gondoskodik. Ha a gyermeket nevelő szülő vagy más személy a kapcsolattartást szabályozó határozatnak önhibájából nem tesz eleget, a gyámhivatal végzésben figyelmezteti magatartásának következményeire. A végzés tartalmazza a gyermeket nevelő szülő vagy más személy felhívását a jogellenes magatartás megszüntetésére, illetve a jogellenes magatartás fenntartásának jogkövetkezményeire.

A gyámhivatal a végrehajtást elrendelő végzésében foglaltak eredménytelensége esetén, feltéve, hogy a figyelmeztetés kézhezvételétől számítva még nem telt el 1 év, a gyámhivatal a kötelezettel szemben bírságot szabhat ki, melynek összege 5.000-500 000.-Ft-ig terjedhet.

A gyámhivatal a bíróság által szabályozott ügyekben 15 esetben alkalmazott végrehajtási cselekményt. A költségviselésre vonatkozó döntésre nem került sor.

A mulasztó szülővel szemben a gyámhivatal 11 esetben szabott ki bírságot.

A gyámhivatal számára az egyik legproblematisabb terület a kapcsolattartás. Ennek alapvetően az az oka, hogy a hivatalhoz szinte kivétel nélkül abban az esetben fordulnak a szülők, nagyszülők, testvérek, ha családi kapcsolataik olyan mértékben megromlottak, hogy egymás között nem tudják azokat megoldani. A felnőttek közötti feszültség - sok esetben gyűlölködés - olyan mértékű, hogy még a legkisebb megegyezésre sem hajlandóak egymással, így a gyámhivatal minden igyekezete ellenére sem tud egyezséget létrehozni a felek között. A szülők sok esetben a gyermek érdekeit háttérbe szorítva igyekeznek igazukat bizonyítani és elsődleges céljuk nem a megegyezés, sokkal inkább a másik fél bosszantása. A szülők közötti elmérgesedett viszonyt a gyámhivatalnak nem feladata feloldani, de más szervek bevonásával kísérletet tehet ennek megvalósulása érdekében.

A 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet szerint ha a szülők, illetve a kapcsolattartásra jogosultak a kapcsolattartás módjában vagy idejében nem tudnak egyezsége jutni, a gyámhivatal felhívja a feleket a gyermekvédelmi közvetítői (mediációs) eljárás igénybevételének a lehetőségére. Közvetítői eljárás a végrehajtási eljárás során is igénybe vehető. A közvetítői eljárásra a felek együttes kérelmére vagy a gyámhivatal kezdeményezésére a felek beleegyezésével kerülhet sor.

Ha a kapcsolattartás szabályozására irányuló eljárás alatt vagy a végrehajtási eljárás során a felek bejelentik a gyermekvédelmi közvetítői eljárás igénybevételére vonatkozó szándékukat, a gyámhivatal tájékoztatást ad számukra a közvetítői eljárás helyéről, menetéről, és egyidejűleg elrendeli az előtte folyamatban lévő eljárás négy hónapra történő felfüggesztését.

Ha a közvetítői eljárás 4 hónap alatt nem vezet eredményre, erről a közvetítő tájékoztatja a gyámhivatalt. Ilyen esetben a gyámhivatal az eljárást hivatalból folytatja. Amennyiben a közvetítői eljárás valamelyik fél együttműködésének hiánya miatt nem vezet eredményre, a másik fél kérelmére a gyámhivatal az eljárást 4 hónapon belül is folytatja.

Ha a felek között egyezség jön létre, azt a közvetítő írásba foglalja, melyet a közvetítő és a felek is aláírnak. A közvetítő az aláírt egyezséget 8 napon belül megküldi a kapcsolattartást szabályozó gyámhivatalnak. A gyámhivatal a felek kérelmére az egyezséget jóváhagyja.

A szabályozás azonban nem sokat lendít a kapcsolattartási ügyek konfliktusmentes elintézésén, tekintettel arra, hogy a közvetítő igénybevételére a gyámhivatal nem kötelezheti a feleket. A közvetítői eljárás igénybevételére csak a felek beleegyezésével és saját költségükre kerülhet sor.

Gyermekvédelmi közvetítői eljárás igénybevételére 2009. évben nem került sor, attól a kapcsolattartásban érintett felek elzárkóznak. Több esetben előfordult, hogy a gyermek érdekét az szolgálná, ha a kapcsolattartás szakember felügyelete mellett (gyermekjóléti szolgálat kapcsolatügyletén) történne, azonban ennek akadálya, hogy a környező (a gyámhivatal illetékességi területén lévő) településeken a kapcsolattartások időpontjában (hétvégeken) nincs ügyelet személyi és anyagi feltételek hiányában.

A kapcsolattartási eljárások során szinte kivétel nélkül tapasztalható, hogy külső segítség nélkül nem tudják megoldani a helyzetet a szülők. A gyerekek személyiségének egészséges fejlődése a válás, illetve az azt követő új helyzet, a szülők közötti konfliktusok miatt veszélybe kerül, ezért a gyámhivatal a legtöbb esetben igénybe veszi a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok közreműködését, illetve ha szükséges, a jegyzői gyámhatóságnál a védelembe vételi eljárás megindítását kezdeményezi.

A gyámhivatal a gyermekjóléti központ kapcsolatügyeletének, illetve a gyermekjóléti szolgálatnak a közreműködését vagy a védelembe vétel elrendelését kezdeményezheti, ha a kapcsolattartás gyakorlása konfliktusokkal jár, folyamatosan akadályokba ütközik, illetve a felek között kommunikációs zavarok állnak fenn. A gyermeknek joga van arra, hogy különélő szülőjével (illetve kapcsolattartásra jogosult más személlyel) a családi kapcsolatot fenntartsa, ennek akadályozása bármelyik fél részéről a gyermeket veszélyezteti, jogait sérti. A veszélyeztetettség megelőzése céljából ezért szoros együttműködés van a gyermekjóléti szolgálatok és a gyámhivatal között. Kérésünkre a családgondozók segítséget nyújtanak a gyermekek és a kapcsolattartásban érintett felek részére, veszélyeztetettség kialakulása esetén értesítik a gyermek lakóhelye szerint illetékes jegyzőt.

A **gyermekjogi képviselő** ellátja a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermek jogainak védelmét, és segíti a gyermeket jogai megismerésében és érvényesítésében. A gyermekjogi képviselő kiemelt figyelmet fordít a különleges vagy speciális ellátást igénylő gyermek védelmére.

Gyámság, családbafogadás

Az 1952. IV. tv. (Csjt.) 93. §-ának értelmében az a kiskorú, aki nem áll szülői felügyelet alatt, gyámság alá tartozik.

A gyámság alá tartozó kiskorú részére a gyámhivatal gyámot rendel. A gyámhatóság a gyámrendelés iránt hivatalból intézkedik.

A kiskorú legközelebbi rokonai kötelesek a gyámhatóságnak haladéktalanul bejelenteni, ha a kiskorú részére bármely okból gyám rendelése szükséges. A bíróság, az anyakönyvvezető, a hagyatéki leltározást végző és az egyéb államigazgatási feladatot ellátó szervek kötelesek a gyámhatósággal közölni a hivatalos eljárásuk során tudomásukra jutott minden olyan esetet, amelyben valamely kiskorú részére gyámot kell rendelni.

A gyámság viselése elsősorban azt illeti, akit a szülői felügyeletet gyakorló szülő közokiratban vagy végrendeletben gyámul megnevezett (nevezett gyám). Ha a szülői felügyeletre egyaránt jogosult szülők más-más gyámot neveztek meg, a körülmények figyelembevételével a gyámhatóság határoz afelől, hogy a gyámságot melyik viselje.

A nevezett gyámot csak akkor szabad mellőzni, ha a törvény értelmében gyámságot nem viselhet, vagy a gyámság átvételében gátolva van, végül ha kirendelése a kiskorú érdekét veszélyeztetné.

Nevezett gyám nemlétében a gyámhatóság elsősorban a gyámság ellátására alkalmas rokont, illetőleg a kiskorúval más családi kapcsolatban álló személyt rendel ki gyámul. Ha ilyen hozzátartozó nincs, a gyámhatóság más alkalmas személyt rendel ki.

Gyám lehet minden nagykorú személy, akivel szemben e törvényben meghatározott kizáró körülmény nem áll fenn.

Gyámságot nem viselhet az,

a) aki gondnokság alatt áll,

b) aki a szülői felügyeletet megszüntető vagy a közügyektől eltiltó jogerős ítélet hatálya alatt áll,

- c) akit a szülői felügyelet gyakorlására jogosult szülő a gyámságból közokiratban vagy végrendeletben kizárt,
- d) akinek szülői felügyeleti joga azért szünetel, mert gyermekét a gyámhivatal átmeneti vagy tartós nevelésbe vette,
- e) akinek a gyermekét örökbe fogadhatónak nyilvánították.

Törvény eltérő rendelkezése hiányában a gyám a gyámsága alatt állónak gondozója, vagyonának kezelője és törvényes képviselője. A gyámot a gyámsággal járó jogok és köteleességek, ha a gyámhatóság másként nem rendelkezik, a kirendelő határozat kézbesítését követő naptól kezdve illetik meg, illetőleg terhelik.

A gyám működésében a gyámhatóság rendszeres felügyelete és irányítása alatt áll. Működéséről, különösen a gyámsága alatt álló kiskorú ügyeiről bármikor köteles felvilágosítást adni a gyámhatóságnak.

Az 1997. évi XXXI. tv. 70.§-a alapján a szülői felügyeletet gyakorló mindkét szülő vagy a szülői felügyeletet egyedül gyakorló szülő kérelmére - a különélő másik szülő meghallgatásával - a gyámhivatal hozzájárulhat ahhoz, hogy a szülő egészségi állapota, indokolt távolléte vagy más családi ok miatt a gyermeket a szükséges ideig más, általa megnevezett család átmenetileg befogadja, gondozza és nevelje, feltéve, hogy a **családbafogadás** a gyermek érdekében áll.

A családbafogadás ideje alatt a szülő felügyeleti joga szünetel. A családba fogadó szülőt (szülőket) a gyámhivatal gyámul rendeli. A családbafogadás az alapul szolgáló ok előrelátható fennállásáig tart. A családbafogadást a gyámhivatal a gyám tájékoztatása alapján évente felülvizsgálja. A szülőt megilleti a kapcsolattartás joga, valamint a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben való együttes döntési jog. A gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben felmerült vitákban a gyámhivatal dönt.

A gyámhivatal összesen 129 gyámság alatt álló gyermeket tart nyilván. A gyámok közül 12 családbafogadó személy, 28 fő harmadik személy, 14 fő hivatásos gyám, 75 esetben nevelőszülő látja el a gyámi teendőket.

Gyám kirendelésére a következők miatt volt szükség:

- a szülők elhaláloztak,
- a szülők szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette vagy szüneteltette,
- a bíróság a gyermeket harmadik személynél helyezte el,
- a gyermeket a nagyszülő, vagy más családtag, illetve harmadik személy a szülők kérelmére családba fogadta,
- a gyermek vér szerinti szülei kiskorúak voltak, ezért a gyermek törvényes képviselője nem volt biztosított.

Gyám kirendelése szükség akkor is, ha a gyermek felügyelet nélkül maradt, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyeztette, és emiatt a gyermeket ideiglenesen a nevelésére alkalmas, azt vállaló különélő másik szülőnél, más hozzátartozónál, illetve személynél helyezte el a települési önkormányzat jegyzője, a gyámhivatal, valamint a határőrség, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság vagy a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága.

A gyámhivatal minden évben köteles a gyámság felülvizsgálatára, melynek során megállapítja, hogy a gyámság fenntartása továbbra is indokolt-e.

A gyámhivatal tapasztalata az, hogy a kirendelt gyámok –néhány kivételtől eltekintve– lelkiismeretesen és szeretettel nevelik a hozzájuk került gyermekeket, kötelezettségeiknek eleget tesznek, a gyámhivatallal és a gyermekjóléti szolgálat családgondozóival együttműködnek.

A családba-fogadások esetén gyakran előfordul az, hogy a szülők nem látogatják gyermeküket, ami a kiskorúak számára nagy lelki megterhelést jelent. Mivel a családba-fogadásra legtöbbször azért kerül sor, mert a szülők élethelyzetük (anyagi, életvezetési problémák vagy betegség) folytán nem képesek a gyermek nevelésére, általában a tartásdíj fizetésétől is –amire pedig kötelesek lennének– eltekintenek.

Kiskorúak házasságkötésének engedélyezése

A gyámhivatal feladata a 16. évét betöltött kiskorú házasságkötésének engedélyezése.

A 149/1997. (IX.10.) Korm. Rendelet 34. §-a szerint a 16. évét betöltött házasuló a házasságkötés engedélyezése iránti kérelmet a gyámhivatalnál vagy az anyakönyvvezetőnél személyesen terjesztheti elő.

A gyámhivatal a határozathozatal előtt meghallgatja a házasulókat, a kiskorú házasuló törvényes képviselőjét és környezettanulmányt készít.

A gyámhivatal a házasságkötésre vonatkozó előzetes engedélyt akkor adja meg, ha

- a) a házasságkötés a kiskorú gyermek érdekét szolgálja,
- b) az engedély megadása iránti kérelmet a kiskorú gyermek szabad akaratából, befolyástól mentesen nyújtotta be,
- c) nem áll fenn házassági akadály.

A gyámhivatalhoz 2009-ban 2 kérelem érkezett kiskorú házasságkötésének engedélyezése tárgyában.

Gondnokság

A gondnoksági ügyekre vonatkozó szabályozást a 1959. évi IV. törvény (Polgári Törvénykönyv), valamint a 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet rendelkezései tartalmazzák.

A gyámhivatal annak a személynek, akit a bíróság cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezett, **gondnokot**, akinek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan, teljes mértékben hiányzik **ideiglenes gondnokot**, akit körülményei adott ügy vitelében akadályoznak, **eseti gondnokot vagy ügygondnokot rendel.**

Gondnok lehet minden cselekvőképes, nagykorú személy. Gondnokul csak az rendelhető ki, aki a gondnoki tisztséget vállalja. A gondnok kirendelésénél az arra alkalmas személyek közül a szülőket, illetve a szülők által közokiratban vagy végrendeletben megnevezett személyt, ennek hiányában más hozzátartozókat előnyben kell részesíteni. Ha nincs a gondnokságra alkalmas és azt vállaló személy, akkor a gondnokolt számára hivatásos gondnokot kell

kirendelni. Nem lehet gondnokul kirendelni azt, akinek a személye ellen a gondnokság alá helyezett kifejezetten tiltakozik.

A gondnok működését, tevékenységét a gyámhivatal felügyeli, ellenőrzi. A gondnok minden évben köteles elszámolni a gondnokolt vagyonának kezeléséről, a gondnokság megszűnésével végszámadás benyújtására köteles. A számadáshoz csatolni kell a gondnokolt személyes ügyeire (oktatására, nevelésére, tartására, egészségi állapotára) vonatkozó jelentését is.

A cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt álló személyeknek a bíróság által kijelölt időpontban felülvizsgálati pert kell indítani, melynek eredményeként a bíróság hatályában fenntarthatja, megszüntetheti a gondnokságot, illetve cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezheti.

A gyámhivatal 270 gondnokoltat tart nyilván. A 2009. évben 2 fő alkalmazott hivatásos gondnok, (egyik részmunkaidős) hivatásos gondnok 80 gondnokolt képviselőt látta el, 190 gondnokoltnak közeli hozzátartozója a gondnoka.

A vonatkozó jogszabályok szerint egy hivatásos gondnok egyidejűleg legfeljebb 30 gondnokság alatt álló személy vonatkozásában láthat el gondnoki feladatokat.

A hivatásos gondnokok 14 ismeretlen személy képviselőt is ellátják.

Vagyoni ügyek

A gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 25. §-a alapján a szülő jognyilatkozatainak érvényességéhez a gyámhivatal jóváhagyása szükséges, ha a jognyilatkozat

- a) a gyermeket megillető tartásról történő lemondásra,
- b) a gyermeket örökösödési jogviszony alapján megillető jogra vagy kötelezettségre,
- c) a külön is visszautasítható vagyontárgyak öröklésének visszautasítására,
- d) a gyermek ingatlantulajdonának átruházására vagy bármely módon történő megterhelésére vonatkozik, ide nem értve azt az esetet, amikor az ingatlan ellenérték nélküli megszerzésével egyidejűleg kerül sor haszonélvezet alapítására,
- e) a gyermek tulajdonában álló ingatlanon vagy ingatlantulajdoni hányadon az építető részére tulajdonszerzést jelentő építési, épületbővítési vagy más értéknövelő beruházás engedélyezésére,
- f) a gyermek tulajdonában lévő ingatlanon vagy ingatlantulajdoni hányadon álló felépítmény teljes vagy részleges bontásának engedélyezésére,
- g) a gyermek lakásbérleti szerződésének közös megegyezéssel történő megszüntetésére vagy lakáscseréjéhez történő hozzájárulás megszerzésére,
- h) a gyermek által kötött tartási vagy életjáradéki szerződésre,
- i) a gyermek személyes tulajdonát képező, százezer forint értéket (2009.évben) meghaladó mértékű ingó és készpénzvagyont, illetve vagyoni értékű jogát érintő jogügyletre,
- j) a gyermek tulajdonát képező - százezer forint értéket(2009.évben) meghaladó - értékpapírt, üzletrészt, részvényt érintő jogügyletre,
- k) a gyermek beszolgáltatott vagyonára,
- l) a gyermek részére ígért vagy adott ajándék visszautasítására,

m) a gyermek ingatlantulajdonát érintő közös tulajdon átruházással történő megszüntetésére vonatkozik.

A gyámhivatal a jognyilatkozat jóváhagyását elutasítja, ha a jognyilatkozatot tartalmazó okirat alaki szempontból érvénytelen. A jognyilatkozat gyámhivatali jóváhagyása a jognyilatkozat érvényességéhez szükséges - jogszabályban előírt - egyéb feltételeket nem pótolja.

A gyermek tulajdonában lévő ingatlan tulajdonának átruházására vagy bármely módon történő megterhelésére vonatkozó jognyilatkozat jóváhagyásával kapcsolatos eljárásban a gyámhivatal az eset összes körülményeit mérlegelve azt vizsgálja, hogy a jognyilatkozat a gyermek érdekeit szolgálja-e.

A gyámhivatal 2009-ban 72 esetben hozott jóváhagyó határozatot kiskorú ingatlanának eladásával, illetve megterhelésével kapcsolatosan. A gyámhivatal összesen 518 kiskorút tart nyilván, akiknek ingó és ingatlantulajdona van.

A 2009. évben tovább növekedett azon kiskorúak száma, akik nem öröklés révén szereztek ingatlan-tulajdont. A szülők, nagyszülők, egyéb családtagok vétel, ajándékozás, ritkábban tartás jogcímen kötnek szerződéseket, melyek érvényesülésével a kiskorúak ingatlan-tulajdont szereznek, így gyámhivatali nyilvántartásba kerülnek.

Az ingatlanok adásvételének jóváhagyása mellett növekvő tendenciát mutatnak a kölcsönszerződések megkötésével járó jelzálogjog-bejegyzések jóváhagyására irányuló kérelmek. Egyre gyakoribb, hogy a törvényes képviselők az adósságrendező hitelek igénybevitelével kívánnak kedvezőbb fizetési feltételeket teremteni, illetve a végrehajtási eljárást elkerülni.

A gyermek tulajdonában álló ingatlanon vagy ingatlantulajdoni hányadon az építetű részére tulajdonszerzést jelentű építési, épületbűvítési vagy más értékűnövelű beruházás engedélyezésére vonatkozó, valamint a gyermek tulajdonában lévő ingatlanon vagy ingatlantulajdoni hányadon álló felépítűmény teljes vagy részleges bontásának engedélyezésére vonatkozó törvényes képviselűi jognyilatkozat érvényességéhez a gyámhivatal jóváhagyása szükséges, ezekben az ügyekben is több esetben eljárás indult hivatalunknál. Amennyiben a gyermek és szűlei között érdekellentét áll fenn, gondoskodni kell a gyermek képviselűtérűl. Tűrekedtűnk a gyámhivatal kűrzetéhez tartozó 10 telepűlés építűshatűságaival szorosabb munkakapcsolatot kiépítűni, és szakmai konzultáciűt folytatni a két hatűság összehangolt, hatűkonyabb eljűrása érdekében.

A Magyar Állam nevében eljűrű Nemzeti Autópűlya Zrt. jogutűdjaként, a Nemzeti Infrastrűktűra Fejlesztű Zrt. továbbra is több eljűrűt kezdeműnyezett kiskorűak ingatlantulajdonának kisajútítását helyettesítű adásvetűli szerzűdésének jóváhagyása céljából, autópűlya megépűlése érdekében.

Kiskorű ingatlantulajdonára vonatkozó vagyoni ügyekben a törvényes képviselű kérheti, hogy az ügy elbűrűlásához szükséges tulajdoni lap műsolatát a hivatal szerezzze be, amely lehetűséggel az ügyfelek majdnem minden esetben éltek, tekintettel arra, hogy ezáltal a földhivatali ügyintűzéshez kapcsolűdű illetékfizetűsi kűtelezettségtűl mentesűlhettek. 2007-tűl a TakarNet rendszer alkalmazása az ingatlan érintű vagyoni ügyekben az ügyintűzési hatűridűt jelentűsen lerűvidítette, az ügyfelek megelűgedéssel fogadták .

Hagyatéki eljárásban a közjegyző felhívására eseti gondnok kirendelésével biztosítja a gyámhivatal az örökségben érintett kiskorúak érdekvédelmét, ha a szülő érdekellentét vagy más ok miatt nem képviselheti gyermekét. Leggyakoribb esetben a szülő közszerzeményi igényt érvényesít a hagyatékkal szemben, amelynek törvényes örököse a gyermeke. Több esetben a hagyatéokra vonatkozó egyezség megkötésében kellett képviselnie a gyermeket a gyámhivatal által kirendelt eseti gondnoknak (ügyvédnek).

A gyámhivatal a jogerős hagyatékátadó végzés alapján nyilvántartásba veszi a vagyonos kiskorúakat és vagyonukat. A gyámhatóság figyelemmel kíséri, hogy a kiskorúak örökölt vagyona a tulajdonukba kerül-e, azaz ellenőrzi, hogy az ingatlan tulajdonának változása földhivatali bejegyzésre került-e, illetve gondoskodik a 100.000,-ft-ot(2009.évben) meghaladó készpénz gyámhatósági fenntartásos betétkönyvben való elhelyezéséről, gépkocsi átíratásáról, egyéb ingó vagyonnak a kiskorú birtokába kerüléséről.

Amennyiben egy kiskorú részére a gyámhivatal gyámhatósági fenntartásos betétkönyv megnyitását rendeli el, a törvényes képviselő részére abból kifizetést csak a gyámhivatal jóváhagyásával lehet teljesíteni.

A gyámhivatal akkor engedélyezheti a törvényes képviselő kérelmére a gyámi fenntartásos betétben elhelyezett pénznek értékpapírba, biztosítási kötvénybe, ingó vagy ingatlan vagyona történő befektetését, ha az a gyermek, illetve a gondokolt érdekében áll.

A szülők a gyermeküket saját tartásuk rovására is kötelesek ellátni a szükséges ruházattal, élelemmel. Amennyiben ez jövedelmi viszonyaikra tekintettel már nem lehetséges, a gyámhivatal engedélyezi a gyermek készpénzvagyonának felhasználását részletekben, számadási kötelezettség mellett.

Amennyiben a vagyonos kiskorú jelentősebb készpénzzel rendelkezett, az előző években kialakult tendenciát követve a törvényes képviselők elsősorban ingatlan vagyona történő befektetéshez kérték a gyámhivatal jóváhagyását.

A Csjt. 81. §-a szerint a szülők gyermekük vagyonát biztosítékadás és számadás kötelezettsége nélkül kezelik s a vagyon állagáról is csak a kezelés megszűntekor kötelesek számot adni. A gyámhivatal minden nagykorúvá vált gyermeket értesít arról, hogy milyen vagyonnal rendelkezik, azt ki kezeli és felhívja a szülőket arra, hogy a vagyon átadására kötelesek.

Ha a szülők a gyermek vagyonának kezelése tekintetében kötelességüket nem teljesítik, a gyámhatóság a vagyonkezelést rendszeres felügyelet alá vonhatja, indokolt esetben biztosítékadásra és arra is kötelezheti a szülőket, hogy a vagyonkezelésről éppúgy adjanak számot, mint a gyám.

6. A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

A gyermektartásdíj megelőlegezését követően a Budakörnyéki Ügyészség minden esetben törvényességi vizsgálatot végez a gyámhivatali iratok alapján. 2009. évben 16 esetben végzett ellenőrzést az ügyészség, amely ellenőrzések során mindent rendben talált.

7. A bűnmegelőzési program, a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők száma, az általuk elkövetett bűncselekmények száma, a bűnelkövetés okai

Gödöllő Város Önkormányzatának Képviselő Testülete 2006-ban fogadta el a város közbiztonsági és bűnmegelőzési koncepcióját. Azóta a városi rendőrkapitányság vezetője beszámolójában évente tájékoztatja a Képviselő Testületet a közbiztonsági és bűnmegelőzési tevékenységről.

Bűnmegelőzési és Rendészeti Bizottság önkormányzatunknál nem működik.

Áldozatvédelmi Iroda korábban a Gödöllői Rendőrkapitányságon működött, de mióta a Pest Megyei Igazságügyi Hivatal Áldozatsegítő Szolgálat havi rendszerességgel tart kihelyezett ügyfélfogadást városunkban, az iroda tevékenysége okafogyottá vált.

A Gödöllői Rendőrkapitányság tájékoztatása szerint 2009. évben összesen 36 esetben volt érintve gödöllői lakos kiskorú személy eltűntként, bűncselekmény sértettjeként, illetve elkövetőjeként.

16 fiatalkorú elkövető ellen indult büntető eljárás: 13 esetben lopás (ebből 3 üzleti lopás, 2 iskolai és 8 betöréses lopás volt), 4 esetben csalás, 2 esetben zsarolás és 1-1 esetben testi sértés, zaklatás és kábítószerrel való visszaélés magalapozott gyanúja miatt.

A rendőrség tapasztalatai szerint a fiatalkorú elkövetőket az otthoni életkörülményeik, illetve a család anyagi helyzete általában nem befolyásolja a bűncselekmény végrehajtásában. Jellemzőn nincs „családi” indíttatás sem. Ritka a kriminogén környezet is. Viszont az esetek zömében megállapítható, hogy a szülők felügyelete a fiatalkorú felett nem rendszeres vagy egyáltalán nincs is. A fiatalok szabadidejük nagy részét a kortárs csoportok valamelyikében töltik csavargással, az életük céltalan. Az iskola nem nyújt számukra megfelelő alternatívát. Nagy részük rossz tanuló, nem jár iskolába, vagy magántanuló. A szülők sok esetben elnézőek vagy nem tudnak hatni gyermekükre. Jellemző a csoportos elkövetés, az „egységben az erő” alapelv érvényre jutása. Az elkövetői kör azonos azzal, akikkel céltalanul együtt csavarognak. Az eljárások többségében az elkövetők beismerik az elkövetett bűncselekményeket. A szülői magatartás jellemzően kétféleképpen alakul: egyrészt pozitívan állnak az eljáráshoz, együttműködők, másrészt viszont gyermekük „védelmére” kelnek.

Az egyes bűncselekmények elkövetési helye jellemzően szórakozóhely és annak környéke, közlekedési útvonal (vasútállomás, HÉV megálló), iskola, egyéb nyilvános hely, bevásárló központok.

A kiskorú sértettek száma 16 fő, ebből 11 fiatalkorú, 5 gyermekkorú volt. 3 esetben rablás, 8 esetben lopás, 2 esetben közlekedési baleset és 1-1 esetben testi sértés és zaklatás megalapozott gyanúja miatt indult büntető eljárás. A rendőrség tapasztalata szerint az esetek jó részében maga az áldozat is hibás, sérelmükre jellemzően lopás és rablás bűncselekmények fordultak elő. A lopások alkalmával első helyen az őrizetlenül hagyott tárgyak vannak (pénz, irat, mobiltelefon) veszélyben. A körültekintés, óvatosság hiánya teszi lehetővé a bűncselekmények elkövetését.

A rendőrség 4 esetben (2-2 fiatalkorú fiú és lány) folytatott közigazgatási eljárást gyermek eltűnése miatt. A családból eltűnt gyermekek esetében az eltűnés jellemző oka a csavargás, a kitörési szándék, a szülői felügyelet alóli kibúvás, iskolai kudarcok, a korlátok nélküli élet, még akkor is, ha ez adott esetben rosszabb, életkörülményeket von maga után, mint otthon. Családon belüli erőszak nem játszott szerepet az eltűnésükben, távollétük alatt sérelmükre nem követtek el bűncselekményt. Az eltűnt gyermekek esetében nagy hangsúlyt fektet a rendőrség annak kiderítésére, hogy az eltűnés hátterében milyen közvetlen, vagy közvetett ok áll fenn. Segítő beszélgetésekkel segítik az eltűnt személyt, a szülőket és más családtagokat.

A rendőrség a gyermekjóléti szolgálat felé 12 kiskorú vonatkozásában élt jelzéssel, a jegyzői gyámhatósághoz és gyámhivatalhoz 3 esetben küldtek jelzést. A Gödöllőn élő kiskorúak

vonatkozásában 10 esetben kapott a rendőrség jelzést általános- és középiskoláktól, védőnőktől, és a gyermekjóléti szolgálattól.

Családon belüli erőszak miatt 4 kiskorú esetében jelzett a rendőrség a gyermekjóléti szolgálat felé. Az ilyen esetekben az elkövetés tipikus helyszíne a lakás, lakóház, amelyben a család él. Az elkövetés sajátossága, hogy gyakran nincs kívülálló tanú: a jelenlévők elkövetők vagy áldozatok. A rendőrség közvetett bizonyítékként a büntetőeljárásban kísérletet tesz a szomszédok, a családdal közvetlen kapcsolatban állók (gondozó, óvónő, védőnő, pedagógus) kihallgatására, mely sok esetben nem vezet eredményre. Ennek több oka van: a helytelen szemlélet, miszerint nem akarnak beavatkozni más család életébe, vagy nem tudják felmérni a tényleges veszélyhelyzetet. Ezek a körülmények jelentősen befolyásolják a bűncselekmény bizonyíthatóságát. A bizonyítékok közül az egyik legmeghatározhatóbb a kriminálpszichológus szakértői véleménye.

A Gödöllői Rendőrkapitányságon a Bűnmegelőzési Csoport munkatársai végzik a gyermek- és ifjúságvédelmi és bűnmegelőzési tevékenységet. A más területen működő szakemberekkel az együttműködés jó. A hiányosságok, esetleges problémák a törvényi szabályozásból, illetve annak eltérő értelmezéséből adódhatnak.

A rendőrség meghívásra részt vesz az érinett korosztály számára felvilágosító előadások megtartásában, szükség esetén a nevelőtestület és a szülők értekezlet formájában történő tájékoztatásában.

Gödöllő városban a gyermekvédelmi jelző- és ellátórendszer évek óta jól működik. A primer prevenciós tevékenység legfontosabb eleme a folyamatos kapcsolattartás és információcsere a jelzőhálózat szakembereivel – iskolai gyermekvédelmi felelősökkel, egészségügyi szolgáltatóval, gyámhatósággal. Ennek formája a napi kapcsolattartáson túl az esetmegbeszélések, melyeken a rendőrség - megnövekedett egyéb feladatai miatt – egyre kevesebbet tud résztvenni.

A bűnmegelőzési tevékenység szerves részét képezik az általános- és középiskolákban tartott drog, áldozattá válás, bűnelkövetővé válás és azok következményeiről tartott előadások. A gödöllői kapitányságon a személyi feltételek hiánya miatt (nincs képzett D.A.D.A. rendőrük) saját bűnmegelőzési tematikát dolgoztak ki 10-14 éves fiatalok számára 12 témában.

Ezt a bűnmegelőzési tematikát a település valamennyi iskolaigazgatójával, gyermekvédelmi felelősével, még 2006-ban dolgozták ki és azóta rendszeresen végzik ezt a tevékenységet. A cél az, hogy ott és akkor jelenjenek meg az iskolákban, amikor konkrét probléma van. 18 esetben tartottak bűnmegelőzési előadásokat általános iskolákban, részben az intézmény kérésére, részben saját kezdeményezésükre. A gödöllői Madách I. Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégiumban szervezett Egészségnapon a rendőrség is részt vett. Prevenciós előadást tartottak, ahol élénk érdeklődés mutatkozott a jogsértések büntetőjogi következményei témában. Az előadások fő hangsúlya a helyes alternatívák közvetítése, a pozitív jövőkép kialakításának elősegítése volt.

A rendőrség közterületi állománya városunkban a főbb gyalogátkelőhelyeknél forgalmas napszakokban segítette a forgalom zavartalanságát, a gyalogosok biztonságát. A bűnmegelőzés és a lakosság biztonságérzetének növelése céljából dolgozták ki a lakótelepi körzeti megbízotti programot. Több akciót hajtottak végre a városban működő szórakozóhelyeken bűnmegelőzési, közbiztonsági és bűnügyi szempontok alapján: az ellenőrzések a kábítószer fogyasztás, terjesztés, a 22 óra után ott tartózkodó fiatalok szeszestállal történő kiszolgáltatására irányultak.

A Gödöllői Polgárőr Egyesület 1997-ben alakult meg a Városi Önkormányzat kezdeményezésére, összefogva a polgárőr mozgalomban részt venni kívánó, a város közbiztonságáért tenni akaró helyi polgárokat. A polgárőr tevékenysége különösen a felvilágosításra, tájékoztatásra, meghatározott eseményeken való részvételle, helyszínen

tartózkodásra és ott a rend fenntartásában való közreműködésre, a közterület vagy esemény megfigyelésére, az eljáró szerv támogatására és segítésére vonatkozik.

Az egyesület rendszeresen szervez oktatásokat és él a különböző fórumok adta lehetőségekkel. Korábbi évekhez hasonlóan a 2009. évben is az iskolai osztályfőnöki órák keretében tartottak előadásokat, pl. a kábítószerrel kapcsolatban. Bűnmegelőzéssel, bűnelkövetéssel, bűnismétléssel kapcsolatos szóró anyagokat juttattak el a gyerekekhez. Az iskolákban megszervezték, ha gyanús körülményt észlelnek, azt jelzik és értesítik a polgárőrséget vagy a rendőrséget. Az iskoláknál a tanítás befejezésekor szűrőpróba szerűen megjelennek, annak megfigyelése céljából, hogy nem szervezik-e be a gyerekeket valamilyen rendellenes cselekménybe.

Városőrség, mezőőrség, SZEM mozgalom városunkban nem működik.

Településünk nem vett részt bűnmegelőzéssel kapcsolatos pályázaton.

Gödöllő Város Önkormányzata 2001 óta folyamatosan működteti a Kábítószerügyi Egyeztető Fórumot (KEF), melynek célja, hogy működésének eredményeként olyan fórumok szerveződjenek, amelyek túlzó bürokrácia nélkül hatékony keretbe foglalják a helyi kábítószer-ellenes törekvéseket. A fórum rendszeres helyzetelemzése, javaslatai hozzájárulnak a kábítószer használat elterjedésének visszaszorításában. A KEF tagjai az oktatási intézmények, a rendőrség, az egészségügyi szociális és gyermekvédelmi intézmények munkatársai, jelenleg 32 fő.

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum működtetése érdekében önkormányzatunk minden évben pályázatot nyújt be.

2009 évben sikeres pályázat által lehetőség nyílt a tagok szervezet fejlesztésére, valamint városunk oktatási intézményei 8. valamint 10. évfolyama körében végzett felmérésre, amelynek célja, hogy a 2007. évben végzett felmérés eredményeit összehasonlítva információt kapjunk az érintett korosztály veszélyeztettségének mértékéről.

Az összehasonlító elemzés alapul szolgál majd a Városi Drogstratégiánk jövő évi felülvizsgálatához.

A KEF tevékenységét a Népjóléti Iroda koordinálja.

2009. évben adatlappal kerestük meg a város általános és középiskoláit, hogy információt nyerjünk arról, hogy Gödöllő Város területén a gyermekek váltak-e áldozattá, vagy részt vettek-e erőszakos cselekményekben.

Vizsgálatunk 2860 fő általános iskolást és 1093 fő középiskolást érintett.

A visszajelzésekből megállapítottuk, hogy 26 esetben indítottak az iskolák tankötelezettség elmulasztása miatt szabálysértési eljárást. A szabálysértők életkora 13 - 14 év közötti.

A szabálysértéseket többnyire ugyanazon tanulók ellen indították, melyek 13 fiút és 6 lányt érintettek.

Iskolai lopásokról 5 általános iskola számolt be. A lopások mobiltelefonokra, készpénzre és egy esetben iratokra irányultak. A kárérték nagyságrendje esetenként átlagosan tízezer forint nagyságrendű volt. A lopott tárgyak az esetek többségében nem kerültek elő.

Megkérdeztük az iskolákat arról is, hogy van-e tudomásuk arról, hogy tanórán kívül közterületen vagy közösségi járműveken a tanulók sérelmére követtek-e el bűncselekményt.

Három iskola jelezte, tudomása van, arról hogy 1-1 tanulójukat a reggeli buszon, illetve a délutáni órákban az iskola közelében lévő parkban, téren bántalmazták. Ezek a cselekmények összesen 2 tanulót érintettek. A bántalmazók a társak közül kerültek ki.

Egy iskola számolt be arról, hogy tanulóikat egy összeverődött csoport körbevette, és közülük néhányan megütöttek. Az eset kapcsán rendőri intézkedés történt, de büntető feljelentésre nem került sor. A történetet a gyermekjóléti szolgálat által szervezett esetmegbeszélő konferencián beszélték meg a sértett tanuló és szülője, a bántalmazók és szülei, valamint az érintett iskolák képviselőinek bevonásával.

Rasszista indíttatású bántalmazásról nem szereztek tudomást az iskolák.

Vizsgáltuk a kábítószer fogyasztást és a családon belüli erőszakot is. Kábítószer fogyasztásról egy iskola sem számolt be, és családon belüli erőszakról sem szereztek tudomást.

Az iskolák többsége arról számolt be, hogy a bűnmegelőzés és az áldozattá válás elkerülése érdekében szerveztek felvilágosító programokat a tanulóknak. Ez több intézményben a tanórák, elsősorban az osztályfőnöki órák keretein belül történt, egy iskolában biológia és egészségtan órán.

Emellett rendőrség (Ifjúságvédelmi Osztály) által tartott előadások –erről több iskola is beszámolt, valamint szociális csoportfoglalkozások (lelki egészség, értékek, önismeret) és pszichopedagógiai előadás során is foglalkoztak ezzel a témával. Az iskolavédőnőket, és a gyermekjóléti szolgálat munkatársait is bevonták ebbe a munkába. Egy iskola pedig 2009 decemberében elnyerte az „Erőszakmentes, egészségtudatos” iskola címet. Ennek a programnak egyik eleme a kapcsolattartás a Rendőrség Ifjúságvédelmi Osztályával.

A bűnmegelőzés és az áldozattá válás elkerülése érdekében a gyermekeknek alternatív, iskolai időn túli elfoglaltságot a délutáni szabadidős tevékenységek keretein belül szerveztek: sportfoglalkozások, dráma, rajz, kézműves és pályorientációs foglalkozások, szakkörök, vetélkedők (iskolanapok, természettudományi tárgyakhoz kapcsolódó vetélkedők) napközi/ klubnapközi, könyvtár- és internet használat. Egy iskola a védőnői hálózaton belül szervezett lopás, drog témában bűnmegelőzési programokat.

Egy iskola részéről merült fel a kérés, hogy folytatódjon a DADA program.

Az intézmények védelme érdekében az iskolák többségében portaszolgálat működik, három intézményben van kamera, és egy intézmény jelezte, hogy riasztóberendezéssel van felszerelve.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a gyermeklétszámhoz mérten városunkban elenyészően kevés a bűnelkövetők és az áldozattá válók száma. Azonban nem mehetünk el tétlenül a jelzések mellett. Minden iskolának, családnak, szakembernek arra kell törekednie, hogy a gyermekek közül minél kevesebben váljanak áldozattá, vagy bűnelkövetővé.

A Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása szerint a veszélyeztetetté válás leggyakoribb okai:

- Családi konfliktus
- Szülők vagy család életvitele
- Magatartás zavar, teljesítmény zavar
- Anyagi okok
- Gyermeknevelési problémák
- Beilleszkedési problémák
- Szenvedélybetegségek (szülők, gyermek)
- Szülői elhanyagolás
- Fogyatékoság, retardáció

Az első három helyen szereplő ok a család diszfunkcionális működésére utal, a szülői elhanyagolás elsősorban érzelmi elhanyagolást jelent.

Gyermekjóléti Szolgálat bűnmegelőzést segítő programjai, szolgáltatási tevékenységei a következők:

- Pszichológusi tanácsadás
- Jogi tanácsadás
- Korrepetálás
- Dramatikus játékok
- Múzeumi délutánok
- Sporttevékenység
- Tini klub
- Városi KEF-fel együttműködés
- Rendszeres konzultáció a jelzőrendszer tagjaival
- Kapcsolattartás civilszervezetekkel
- Utcai szociális munka
- Szabadidős programok nyilvántartása

A Gyermekjóléti Szolgálat gondozásba veszi a jelzések alapján a gyermekeket. Az alapellátás eredménytelensége esetén kerül sor a védelembe vételre, mely a hatóság eszközeivel a veszélyeztetettség elkerülését, a gyermeknek a családból való kiemelését hivatott elkerülni.

	Alapellátott		Védelembe vett	
	Fiú	Lány	Fiú	lány
		50	44	28
Együtt:	94		54	

Kiemelt a gyermekvédelem szerepe a gyermek- és fiatalkorú bűnelkövetés megelőzésében, az intézményes együttműködés kialakításában, a gyermek-és fiatalkorúak marginalizálódásának megelőzésében, a jelzőrendszer működtetésében, a preventív munkában. A preventív munka része a gyermekek alapellátásban történő gondozása, a védelembe vétel, de ide tartozik a gyermekeket, családokat érintő szolgáltatások igénybevétele, szabadidős programok biztosítása.

A gyermekek és fiatalkorúak érdekében továbbra is fontos a városi gyermekjóléti intézmények, a hatóság, a közoktatási intézmények a rendőrség a pártfogók az egészségügyi intézmények és civil szervezetek közötti érdemi együttműködés.

8. Az önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés tapasztalatait a Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat beszámolója tartalmazza.

A fenti, valamint a mellékletben szereplő beszámoló alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet az átfogó értékelés elfogadására.

HATÁROZATI JAVASLAT

A Képviselő-testület a 2009. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló átfogó értékelést elfogadja.

Gödöllő, 2009. május „20.”

Dr. Gémesi György

Az előterjesztés szövege hiteles: Pozmán Edina

1.sz. melléklet

Gyermekvédelem és gyámügyi igazgatás területén pénzbeli ellátások folyósítása

Jogcímek	2007 –ben (Ft.)	2008- ban (Ft.)	2009-ben (Ft.)
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	6.255.000	7.612.000	8.682.600
Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás	71.628	233.000	225.720
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	8.283.774	9.400.000	12.695.100
Újszülöttek köszöntése (önálló támogatás)	4.790.000	6.010.000	5.820.000
Gyermekétkeztetés	37.760.260	44.136.000	47.314.071
Rászorultsági étkezési támogatás	9.874.034	6.669.000	4.915.940
Üdülési támogatás	3.692.064	3.771.000	1.652.930
Gyermektartásdíj megelőlegezése	7.255.000	5.686.318	3.655.000

2.sz.melléklet

**Gyámhatósági, gyámhivatali tevékenység
2009. évi statisztikai adatok**

Gyámhatósági határozatok		J	GY
1.	Gyámhatósági határozatok száma: Ebből államigazgatási úton megtámadott határozatok száma	122	1661
2.	Saját hatáskörben módosított, vagy visszavont határozatok száma:		71
3.	Államigazgatási úton helybenhagyott határozatok száma:		14
4.	Jogsértés miatt megváltoztatott határozatok száma:		4
5.	Államigazgatási úton megsemmisített határozatok száma:		4
6.	Saját hatáskörben módosított, vagy visszavont határozatok száma:		

Ügyiratforgalmi adatok		
1.	A Jegyzői Gyámhatóság részére iktatott ügyiratok alapszámmal: A Jegyzői Gyámhatóság részére iktatott ügyiratok alszámmal: Összesen:	186 919 1105
2.	A Városi Gyámhivatal részére iktatott ügyiratok alapszámmal: A Városi Gyámhivatal részére iktatott ügyiratok alszámmal: Összesen:	1630 7417 9047

Nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak száma		
1.	Veszélyeztetett kiskorúak száma:	87
2.	Ebből (1-ből) környezeti okból veszélyeztetettek: Magatartási okból veszélyeztetettek: Anyagi okból veszélyeztetettek: Egészségi okból veszélyeztetettek:	30 28 26 3
3.	Ebből (1-ből) Alkoholizmus miatt is veszélyeztetettek: Szenvedélybetegség miatt veszélyeztetettek: Bántalmazás (testi): Bántalmazás (érzelmi): Testi (fizikai) elhanyagolás: Lelki (érzelmi) elhanyagolás: Lakáskörülmények miatt is veszélyeztetettek:	0 0 5 15 28 21 28
4.	Családok száma, amelyekben a veszélyeztetett kiskorúak élnek:	145

Jegyzői Gyámhatóság által védelembe vett kiskorúak száma		
1.	Védelembe vett kiskorúak száma:	59
2.	Ebből (1-ből) környezeti okból védelembe vett kiskorúak száma: Szülőknek felróható magatartási okból: Gyermekeknek felróható magatartási okból:	6 28 25
3.	Ebből (1-ből) a Gyermekjóléti Szolgálat gondozott Más szerv jelzése alapján:	29 30
4.	Családok száma, amelyekben a védelembe vett kiskorúak élnek:	47
5.	A tárgyévben nyilvántartásba vett, védelembe vett kiskorúak száma:	59
6.	Kiskorúak száma, akiknek a védelembe vétele a tárgyévben megszűnt:	37

Jegyzői Gyámhatóság védelembevétel keretében elrendelt intézkedései		
1.	Szülő kötelezése, hogy vegye igénybe a gyermek napközbeni ellátását:	1
2.	Szülő kötelezése, hogy keresse fel a családvédelemmel foglalkozó szervezetet:	0
3.	A gyermek és hozzátartozója orvosi vizsgálatának kezdeményezése:	1
4.	A gyermek egészségét veszélyeztető körülmények megszüntetéséről való intézkedés:	2
5.	A gyermek számára – kifogásolt magatartásának megszüntetése érdekében – magatartási szabályok megállapítása:	26
6.	A szülő figyelmeztetése, helytelen magatartásának megváltoztatására:	35
7.	Összes intézkedések száma (1-6-ig):	65

A Jegyzői Gyámhatóság által elrendelt ideiglenes hatályú elhelyezések és az azt követő döntések		
1.	A gyámhatóság által elrendelt ideiglenes hatályú elhelyezések száma:	4
2.	Ebből (1-ből) az ideiglenes hatályú elhelyezés összesen hány kiskorút érint:	4
3.	Ebből (2-ből) különélő másik szülőnél elhelyezett kiskorúak száma:	2
	Harmadik személynél elhelyezett kiskorúak száma:	0
	Nevelőszülőnél elhelyezett kiskorúak száma:	1
	Gyermekotthonban elhelyezett kiskorúak száma:	1
	Más bentlakásos intézményben elhelyezett kiskorúak száma:	
A Városi Gyámhivatal által elrendelt ideiglenes hatályú elhelyezések és az azt követő döntések		
1.	A Városi Gyámhivatal által elrendelt ideiglenes hatályú elhelyezések száma:	1

2.	Más szerv – rendőrség, ügyészség, bíróság, bv. intézet – által elrendelt ideiglenes hatályú elhelyezések száma:	14
3.	Ebből (1-ből) az ideiglenes hatályú elhelyezés összesen hány kiskorút érint:	15
4.	Ebből (3-ból) különélő másik szülőnél elhelyezett kiskorúak száma: Harmadik személynél elhelyezett kiskorúak száma: Nevelőszülőnél elhelyezett kiskorúak száma: Gyermekotthonban elhelyezett kiskorúak száma: Más bentlakásos intézményben elhelyezett kiskorúak száma:	1 0 8 6
5.	Ebből (3-ból) átmeneti nevelésbe vételek száma: Tartós nevelésbe vételek száma: Gyermekelhelyezés (megváltoztatás) iránti perindítások száma: Eljárás megszüntetése, védelembe vételi eljárás, vagy gyermekjóléti alapellátás kezdeményezésével:	14 1
6.	Az átmeneti nevelésbe vett kiskorúak száma összesen:	14
7.	Tartós nevelésbe vett kiskorúak száma összesen:	1
8.	Szülői felügyeleti jog által indított perek száma (hány kiskorút érint):	1
9.	Gyermekelhelyezés iránti perindítások száma:	0
10.	Eljárás megszüntetése, védelembe vételi eljárás kezdeményezésével:	0

Családi jogállás rendezése

1.	Kiskorúak száma, akiknek családi jogállása a gyámhivatalnál az év folyamán rendeződött:	21
2.	Ebből (1-ből) apai elismerések száma: Apaság (anyaság) bírói megállapításának száma: Képzelt apa (szülők) megállapításának száma:	10 6 5
3.	Apaság (anyaság) vélelmének megdöntése iránti perindításhoz való hozzájárulások száma:	5

Családba fogadás

1.	Családba fogadott kiskorúak száma:	9
2.	Elutasított kérelmek száma:	1

Kapcsolattartási eljárások

1.	A tárgyévben kezdeményezett kapcsolattartási ügyek száma:	63
2.	Ebből (1-ből) a gyámhivatal által szabályozott jogerősen befejezett ügyek száma:	53
3.	Ebből (2-ből) határozattal befejezett ügyek száma összesen:	29
4.	Ebből (3-ból) átmeneti nevelt: Tartós nevelt:	23 1
5.	Egyezséggel befejezett ügyek száma összesen:	24
6.	Ebből (5-ből) átmeneti nevelt: Tartós nevelt:	3 1
7.	A gyámhivatal által szabályozott kapcsolattartási ügyekben alkalmazott	

	végrehajtási cselekmények száma:	15
8.	Költségviselésre kötelező határozatok száma:	1
9.	A bíróság által szabályozott kapcsolattartási ügyekben alkalmazott végrehajtási cselekmények száma:	13

Szülői felügyelet megszüntetése iránti perindítások száma

1.	A szülői felügyelet megszüntetése iránti perindítások száma:	0
2.	Ebből (1-ből) az érintett szülők száma:	0
	Az érintett kiskorúak száma:	0
3.	A bíróság a keresetnek helyt adott:	0
4.	Ebből (3-ból) az érintett szülők száma:	0
	Az érintett kiskorúak száma:	0

Átmeneti neveltek száma

1.	Tárgyévben átmeneti nevelésbe vett kiskorúak száma:	10
2.	Örökbe fogadhatónak nyilvánítottak:	2
3.	Tárgyévben átmeneti neveltek száma összesen: (2007. december 31-én)	79
4.	Az átmeneti neveltek után fizetésre kötelezett hozzátartozók:	12

Tartós neveltek száma

1.	Nyilvántartott tartós neveltek száma:	10
2.	Ebből (1-ből) a szülő (k) halála miatt tartós nevelésbe vett kiskorúak száma:	1
	Lemondó nyilatkozat alapján (Csjt.48.§ (3)):	7
	Szülői felügyeletet megszüntető jogerős bírósági ítélet alapján:	2
3.	A tartós neveltek után gondozási díj fizetésére kötelezett hozzátartozók száma	0

Utógondozás elrendelése

1.	Az év folyamán elrendelt esetek száma:	8
2.	Gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendelték ki:	2
3.	Gyermekotthon v. nevelőszülői hálózat utógondozóját rendelték ki:	0
4.	TEGYESZ utógondozóját rendelték ki:	6

Utógondozói ellátás elrendelése

1.	Utógondozói ellátás iránti kérelmek:	5
2.	Elutasított kérelmek	0
3.	Az év folyamán elrendelt utógondozó ellátásban részesült fiatal felnőttek:	5
4.	Megszűnt utógondozói ellátás:	2

Gyámság

1.	Gyámság alatt állók száma:	99
2.	Családba fogadó személy látja el gyámságot	20
3.	Harmadik személy látja el a gyámságot	24
4.	Hivatásos gyám látja el a gyámságot	55

5.	Számadásra kötelezett gyámok	42
----	------------------------------	----

Gondnokság		
1.	Gondnokság alatt állók száma	221
2.	Bíróság által gondnokság alá helyezetttek száma	221
3.	Kizáró gondnokság alatt állók száma	157
4.	Korlátozott gondnokság alatt állók száma	64
5.	A gyámhivatal rendelt gondnokot	221
6.	Ideiglenes gondnok lett kirendelve	11
7.	Zárgondnok lett kirendelve	3
8.	Hivatásos gondnok látja el a gondnokságot	83
9.	Egyéb gondnok látja el a gondnokságot	142
10.	Alkalmazott hivatásos gondnok	79
11.	Számadásra kötelezett gondnok:	134

Vagyoni ügyek		
1.	Eladással, megterheléssel kapcsolatos jóváhagyott ügyek:	72
2.	Eladással, megterheléssel kapcsolatos elutasított kérelmek:	2
3.	Nyilvántartott ingó és ingatlan tulajdonos kiskorúak száma:	518
4.	Nyilvántartott ingó és ingatlan tulajdonos gondnokoltak száma:	42
5.	Kiskorúak száma, akiknek gyámi fenntartásos betétszámlája van:	136
6.	Kiskorúak betétbe helyezett összege:	136.489.
7.	gondnokoltak száma, akiknek gyámi fenntartásos betétszámlája van:	107
8.	gondnokoltak betétbe helyezett összege:	84.007
9.	Kiskorúak száma, akinek államilag garantált értékpapírja van:	3
10.	Értékpapír névértéke:	940e

Örökbefogadás és felbontás		
1.	Engedélyezett örökbefogadások száma:	5
2.	Tartós nevelt volt	2
3.	Szülő hozzájárulási nyilatkozata alapján engedélyezett házastársi	0
4.	Szülő hozzájárulási nyilatkozata alapján engedélyezett egyéb	0
5.	Örökbe-fogadhatónak nyilvánított kiskorúak száma	3
6.	Örökbefogadásra alkalmasnak nyilvánított szülők száma:	16

Gyermektartásdíj megelőlegezése		
1.	Tárgyév folyamán gyermektartásdíj megelőlegezése iránt indult eljárás:	16
2.	Ebből (1-ből) az elutasított kérelmek száma:	5
	Folyamatban lévő ügyek száma:	1
	Megszűnt eljárások száma:	
	Egyéb (pl.: kérelem-visszavonás):	
3.	Ebből (1-ből) megelőlegezések száma összesen:	10
4.	Ebből (3-ból) 1 évre:	

	2 évre: 3 évre: Ismételten:	8 2
5.	2009. december 31-én megelőlegezésben részesültek száma:	27
6.	Megelőlegezésre a tárgyév folyamán kifizetett összeg (ezer Ft):	3.655
7.	Megszűnt megelőlegezések száma:	11
8.	Folyósítás-felfüggesztés:	0

Otthonteremtési Támogatás		
1.	Otthonteremtési támogatási kérelmek száma:	6
2.	Elutasítások száma:	0
3.	Otthonteremtési támogatásban részesült fiatal felnőttek száma:	3
4.	Támogatásként kifizetett összeg (ezer Ft):	2.661

FORRÁS SZOCIÁLIS SEGÍTŐ ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT

2100 Gödöllő, Tessedik S. út 4.

Tel.: 28/513-605,606, Fax:28/430-423

BESZÁMOLÓ A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT 2009. ÉVI SZAKMAI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

„ Két dolgot adjon az ember gyerekeinek útravalóul: gyökereket és szárnyakat.”

Köszönet

BEVEZETÉS

A *Gyermekek Jogairól szóló Egyezmény* – amely 1989. november 20-án kelt New Yorkban és amelyet nálunk *1991. évi LXIV. Törvénnyel* iktattak be, új szemléleti módot határozott meg a gyermekvédelemben.

„*A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló*” *1997. évi XXXI. törvény* célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak, a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéshez, a szülői kötelezettségek teljesítéshez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan gyermekek érdekeit védő speciális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermekek testi és lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítését, a gyermek veszélyeztettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztettség megszüntetését, illetve a családból kiemelt gyermek visszahelyezését.

A Gyermekjóléti Szolgálat – összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel illetve szolgálatokkal szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez.

A beszámoló „*a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról*” *szóló 1997. évi XXXI. tv. 96. §(6.) bekezdésének* értelmében, a Gyermekjóléti Szolgálat adatai, tapasztalatai, a jelzőrendszeri tagok véleménye, az éves gyermekvédelmi tanácskozás anyaga alapján készült.

A SZOLGÁLTATÁS CÉLJA, FELADATA, ALAPELVEI

A gyermekvédelmi törvény értelmében a gyermekjóléti alapellátások célja:

„ Az alapellátásnak hozzá kell járulnia a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésnek, jólétének, a családban történő nevelésnek elősegítéshez, a veszélyeztetettség megelőzéshez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéshez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésnek megelőzéséhez.”

A Gyermekjóléti Szolgálat feladatai a Szervezési Működési Szabályzatban, illetve az Alapító Okiratban meghatározottakkal összhangban:

- A veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetése
- A veszélyeztetettség okainak feltárása, megoldási javaslatok kidolgozása
- A családban jelentkező működési zavarok megoldásának elősegítése, a gyermekkel és családjával végzett szociális munka
- Konfliktuskezelés, válási- kapcsolattartási konfliktusok kezelése
- Súlyos veszélyeztetettség esetén a gyermek családból való kiemelésének kezdeményezése
- Gondozási, szervezési feladatok a gyermek visszahelyezése érdekében, utógondozás
- Válsághelyzetben lévő várandós anya számára segítségnyújtás
- Segítségnyújtás hivatalos ügyek intézésében
- Életvezetési tanácsok, koordinációs feladatok
- Tájékoztatás a gyermekeket megillető támogatásokról
- Pszichológiai, nevelési, mentálhigiénés és káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás
- Szabadidős és prevenciós programok szervezése
- Felkérésre környezettanulmány készítése
- Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában való részvétel

A Gyermekjóléti Szolgálat munkája során a Szociális Munka Etikai Kódexének értelmében tevékenykedik. Tiszteletben tartja minden ember értékét, akaratát, méltóságát, egyediségét és jogait. A szociális munkát végző joga és kötelessége, hogy felhívja a döntéshozók és a közvélemény figyelmét azokra a társadalmi és egyéni problémákra, amelyek megoldásáért dolgozik.

A Gyermekjóléti Szolgálat speciális és egyéb szolgáltatásai:

Pszichológiai tanácsadás

Heti egy alkalommal szerdánként van rá lehetőség. Előjegyzéssel működik a nagymértékű igény miatt. Elsősorban iskolai hiányzások, viselkedési zavarok, kapcsolati konfliktusok miatt keresik fel.

Jogsegélyszolgálat

Kéthetente hétfőn áll a kliensek rendelkezésére. Munkajogi, családjogi és egyéb kérdésekben kaphatnak segítséget. Az intézményben minden hónap első csütörtök a Pest Megyei Igazságügyi Hivatal Áldozatvédelmi Szolgálat is biztosít ügyvédi segítséget.

Kapcsolattartás elősegítése

Az intézmény épületében biztosított lehetőség, hogy a szülő gyermekével megfelelő körülmények között találkozhasson. Két formában működik, válási kapcsolattartási ügyekben egyéni megbeszélés alapján és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza nevelőszülői hálózatán keresztül, az átmeneti nevelésben lévő gyermekek és vérszerinti családjuk között. Mindkét esetben csak a helyiség biztosítása történik, kapcsolatügyelet nincs.

Adománygyűjtés, adományközvetítés

A szolgálat az év során fogad adományokat, egyházi, civil szervezetektől és magánszemélyektől, ezeket rendszeresen keddi napokon, illetve ünnepi alkalmakon osztja. Az adományozás során bekapcsolódik az Élelmiszer Bank kezdeményezéseibe.

Hallgatók, tanulók fogadása

Felsőoktatásban résztvevő, szociális szakirányban továbbtanulók fogadása.

A veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetése

A Gyermekjóléti Szolgálat a gyermekvédelmi törvény értelmében hatékony észlelő- és jelzőrendszert működtet, amely lehetővé teszi a gyermekeket veszélyeztető okok feltárását, a veszélyeztetett gyermekek felderítését. A jelzőrendszer tagjait „ **a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról**” szóló az 1997. évi XXXI. tv. 17.§-a határozza meg.

Jelzőrendszeri tagok:

- Egészségügyi szolgáltatást nyújtók, védőnői szolgálat, házi orvosok, gyermekorvosok
- Családsegítő Szolgálat
- Közoktatási intézmények, óvodák, iskolák, pedagógiai szakszolgálat
- Rendőrség
- Ügyészség
- Bíróság
- Pártfogó felügyelői szolgálat
- Áldozatsegítés és kárenyhítés feladatait ellátó szervek
- Menekülteket befogadó állomás
- Társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok

A jelzőrendszer hatékony működtetésének érdekében a családgondozók a nevelési és oktatási intézményekben jelzőrendszeri ügyeletet tartanak. Az ügyeletken lehetőség van az intézmények gyermekvédelmi felelősével, a szülőkkel és a gyerekekkel találkozni.

A jelzések írásban, külön erre rendszeresített jelzőlapon történnek. A jelzésekre tett intézkedésekről a családgondozó írásbeli visszajelzést küld. Ezenkívül a gondozási folyamatról minden gyermek esetében félévente jelzést küld a szolgálat az intézmény felé. Természetesen a krízishelyzetekben telefonon is történik jelzés, ezek rögzítésére azonban utólag írásban is sor kerül.

A Gyermekjóléti Szolgálat 2009-ben 18 esetmegbeszélő konferenciát tartott, a család és az érintett szakemberek részvételével. Hatósági intézkedések megtétele előtt minden alkalommal volt esetmegbeszélés.

A Gyermekjóléti Szolgálat szakmaközi megbeszéléseket is szervezett az alábbi témakörökben:

- Normasértő fiatalok a társadalomban
- Gyermekvédelmi törvény változásai
- A gyermekvédelem rendszere
- Válás és kapcsolattartás pszichológiai szempontból
- Válás és kapcsolattartás jogi szempontból
- A szociális ellátás helyzete Gödöllőn
- A jelzőrendszer működése

A Gyermekjóléti Szolgálat a gyermekvédelmi munka értékelésének éves tanácskozását 2009. március 30-án tartotta.

A Gyermekjóléti Szolgálat 2009-ben 458 gyermeket gondozott. A gondozottak között 107 alapellátott és 76 védelembe vett gyermek volt.

A gödöllői illetőségű átmeneti nevelésbe vett gyermekek száma 20, az utógondozottaké 2 volt. A korábbi évekhez képest folytatódott az esetszám emelkedés. Ez egyrészt a jelzőrendszer hatékonyabb működését jelenti, - mivel a jelzőrendszeri tagok jelzési kötelezettségüknek eleget tesznek - másrészt növekedett a problémás esetek száma.

CSALÁDGONDOZÁS ALAPELLÁTÁSBAN

A családgondozás alapfilozófiája a gyermekjóléti ellátásban, hogy a gyermek jólétét az szolgálja a legjobban, ha a családját megerősítjük.

A Gyermekjóléti Szolgálat munkája során az alapellátásban történő családgondozás legfontosabb elemeinek tartja:

- a család belső erőforrásainak megerősítését
- a család külső erőforrásainak igénybevételét
- a meglévő támogató kapcsolatok kiaknázását
- új erőforrások kiépítését, amely elősegíti a gyermek veszélyeztettségének megszüntetését

A családgondozás komplex tevékenység, egy hosszú folyamat, melynek célja, hogy a család képessé váljon az önálló problémamegoldásra. A családgondozó a segítő munka folyamatában rendszeresen találkozik a családdal, belelát mindennapi életükbe.

A családlátogatás lehetőséget kínál a családgondozónak:

- a gyermek és a felnőtt magatartásának, viselkedésének megfigyelésére családi közegben
- az otthon légkörének megtapasztalására
- a gyermek helyének, a családtagok szerepvállalásának közvetlen érzékelésére
- a feszültségeket okozó tényezők és a családi kötődések megfigyelésére

Annak érdekében, hogy a családgondozó hiteles képet tudjon a családról alkotni, hogy célját el tudja érni, a család bizalmát meg kell nyernie. A családgondozónak magatartásával, viselkedésével meg kell győznie a szülőket arról, hogy nem ellenük, hanem értük tevékenykedik. Olyan kapcsolatot kell kiépítenie a családdal, hogy mód nyíljon a család életvitelének, a gyermek élettörténetének megismerésére, és a család el is fogadja a segítséget.

A jól működő kapcsolatért a családgondozónak is tennie kell. El kell fogadnia a családot, és a munkát ott kell kezdenie, ahol a család tart, így a segítő és a segített között kiépülhet egy járható híd. Az így kialakított emberközeli kapcsolatban a család a gyermek érdekében a legmegfelelőbb segítséget kapja, hiszen nyílt és őszinte beszélgetésben reális információk birtokába jut a családgondozó.

A segítő módszerek, attitűdök csak akkor érik el a céljukat, ha a segítő megfelelő személyes hatást tud gyakorolni a családra. A bizalmon nyugvó kapcsolat egyben lehetőség az életút közös elemzésére, a nehézségek okainak feltárására, ami a probléma kialakulásához vezetett. Fontos, hogy a szülőkkel összhangban és velük együtt történjen a hibák feltárása és korrigálása. Ez az egyik feltétele annak, hogy a gyermek érdekében tartós eredmény születhessen. A családgondozás során a család megértése és segítése mellett számolni kell azzal a problematikus helyzettel is, hogy a család szembeszáll a segítővel, vagy nem működik vele együtt. Ebben a helyzetben a családgondozónak erőfeszítéseket kell tennie a probléma

kezelésére, de azért is, hogy a családnál kialakult negatív érzelmeket pozitívrá változtassa, és a kölcsönös kapcsolat igényét kialakítsa. A családgondozás a szülők nehézségeinek és változtatási szándékainak feltárására, motiválására irányul, közben személyiségfejlesztés, tudatformálás is történik, melynek következtében a család eljut a probléma felismerésétől az önsegítő tervezés és a külső segítség felhasználásán keresztül a probléma megoldásáig.

A családgondozó a gondozás folyamatában törekszik a rokonsági, családi, szeretet, kapcsolat erősítésére. Erőfeszítéseket tesz a család szétválásának megállítására, a családon belüli kommunikáció és cselekvési viszonyok megváltoztatására. A családi helyzet ismeretének függvényében törekszik a helytelen nevelési eljárások befolyásolására, a családi környezet ártalmának legmegfelelőbb eszközökkel, módszerekkel történő kezelésére. Erősíti a szülőket és a gyermekeket adottságaik kibontakozásában, fejlődésükben és kezdeményezéseik megvalósításában.

A családgondozónak feszültségcsökkentő szerepe is van. Kezeli a családtagok között kialakult, feszültségekkel terhes kapcsolatot. A család és környezete vonatkozásában, illetve különböző intézményekhez való viszonylatban oldja és tompítja az ellentéteket.

A családgondozás meghatározott célok elérése érdekében tervezetten és szervezett módon történik. Családgondozás tervezésénél a család belső és külső erőforrásait együttesen kell megvizsgálni, és csak olyan lépésekben lehet haladni, ahogy a család képes az együttműködésre. A gondozás folyamán a családgondozó, a szükséges szakemberek bevonásával, a családdal együtt gondozási tervet készít. Melyben meghatározzák az elérendő célokat, az ehhez szükséges feladatokat, a feladatok fontossági sorrendjét és a megoldási lehetőségeket. Az apró sikerek, a gyors eredmények a segített számára önbizalmat nyújtanak, a segítő felé pedig bizalmat adnak, hitelessé válik személye. A haladási irány meghatározásánál fontos figyelembe venni a család értékrendjét. A terveket félévente értékelni kell, és újra kell tervezni, vagy továbblépni attól függően, hogy meddig sikerült eljutni. A legfontosabb, hogy a családgondozó ne a kliens helyett dolgozzon, hanem segítse őt abban, hogy maga jöjjön rá a probléma megoldására, és maga jelölje meg azokat a feladatokat, melyeket képes végrehajtani a probléma megszüntetése érdekében. Célszerű olyan feladatot tűzni ki elsőként, amelyre leginkább motiválható a család.

A szolgálatban való találkozás, kapcsolattartás éppúgy fontos eleme a szociális munkának, mint a családlátogatás. A családgondozás során a szülő-gyermek kapcsolat megerősödik, rendeződnek a családi és szociális kapcsolatok, amelynek hatására az életvezetési mintákban, valamint a mentálhigiénés állapotban pozitív irányú változás következik be.

A családgondozó gyermekvédelmi törvényből adódó feladata a hatóságokkal – szabálysértési osztály, rendőrség, ügyészség, bíróság, gyámhatóság – való együttműködés. A családgondozónak, túl azon, hogy közvetítői szerepet is betölt a család és a hatóság között, jelzési és javaslattételi kötelezettsége is van. Veszélyeztetettség fennállása esetén javaslatban részletezi a megtett intézkedéseket, a veszélyeztetettség és az eredménytelenség feltételezett okait.

A családgondozó nemcsak közvetlenül a családdal, családtagokkal foglalkozik. Érdekükben együttműködik különböző szolgáltatókkal, szervezetekkel. Konzultációt, esetmegbeszélést szervez és vezet, amely szakmai felkészültséget és gyakorlati érzéket feltételez. Naprakész a vonatkozó törvényekben, tájékozott az ellátásokról és azok elérhetőségéről. Széles körben tájékozódik: mit, hol, hogyan, kinek a segítségével tud elintézni. A családgondozó a munkája során rendszerben vizsgálja az összefüggéseket, miközben értékközvetítő szerepet tölt be a kliens környezetében.

A 2009-es évben a veszélyeztetettség mértéke 107 esetben tette indokolttá az alapellátás keretében történő gondozást.

A gyermekvédelmi alapellátás keretében az együttműködés önkéntességen alapul. A szolgálat önkéntes megkeresés, illetve valamely jelzőrendszeri tag által küldött jelzés alapján került elsősorban kapcsolatba a családokkal.

A családgondozás során tapasztalt leggyakoribb veszélyeztető tényezők:

- Gyermeknevelési nehézségek
- Anyagi nehézségek, megélhetéssel, lakhatással összefüggésben
- Családi konfliktusok
- Szülő, család életvitele
- Magatartási problémák

Egy család esetében jellemzően nem csak egy nehézség jelentkezik. Napjainkban már probléma csoportokról beszélhetünk, melyeket komplex módon, a rendszerszemléletű szociális munka eszközeit alkalmazva kell kezelni. Amennyiben az esetszámokat vizsgáljuk, azt tapasztalhatjuk, hogy a veszélyeztető tényezők között első helyen a gyermeknevelési nehézségek jelentkezik, ugyanakkor ezek sok esetben a család megélhetési, lakhatási nehézségei következményeként alakulnak ki. A problémák tünezhordozói a gyermekek lesznek, akik között a veszélyeztető tényezők hatására nő a magatartászavaros, a tanulási, beilleszkedési nehézséggel küzdő esetek száma, és megjelennek a deviáns magatartási formák is.

A veszélyeztető okok megszüntetéséhez elengedhetetlen a jelzőrendszer tagjaival való folyamatos együttműködés, melynek összehangolása a Gyermekjóléti Szolgálat családgondozóinak a feladata. Fontos továbbá a család természetes segítő hálójának működtetése, ennek hiányában a mesterséges erőforrások felkutatása, igénybe vétele, megfelelő támogatások és lehetséges támogatók megszervezése.

Amennyiben az együttműködés nem megfelelő, vagy ha a szülő az ellátások önkéntes igénybe vételével nem képes a gyermek veszélyeztetett helyzetét megszüntetni, „ **A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról**” szóló 1997. évi XXXI. törvény 68. §-a lehetővé teszi, hogy a Gyermekjóléti Szolgálat védelembe vételt kezdeményezzen, ennek következtében azonban a családgondozó és kliens közötti együttműködés már nem önkéntességen alapul, hanem kötelez.

A CSALÁDBÓL KIEMELT GYERMEKEK SZÜLEINEK GONDOZÁSA

A gyermekvédelmi törvény a Gyermekjóléti Szolgálat feladatai között határozza meg a családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítését.

A családgondozói munka középpontjában „a gyermek mindenek felett álló érdeke” áll, valamint a gyermekvédelmi törvény kimondja: minden gyermeknek jogában áll saját családjában felnőni.

A Gyámhatóság ideiglenes hatállyal helyezi el a gyermeket nevelőszülőnél, vagy lakásotthonban. Az ideiglenes hatályú elhelyezés célja, hogy a szülő viszonylag rövid idő alatt rendezni tudja helyzetét. Az ideiglenes hatályú elhelyezés időtartamát, **A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról” szóló 1997. évi XXXI. tv. 73.§ (1) bekezdése** szabályozza miszerint:

A gyámhivatal - a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel - az ideiglenes hatályú elhelyezést követően - függetlenül attól, hogy arra mely beutaló szerv intézkedése alapján kerül sor - annak elrendelésétől számított

- 22 munkanapon belül megszünteti az ideiglenes hatályú elhelyezést, ha annak okai nem állnak fenn, vagy
- 27 munkanapon belül elrendeli a gyermek átmeneti vagy tartós nevelésbe vételét, vagy
- 45 munkanapon belül pert indít az ideiglenes hatályú elhelyezés fenntartása vagy megváltoztatása mellett a gyermekelhelyezés megváltoztatása, illetve a szülői felügyelet megszüntetése iránt.

A családgondozók személyesen részt vesznek az elhelyezési értekezleteken.

Ezekon, az értekezleteken lehetőség nyílik felvenni a kapcsolatot, a gyermeket tovább gondozó személyekkel, nevelőszülői tanácsadóval illetve gyámi tanácsadóval. A szülőkkel közösen történik a kapcsolattartás helyének, idejének és módjának megállapítása, valamint az is, hogy milyen céloknak kell teljesülniük a kiemelés megszüntetése érdekében.

A gyermekvédelmi törvény értelmében a gyermekjóléti szolgáltatás feladata a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében a következő: a családgondozás biztosítása - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához.

A gyermeknek vérszerinti családból való kikerülése komoly érzelmi traumát okoz, mivel a gyermek elsődleges kötődéséről van szó. A ragaszkodást szinte minden családban tapasztaljuk, még ott is, ahol valamilyen oknál fogva maga a szülő kéri gyermeke elhelyezését. Ezeknek, a gyermekeknek a beilleszkedése az új környezetbe nagyon nehéz, mivel a korábban átélt problémás helyzeteket, konfliktusokat követően még az érzelmi elszakadással is meg kell küzdeniük. A szülő is komoly érzelmi traumát él át, gyakori az

önvád, a bénultság. A családgondozó segítheti a szülőt a találkozások megszervezésében és ösztönözheti, hogy minél több alkalommal éljen a kapcsolattartás lehetőségével.

Ha a kapcsolattartás meghiúsul, a szülők általában a távolságra, illetve pénzhányra panaszkodnak. A tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy egy szülő, vagy akár nagyszülő, ha valóban kapcsolatot akar tartani, akkor a fenti problémákat meg tudja oldani.

A rendszeresen elmaradó kapcsolattartások háttérében motivátlanság, tehetetlenség, esetleg érdektelenség áll. Sokat elárul az is, ha a szülő egyáltalán nem él a kapcsolattartás lehetőségével.

A családgondozó a gondozás során rendszeresen találkozik a vérszerinti szülővel, esetleg nagyszülővel és tervet készít a megvalósítandó teendőkről, a veszélyeztető tényezők kiküszöböléséről. Nehézséget okoz, hogy általában ugyanannak a családgondozónak kell továbbgondoznia a vérszerinti családot, aki a gyermek(ek) kiemelésére tett javaslatot. A kiemelést követően a szülőt szembesíteni kell a tényekkel, ahhoz, hogy reálisan lássa a helyzetét és tudja, hogy mit kell tennie a helyzet javítása érdekében.

A családgondozó segíti a szülőt a terv megvalósítása érdekében információval, tanácsokkal, valamint a hivatalos ügyek intézésében, munkakeresésben, számláinak rendezésében, ezenkívül pszichésen is támogatást nyújt.

Az elmúlt évben a gödöllői illetékességű átmeneti nevelésbe vett gyermek száma 20 fő volt.

2009-ben összesen két alkalommal történt családból való kiemelés. Mindkét esetben elsődleges helyen állt a szülői együttműködés hiánya. Ezen kívül, az egyik esetben a gyermek önvészélyeztető magatartása, csavargása vezetett kiemeléshez. A másik esetben a szülő kezeletlen pszichiátriai betegsége volt a kiemelés oka.

A nevelésbe vétel ideje alatt a Gyermekjóléti Szolgálat rendszeresen kapcsolatot tart a gyermekotthon, a nevelőszülői hálózat, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgálat családgondozójával.

A gyermekek meglátogatására sajnos a gondozási helyen nincs lehetőségünk, sem időben, sem anyagilag nem tudja vállalni a látogatást a szolgálat családgondozója. Telefonon és levélben azonban rendszeresen érdeklődik a családgondozó, a nevelőszülőnél, a lakásotthon/gyermekotthon gondozóinál, vagy a nevelőszülői, esetleg gyámi tanácsadónál.

A Gyermekjóléti Szolgálat tapasztalata az, hogy a családból történő kiemelés sok esetben végső lépés. A Gyermekjóléti Szolgálat arra törekszik, hogy csak valóban indokolt esetben

javasolja a kiemelést, amikor már körbejárta az összes lehetséges megoldási módot és semmilyen más lépés nem vezetett eredményre. Ezért fontosnak tartja a vérszerinti családok minél több oldalról történő megsegítését, hogy erre a végső lépésre lehetőleg ne kerüljön sor

A SZOCIÁLIS VÁLSÁGHELYZETBEN LÉVŐ VÁRANDÓS ANYÁK GONDOZÁSA

A Gyermekjóléti Szolgálat feladata az is, hogy a krízishelyzetben lévő várandós anya számára segítséget nyújtson, hogy a várandósság ideje alatt biztonságban, megfelelő körülmények között élhessen, a gyermeket megszülhessen, és elősegítse a megszületett gyermek családban történő felnevelését.

Gyermekjóléti Szolgálatunkhoz az elmúlt évben a jelzőrendszer tagjai közül legfőképpen a nőgyógyásztól és a Védőnői Szolgálattól érkezett jelzés, válsághelyzetben lévő és kiskorú várandós anyákról.

A szolgálat a szociális válsághelyzetben lévő édesanyát tájékoztatja az igénybe vehető szolgáltatásokról, valamint tanácsokkal látja el. Amennyiben felmerül az a probléma, hogy az anya a gyermek felnevelését nem tudja vállalni, tájékoztatja őt az örökbeadás lehetőségéről is. Amennyiben lehetőség van, adományok felajánlásával (pl.: babakocsi, ruha, bútor, csecsemőholmi) segíti az anya felkészülését a megszületendő gyermek fogadására.

Felvilágosítja a terhes anyát a terhes gondozás szükségességéről, a Védőnői Szolgálathoz irányítja, feltárja kapcsolatrendszerét. Figyelemmel kíséri a lakáskörülményeket, a terhes gondozást, a párkapcsolatból adódó problémákat.

Szükség esetén a megfelelő szakemberhez irányítja pl.: pszichológushoz, jogsegélyszolgálathoz, áldozatvédelmi szakemberhez. A nem megfelelő lakhatási körülmények esetén a Családok Átmeneti Otthonában történő elhelyezés szintén segítséget nyújt abban, hogy a szülő és gyermeke együtt élhessen, így megakadályozva a csecsemő kiemelését a családból.

Az átmeneti otthon igénybevételének okai között leggyakoribb az albérlet, a lakhatás hirtelen, váratlan felmondása, elvesztése, családi kapcsolati konfliktusok, valamint szociális krízis, átmeneti ellehetetlenülés áll.

Az elmúlt évben a Gyermekjóléti Szolgálat egyre több kiskorú terhességéről kapott jelzést. Ezekben, az esetekben kiemelt figyelem irányult a kiskorú várandósokra, a családgondozó

felvette a kapcsolatot a gyermek védőnőjével, orvosával, valamint vállalta az iskolával való kapcsolattartást, a magántanulói jogviszonnyal teljesített tankötelezettség elősegítését is.

Fontos szerepe van a Védőnői Szolgálattal való kapcsolattartásnak. A kapcsolattartást jellemzi az is, hogy egy-egy eset kapcsán közös családlátogatás történik a védőnővel az érintett családoknál.

Gyakran előfordul az, hogy a problémák halmozottan fordulnak elő a családban, de ilyenkor is a születendő gyermek érdeke a legfontosabb a helyzet kezelésében.

A GYERMEK VESZÉLYEZTETETTSÉGÉNEK OKAI

A gyermekvédelmi törvény szerint a veszélyeztetettség olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

Veszélyeztetett az a gyermek, aki egyébként személyiségében ép, de annak fejlődésében erősen gátolt. A veszélyeztetettség az egész személyiség fejlődését gátolja és azt negatív irányba tereli. Különböző devianciák, életvezetési problémák, önértékelési zavarok, erkölcsi defektusok jelentkezésének veszélyével kell számolni.

Veszélyeztetett az a kiskorú, akit a szülők, nevelők oly módon nevelnek és gondoznak, amely egy adott kultúrában, helyen és időben elfogadhatatlan.

A hatósági beavatkozás azonban egy sokkal konkrétan meghatározott, szűkebb veszélyeztetettségi definíció alkalmazását követeli meg.

Így a veszélyeztetettség kategóriája három részre bontható:

- a gyermek fizikai, egészségi fejlődésének veszélyeztetettsége
- a gyermek társadalmi integrációjának veszélyeztetettsége
- a gyermek morális fejlődésének veszélyeztetése

A gyermek veszélyeztetettségének oka lehet:

- környezeti ok:
  - család, családszerkezet
  - nevelési hiányosság
  - erkölcsi fejlődést veszélyeztető környezet
  - lakásviszonyok
  - családon kívüli negatív hatás
- a gyermek személyiségében mutatkozó ok, a gyermeknél a korábbi veszélyeztettség következtében kialakult agresszivitás, bűnözés, vagy szorongás, csavargás, pszichés problémák kialakulása
- anyagi ok, jövedelmi problémák hátrányosan hatnak a gyermek fejlődésére
- egészségügyi ok, beteg személy a családban, vagy a gyermek betegsége, ami miatt a kiskorú megfelelő fejlődése a családban nem biztosítható

Hátrányos helyzetű az átlagosnál nehezebb körülmények közt élő, környezeti ártalmaknak kitett, egészségesen fejlett, fiziológiailag nem sérült gyermek, akinek alapvető szükséglet kielégítési lehetőségei korlátozottak.

Hátrányos helyzetet okozó tényezők:

Mikrokörnyezeti ártalmak:

- a család hiánya, csonka család
- alacsony egy főre jutó jövedelem
- kedvezőtlen lakáskörülmények
- a szülők alacsony iskolai végzettsége
- a család életmódja
- az érzelmi hiány
- a deviáns környezet szocializációs ártalmai
- a gyerekekkel való törődés hiánya

Makrokörnyezeti ártalmak:

- a környezet objektív feltételeinek hiánya
- nehezen elérhető segítség

Amennyiben ezeket sikerül megszüntetni, a helyzet normalizálódhat, a lemaradás csökkenhet, a hiányok kompenzálódhatnak.

A hátrányos helyzet kialakulásáért 1-1 tényező is felelős lehet, de a szolgálat tapasztalata azt mutatja, hogy ezek általában halmozottan jelentkeznek. Hátrányos helyzet nem jelent minden esetben potenciális veszélyeztetettséget. A veszélyeztetett helyzet, azonban minden esetben hátrányos helyzetet is jelent.

A veszélyeztetettség tényezői, amelyekkel a Gyermekjóléti Szolgálat családgyógyozója gyakran találkozik:

- a szülő, mint a veszélyeztetettség oka, nem csupán a bántalmazó és elhanyagoló szülők, hanem olyanok is, akiknél az önbecsülés szintje alacsony, érzelmi depriváltság van jelen, alacsony frusztrációtűrő képességgel rendelkeznek, magányosság érzése előtérbe kerül, depresszió van jelen és így súlyos problémák lépnek fel a szülői feladatok teljesítése során
- gyermek maga, mint veszélyeztetettség oka:
  - gyermek életkora és neme
  - fogantatásával kapcsolatos kérdések, körülmények
  - gondozását nehezítő helyzetek (pl. fogyatékoság)
  - nevelésével járó nehézségek
- család szerkezete és a családtagok közötti interakciók
- a gyermeknevelés sajátosságai, mint a veszélyeztetettség okozói:
  - a melegség, elfogadás, figyelem hiánya
  - a gyermek szükségletei iránti empátia hiánya
  - deviáns viselkedési modell
  - szülő-gyermek szerepek éles megkülönböztetésével, a szülői tekintély érvényesülésével kapcsolatos attitűdök
  - testi fenytést gyermeknevelési eszközként elismerő beállítódás
- szociális problémamegoldó készség hiányossága, mint a veszélyeztetettség oka: a szülők problémamegoldó készsége gyenge, valamint a napi életvitel problémái frusztrálják, vagy alkalmazkodásra képtelenné teszik a szülőt, akinél ezért deviáns magatartások jelennek meg, mint pl. agresszió, vagy elhanyagolás

- szociális támogatás hiánya, mint veszélyeztető magatartás oka: a szülő ténylegesen milyen támogatást kap a környezetétől, vagy miként fogja fel a kapott támogatást. A támogatás hiánya olyan tényező lehet, amely növeli a szülő stresszes állapotát és ezzel a gyermekét veszélyeztető magatartásának gyakoriságát.

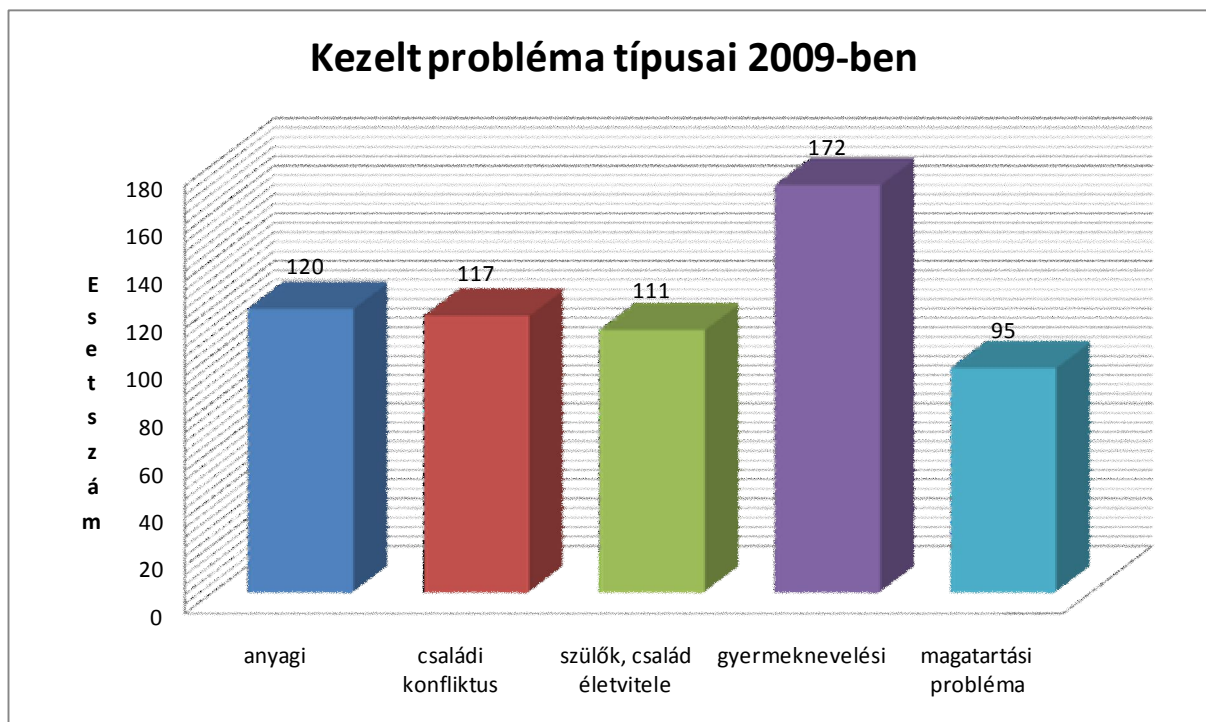
Veszélyeztetettség megszüntetése érdekében tett lépések a Gyermekjóléti Szolgálat által:

- családgondozás
- konfliktusmegoldásban segítségnyújtás
- hatósági beavatkozás kezdeményezése
- javaslatkészítés a gyermek családjából történő kiemelésre

A hatósági intézkedések közül leggyakoribb a védelembe vétel. Az biztos, hogy a védelembe vett gyermek mindenképpen veszélyeztetettnek tekintendő, hiszen ez az intézkedés a veszélyeztetettség megszüntetésére irányuló legenyhébb hatósági intézkedés. A gyermekvédelmi törvény meghatározása szerint, ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi.

Az intézkedés lényege tehát, hogy a gyermeket nem emeli ki a családból, valójában tartós családgondozást valósít meg, amely egyéni gondozási-nevelési terv és az abban foglalt magatartási szabályok alapján folyik.

Az említett problémátípusok az elmúlt években jellemzően az első helyen állnak.

Ártalmak, veszélyeztető körülmények következtében gyermeknél jelentkező tünetek, amelyekkel a Gyermekjóléti Szolgálat találkozik:

- rendszertelenül jár iskolába, hiányzásait orvosi igazolással nem igazolja
- gyakran beteg, betegségét szülei nem kezelik megfelelően, orvos tanácsait nem tartják be, gyógyszereket nem váltják ki
- krónikus betegség esetén a megfelelő kezelést szülei elmulasztják, rendszeres kontrollvizsgálatok elmaradnak
- felszerelése rendszeresen, gyakran hiányos, a tanórákra rendszeresen nem készül
- fáradt napközben, esetleg elalszik órán, koncentráció hiánya
- tízórait gyakran nem visz magával, illetve étkezése nem biztosított
- alultáplált, kórosan sovány, evés zavar gyanúja merül fel
- személyi higiénája nem megfelelő

ruházata nem felel meg az időjárási viszonyoknak – nincs télikabátja, meleg cipője, stb.

- társaival szemben agresszív, gyakran keveredik konfliktusba, szóváltásba, verekedésbe
- fegyelmezetlen, bizonyos szituációkban nem az elfogadott normáknak megfelelően viselkedik
- bűncselekményt követ el, lopás, zsarolás, bántalmazás
- társaival nem találja a közös hangot, zárkózott, társai kiközösítik, megalázzák, bántalmazzák, nincsenek barátai, magányos
- baráti társasága nem az ő életkorának megfelelő, idősebbekkel barátkozik, koraérett magatartás
- előfordul, hogy életkorának nem megfelelő szórakozóhelyeket látogat
- gyakoriak a bizonytalan eredetű sérülések a gyermek testén, esetlegesen a sérülések nem összeegyeztethetők az előadott történettel, valamint a gyermek és a szülő elbeszélése nem egyezik meg a sérülés okáról, a súlyos sérülés után a szülő nem vitte azonnal orvoshoz
- szorong, levert, depressziós, hangulata ingadozó, stresszes, feszült, közömbös, túlságosan aláztatosan viselkedik, bizalmatlan stb.
- szülei alkoholproblémával vagy egyéb szenvedélybetegséggel küzdenek
- családon belüli erőszak ténye merül fel (anya, gyermek bántalmazása)
- kezeletlen pszichiátriai beteg szülő/szülők
- szülei nem tartják a kapcsolatot az iskolával, óvodával, nem érdeklődnek a gyermek magatartásával, teljesítményével, fejlődésével kapcsolatban
- szülő elhanyagoló magatartása következtében a gyermek rendszeres iskolalátogatása nem biztosított
- lakhatása nem biztosított, hajléktalan szülők
- a gyermek elmenekül, elszökik otthonról, iskolai órák után valószínű, hogy nem haza megy, csavarog

Ha a védelembé vétellel a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem lehet, a gyermek érdekében a gyermekvédelmi gondoskodás más módját kell választani. Erre a jogkövetkezményre a szülőt figyelmeztetni kell.

HALLGATÓK ÉS GYAKORNOKOK

A Gyermekjóléti Szolgálat az elmúlt évben is fogadta az érdeklődő felsőoktatásban tanulókat, akik gyakorlatukat töltötték az intézménynél. A hallgatók koordinálását, az intézmény bemutatását, az ezzel megbízott családgondozó végzi.

Az intézményünknel gyakornoki státuszban dolgozó családgondozók szakmai vezetése, vizsgáztatása és értékelése folyamatosan történik.

EGYÜTTMŰKÖDÉS CIVIL ÉS EGYHÁZI SZERVEZETEKKEL

A Gyermekjóléti Szolgálat rendszeres kapcsolatot tart fenn civil és egyházi szervezetekkel. A szervezetek segítségével egyben bővíthetők és gazdagíthatók is az intézmény szolgáltatásai.

A kapcsolatok segítségével a közösségi rendezvények színvonala emelhető, valamint bővül a technikai háttér.

Az intézmény által megrendezett programok szervezésében többféle szervezet segíti a munkát. Támogató volt az elmúlt év során a Royal Rangers, amely a Családi Nap alkalmával biztosított játék lehetőséget az ott részt vevő gyermekek számára. A Családi Nap megrendezését szintén nagy mértékben támogatta a Gödöllői Kulturális és Szociális Közhasznú Egyesület is, amely a résztvevők étellel és itallal való ellátásról gondoskodott. Ezen a programon az Angel Dance tánccsoport tagjai mutatták be tánctudásukat és tették ezzel érdekesebbé a rendezvényt.

A családi karácsonyi ünnepek keretében 100 db karácsonyi csomag került szétosztásra a rászoruló családok között. A csomagok tartalmának összeállítását több szervezet illetve egy szakközépiskola diákjai is támogatták. A Madách Imre Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium, ruhaipari szakos tanulói konyhai kötényt illetve edényfogó kesztyűt, a fémipari szakos tanulók mécses tartókat készítettek. Az oktatási intézményen kívül a csomagok

tartalmának összeállításában az Önkormányzat, a Magyar Élelmiszerbank Egyesület, valamint a „Szeretet Lángja” Gyülekezet is segítséget nyújtott.

A karácsonyi ünnepség után a résztvevő családok megvendégelésére is sor került, mely a Félix Pizza, a Pizza Max Cafe, a Minor-Hatházi Kft, valamint a Réti Karamell Cukrászda segítségével valósult meg.

Támogatók között említendő Wild János vállalkozó is, aki mézet adományozott az intézménynek.

Az egyházi szervezetek közül a „Szeretet Lángja” pünkösdi gyülekezettel alakult ki szoros kapcsolat, akik természetbeni, gyakorlati és szükség esetén mentális segítséget is nyújtottak a gondozottak problémáinak megoldásában.

A családok gondozása során a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal is összekapcsolódik az szolgálat tevékenysége.

A Kontakt Alapítvány Tamasz-Pont Irodáját is több alkalommal keresték fel a gondozásban lévő gyermekek szülei, munkavállalási tanácsadás, önálló életvitelt elősegítő, álláskeresési tréning kapcsán.

Az intézmény rendszeresen kap ruhaadományokat magánszemélyektől, iskoláktól, bölcsődéktől.

Az elmúlt év során a Waldorf Általános Iskola és Gimnázium diákjai az intézmény 2. számú épületének falait különböző motívumokkal díszítették.

SZABADIDŐS FOGLALKOZÁSOK

A 2009-es évben, a Gyermejjóléti Szolgálat, előírt kötelező feladatainak megfelelően, szabadidős programok szervezését vállalta. Önállóan, illetve a város nevelési- oktatási intézményeivel közösen is.

A programok célja, hogy a gyermekeknek lehetőséget biztosítson a hasznos szabadidő eltöltésére. A szabadidős programok szervezésekor a veszélyeztetettség megelőzése mellett a közösség fejlesztése, az ismeretszervezés, az esztétikai igény alakítása volt a cél.

A foglalkozások tematikája (Farsang, Húsvét, Anyák Napja, Karácsony) a naptári ünnepekhez és az adott évszakhoz (tavasz, nyár, ősz, tél) igazodott. A foglalkozásokon alkalmanként 15-20 gyermek vett részt.

A Gyermekjóléti Szolgálat minden évben megkéri a város nevelési-oktatási intézményei által szervezett szabadidős programok listáját. Ebből az összeállításból lehetősége van az iskolai gyermekvédelmi és ifjúságvédelmi szakembereknek és a családgondozóknak tájékozódni.

2009. évben folytatódtak a Tini Klub foglalkozásai az iskolákban. E mellett játék délután, családi nap, vetélkedők és kézműves foglalkozások zajlottak intézményünk székhelyén. Havi rendszerességgel több osztálynak, illetve napközis csoportnak sikerült foglalkozást szervezni. Három alkalommal az Egyesített Szociális Intézményben élőkkel történt kézműves foglalkozás. Anyák Napjára, az otthon lakói és a diákok együtt készültek. Ez az esemény nagy hatást tett a gyermekekre és az intézményben élőkre egyaránt.

Önkéntesként számíthat a szolgálat a gyakorlatot teljesítő fiatalokra is. A Családi Napon néhány gondozásban lévő fiatal segítette a munkát a kézműves foglalkozásokon.

A Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat aktívan részt vesz a városban megrendezésre kerülő drogellenes szabadidős programokon, és a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum rendezvényein.

2009-ben került sor a Védőnői Szolgálattal és a Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal közösen meghirdetett rajzpályázatra, „Kedvenceim az állatok!” címmel. 341 pályamű érkezett be. Az eredményhirdetésre és a díjak kiosztására a Családi Napon került sor.

A Gyermekjóléti Szolgálat és a Családsegítő Szolgálat a Blahai Napközis Táborban szervezett nyári programokat, amelyek június végétől- augusztusig, heti rendszerességgel történtek egy-egy családgondozó aktív részvételével. A változatos programok, kézműves foglalkozások, a tűzoltók játékos előadása, közös kötetlen játék, sok élménnyel gazdagították a táborozó gyerekeket.

A Gyermekjóléti Szolgálat 2009-ben is megszervezte és lebonyolította a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számára a nyári gyermekétkeztetést. A nyári szünetben ez napi egyszeri, ingyenes meleg ételt jelentett a gyermekeknek 54 munkanapon át. Az ebédet a Kalória Nonprofit Közhasznú Kft. biztosította, az intézmény ebédlőjében. A szociális gyermekétkeztetésben résztvevő gyermekek számára a családgondozók szabadidős elfoglaltságot szerveztek, minden kedden kézműves foglalkozásokkal lepték meg őket, illetve egész napos kirándulás keretében felkeresték a veresgyházi Medve Parkot.

A kézműves foglalkozásokhoz szükséges alapanyagokat a Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat illetve a Gödöllői Szociális Ellátó Központért Közhasznú Egyesület biztosította.

A Gyermekjóléti Szolgálat szerteágazó kapcsolatainak köszönhetően, sokféle civil és egyházi szervezettel működik együtt, a támogatásra szoruló családok megsegítésében. Segítségükkel bővíthetők és gazdagíthatók az intézmény szolgáltatásai.

Az intézmény által szervezett különböző programok megszervezésében segített és támogatónk volt a Royal Rangers Ifjúsági Szervezet, amely biztosította a családi nap alkalmával a résztvevő gyermekeknek a játék lehetőségét, ugrálóvárat. A Gödöllői Kulturális és Szociális Közhasznú Egyesület, amely gondoskodott a jelenlévők étellel és itallal való ellátásáról, valamint az Angel Dance táncsoport tagjai tették emlékezetesebbé az eseményt.

EGYÜTTMŰKÖDÉS A JELZŐRENDSZER TAGJAIVAL

A jelzőrendszer 2009. évi együttműködéséről szóló tájékoztatót a melléklet tartalmazza „Gyermekvédelmi tájékoztató a jelzőrendszer 2009. évi működéséről a jelzőrendszeri tagok véleménye alapján.” címmel.

PÁLYÁZATOK

A rezsihátralékkal küzdő családok a Segítség Közalapítványtól kértek támogatást, az ELMŰ-nél felhalmozódott díjhátralék rendezéséhez a Hálózat Alapítványhoz nyújtott be pályázatokat a Gyermekjóléti Szolgálat. A rászoruló családokat mindkét alapítvány kisebb-nagyobb összeggel támogatta hátralékuk rendezésében.

Az intézmény 2009-ben megalapította a Gödöllői Szociális Ellátó Központért Közhasznú Egyesületet. Az egyesület 18.000 Ft támogatást nyert el szabadidős programok szervezésre, és civil szervezettől kapott 160.000 Ft támogatást.

JAVASLATOK

A jövőbeni munkára vonatkozó javaslatok, rövid és hosszú távú célok:

Előadások, szakmai fórumok szervezése

Lehetőség szerint minél több találkozás a jelzőrendszeri tagokkal, előadások, szakmai továbbképzések szervezése. A szakmaközi fórumok témáinak bővítése a jelzőrendszeri tagok javaslatai alapján. Szakirodalom, folyóiratok, könyvek, DVD-k beszerzése. Az elvégzett továbbképzések szakmai tapasztalatainak megosztása a jelzőrendszeri tagokkal.

Családlátogatások több jelzőrendszeri tag együttes jelenlétével

A családlátogatások összehangolása, a tagok eltérő szempontrendszerének megismerése. A családlátogatások során a közös munkából adódó pozitívumok erősítése. A jelzőrendszeren belül a személyes kapcsolatok kiépítése. A gyermek családgondozójának és a nevelési, oktatási intézménynek, Védőnői Szolgálatnak szoros kapcsolattartása. Az iskolai védőnő hálózat és a Gyermekjóléti Szolgálat szakmai munkájának szorosabbá tétele.

Szupervízió

A nagyfokú leterheltségből adódóan kialakult kiegészítés kezelése tréningek segítségével. Olyan programok szervezése, amelyek a jelzőrendszer tagjainak nyújtanak mentálhigiénés segítséget.

A jelzőrendszer, a gyermekvédelem munkájának megismertetése

Bemutatkozás a tantestületek felé, a segítségnyújtás formáinak minél szélesebb körű ismertetése. **Civil szervezetekkel, egyházakkal történő összehangolt együttműködés**

A gondozás során egységes szemléletmód kialakítása, amely a hatékonyabb munkát eredményezi, így nincs „keresztbe gondozás”. Fontos, hogy a civil szervezetek, egyházak segítségével ne kérdőjelezze meg a szakemberek segítségnyújtásának módszereit és céljait.

Családi kohéziót erősítő programok, és szabadidős programok szervezése

Minden területen nagy igény mutatkozik erre. Nemcsak a problémák elindítói lehetnek a családok, de ők a legkompetensebbek a megoldásban is.

Gyermekek Átmeneti Otthonának kialakítása

A család átmeneti nehézségeiből adódó veszélyeztetettség megoldására szükség lenne a Gyermekek Átmeneti Otthona kialakítására. A megnövekedett anyagi problémák miatt várhatóan egyre több család kerül krízishelyzetbe.

Kortárs csoport képzés

Célja, hogy a kortársak bevonásával erősítse a pozitív mintákat és segítsen a megfelelő irányba terelni, a gyermekek fiatalkorúak viselkedését. A megvalósításhoz pályázati lehetőségek keresése szükséges. Olyan szabadidős foglalkozások szervezése, amelyek a gyermekek önértékelését, önismeretét fejlesztik.

Félállásban dolgozó gyermekvédelmi felelősök

A gyermekvédelmi munka, a nevelés nélkülözhetetlen része. Az erre fordított idő megtérül, az iskolai gyermekvédelmi felelősök koordináló szerepe az intézményen belül rendkívül fontos.

2010. április 29.

Forrainé Murányi Judit
intézményvezető

**GYERMEKVÉDELMI TÁJÉKOZTATÓ
A JELZŐRENDSZER 2009. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL
A JELZŐRENDSZERI TAGOK VÉLEMÉNYE
ALAPJÁN**

Gödöllő, 2010. március 30.

**Összeállította: A Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat
Gyermekjóléti Szolgálata**

„A gyermek lelke olyan, mint a tükör,
 mely váltakozva fordul új és új irányba
 s fényt keres, napok, holdak, csillagok,
 vagy pislogó gyertyák fényét,
 mit önmagáról visszatükrözhesen.”

Wass Albert

A Gyermekjóléti Szolgálat a 15/1998.(IV.30.) NM rendelet 15.§ 7. bekezdése értelmében minden év március 31-ig tanácskozást szervez, amelyen a jelzőrendszer tagjainak írásos tájékoztatóit figyelembe véve átfogóan értékelik a jelzőrendszer éves működését, áttekintik a település gyermekjóléti alapellátásának valamennyi formáját, és szükség szerint javaslatot tesznek további működésükre.

Az értékelést az alábbi intézmények visszajelzései és a gyermekjóléti szolgálat tapasztalatai alapján állítottuk össze.

Bölcsődék:

I.sz. Bölcsőde (Palotakert)

II. sz. Bölcsőde (Kossuth L. u.)

III. számú Bölcsőde (Egyetem tér)

Óvodák:

Martinovics úti Óvoda

Szent János utcai Óvoda

Szent Imre Katolikus Óvoda

Kazinczy krt.-i Óvoda

Palotakerti Óvoda

Tisza utcai és Szabadság úti Óvoda

Táncsics Mihály úti Óvoda

Egyetem téri Óvoda

Iskolák:

Erkel Ferenc Általános Iskola

Damjanich János Általános Iskola

Hajós Alfréd Általános Iskola

Montágh Imre Általános Iskola

Petőfi Sándor Általános Iskola

Szent Imre Katolikus Általános Iskola

Török Ignác Gimnázium

Premontrei Szent Norbert Gimnázium, Egyházzenei Szakközépiskola és Kollégium

Gödöllői Református Líceum Gimnáziuma és Kollégiuma

Madách Imre Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium

Waldorf Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészet Oktatási Intézmény

Egyéb intézmények:

Egyesített Pedagógiai Szakszolgálat

Tormay Károly Egészségügyi Központ Gyermekpszichiátria szakrendelés

Tormay Károly Egészségügyi Központ Védőnői Szolgálat

Városi Rendőrkapitányság

Pest Megyei Igazságügyi Hivatal Pártfogó Felügyelői Szolgálat Fiatakorúak Osztálya

Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat Családsegítő Szolgálat

Szemponstör a jelzőrendszer éves munkájának értékeléséhez

Bölcsödék

1.2009. december 31-én hány ellátottja volt az Önök intézményének?

Gödöllő területén található bölcsödék száma	3
Bölcsödében ellátott gyermekek száma	184 fő
Ebből hátrányos helyzetű gyermek	14 fő
Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	0 fő
Veszélyeztetett helyzetű gyermek	6 fő

2.Hány esetben jeleztek a jelzőrendszer tagjainak gyermekről?

Egyetlen esetben sem történt jelzés.

3.Hány esetben kaptak jelzést a jelzőrendszer tagjaitól?

A bölcsödék öt gyermek esetében kaptak jelzést, összesen öt alkalommal. A jelzés minden esetben a Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálattól érkezett.

4.Elégedettek-e a jelzés gyorsaságával?

A bölcsödék válaszaiból az derült ki, hogy a jelzés gyorsaságával elégedettek.

5.Kap-e visszajelzést a jelzőrendszertől?

Két esetben jelezték, hogy igen, sőt személyes meghívást is kaptak az önkormányzatnál lefolytatott tárgyalásra.

6.Melyek voltak a leggyakoribb problémák az elmúlt évben?

A leggyakoribb problémák közt első helyen a családok anyagi helyzetének romlása áll, illetve problémaként szerepel a családon belül, gyermekek gondozásának, nevelésének hiányosságai.

7.Melyik volt a legsúlyosabb probléma az elmúlt évben?

A szülői együttműködés hiányát, valamint a védelemben vett gyermekekkel kapcsolatosan felmerülő problémákat említik a bölcsödék.

8.Hány esetben tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére?

A bölcsödék egyetlen esetben sem tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére.

9.Az intézmény melyik jelzőrendszeri taggal tart rendszeres kapcsolatot? Ennek formája, ideje?

Az összekötő családgondozóval, havi rendszerességgel személyesen, szükség szerint telefonon.

Szükség esetén Népjóléti Irodával, telefonon, személyesen.

10.Milyen típusú segítséget fogad szívesen a Gyermekjóléti Szolgálattól?

Családokkal történő együttműködésének segítségét, illetve több szakmai előadás szervezését szívesen fogadnák.

11.Hatékonyak tartja-e a jelzőrendszeri ügyeleket?

Igen, hatékonyak tartják a jelzőrendszeri ügyeletet.

12.Milyen szakirodalmat fogadna szívesen, milyen továbbképzésen venne részt?

Gyermekneveléssel kapcsolatos, nehezen nevelhető gyermekekről, családokról szóló előadásokat, továbbképzéseket fogadnának szívesen a bölcsődékben dolgozó szakemberek.

13.Milyen téma javaslatai vannak a szakmaközi megbeszélésekre?

Családon belüli erőszakot, a törvényi változásokat és gyámügyi kérdéseket érintő szakmaközi megbeszélésekre tesznek javaslatot a bölcsődék.

14.Melyek azok a legfontosabb feladatok, amelyeket a gyermekvédelmi felelős az elmúlt év során feladatkörében elvégzett?

- Védelembe vett gyermekek fokozott figyelemmel kísérése
- Az előírt utasítások betartásának nyomon követése
- Jelentések készítése, adminisztráció, kapcsolattartás
- Mindennapi kapcsolattartás a szülőkkel
- Nevelési tanácsadás szülők részére
- Rendezvények szervezése családok részére
- Szociális alapon javasolt gyermek elhelyezését az intézményben

15.Hányan vettek részt az intézményből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen?

Gödöllő területén található bölcsődékből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen összesen 6 fő vett részt.

16.Milyen családi kohéziót erősítő programjai vannak az intézménynek? Milyen veszélyeztetettséget megelőző programjai vannak az intézménynek?

Csoport szülői értekezleteket, a családlátogatásokat, a családi füzetet, napi kapcsolattartást a szülőkkel, igény szerinti tanácsadást, közös programokat (ünnepek, hétvégi kirándulások udvarszépítő munkát) említik, mint családi kohéziót erősítő, illetve a veszélyeztetettség megelőzésére irányuló programot.

17.Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző- és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2010-re vonatkozóan!

Gödöllő területén található bölcsődék válaszaiból az derül ki, hogy a gyermekvédelmi jelző és ellátórendszerrel elégedettek, véleményük szerint megfelelően működik.

Szemponisor a jelzőrendszer éves munkájának értékeléshez

Óvodák

1. Hány ellátottja volt 2009.december 31-én az Önök intézményének?

Intézmények ellátottjainak száma 2009. december 31-én	1220
Hátrányos helyzetű gyermek	123
Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	44
Veszélyeztetett gyermek	26

2. Hány esetben jeleztek a jelzőrendszer tagjainak gyermekről?

Az óvodák 20 gyermekről, 20 esetben jeleztek Gyermekjóléti Szolgálat, illetve 7 gyermekről, 7 esetben a Népjóléti Iroda felé.

3. Hány esetben kaptak jelzést az óvodák jelzőrendszer tagjaitól?

Az intézmények jelzést 51 gyermekről, 55 esetben kaptak, amelyek legtöbb esetben Gyermekjóléti Szolgálatról, illetve Gödöllő Város Jegyzőjétől vagy a Népjóléti Irodáról érkeztek.

4. Elégedettek-e a jelzés gyorsaságával?

Az óvodák többsége elégedett a jelzés gyorsaságával.

5. Kap-e visszajelzést a jelzőrendszertől?

Azok az intézmények, amelyek jelzéssel éltek, kaptak visszajelzést, a család helyzetéről, sorsának alakulásáról.

6. Melyek voltak a leggyakoribb problémák az elmúlt évben?

Az óvodák véleménye szerint a leggyakoribb probléma, amellyel találkoztak:

- A szülők munkanélkülivé válása, amely megnehezíti a család fenntartását
- Anyagi bizonytalanság, nem megfelelő lakhatási körülmények
- Kiskorú veszélyeztetettsége az apa agressziója miatt (bántalmazás)
- Koldulás
- Elhanyagolás
- Indokolatlan hiányzás az óvodából

7. Melyik volt a legsúlyosabb probléma az elmúlt évben?

- A válás okozta kapcsolattartási- kommunikációs nehézségek a szülők között
- Bántalmazás
- Elhanyagolás
- Koldulás
- Állandó költözés, lakóhely változtatás

8. Hány esetben tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére?

Két intézmény, két család esetében tett javaslatot hatósági intézkedés megtételére.

9. Az intézmény melyik jelzőrendszeri taggal tart rendszeres kapcsolatot? Ennek formája, ideje?

Minden intézményben működik a jelzőrendszeri ügyelet, havonta egy alkalommal keresi fel személyesen az óvodákat az adott családgondozó.

Ezen túl a telefonos kapcsolattartás a jellemző, szükség szerinti rendszerességgel, a Gyermekjóléti Szolgálattal illetve a Népjóléti Iroda munkatársaival.

10. Milyen típusú segítséget fogad szívesen a Gyermekjóléti Szolgálattól?

- Jelzés, visszajelzés
- Információnyújtás, tájékoztatás, tanácsadás
- Rendszeres családlátogatás, környezettanulmány készítése
- Kapcsolattartás, nem csak az összekötővel, hanem az adott gyermek családgondozójával is
- Konferenciák megszervezése, esetmegbeszélők megszervezése

11. Hatékonyak tartja-e a jelzőrendszeri ügyeleteket?

Az intézmények többsége hatékonyak tartja a jelzőrendszeri ügyeleteket.

Egy esetben merült fel, hogy krízis helyzetekben nem elég hatékony a meglévő rendszer, és olyan állandó ügyeletre volna szükség, amely már nem tartozik az óvoda vagy a gyermekjóléti szolgálat kompetenciájába.

12. Milyen szakirodalmat fogadna szívesen, milyen továbbképzésen venne részt?

Az óvodák dolgozói szívesen vennének bármely, a gyermekvédelemmel kapcsolatos továbbképzést, de anyagi korlátaik szűkössége miatt, erre ritkán van lehetőségük. Örömmel vennék a vonatkozó jogszabályok változásának áttekintését, azok gyakorlati alkalmazásához tanácsadást.

13. Milyen téma javaslatai vannak a szakmaközi megbeszélésekre?

- A gyermekvédelem pedagógiai, pszichológiai, emocionális, egészségügyi vetületeiről szóló megbeszélés
- Segítségnyújtás lehetőségei olyan családoknál, akik önmaguktól nem kérnek segítséget
- Válási-kapcsolattartási problémák
- Adatszolgáltatások közös értelmezése
- Jogszabályok változásának áttekintése
- Nagycsaládosok helyzete
- Pályakezdők és visszatérők lehetőségei
- Egyedülálló szülők segítése
- Egyes esetek megbeszélése, melyekből más intézmény is tanulhat
- Média káros hatása a gyermekek személyiség fejlődésére

14. Melyek azok a legfontosabb feladatok, amelyeket a gyermekvédelmi felelős az elmúlt év során feladatkörében elvégzett?

- Az étkezési térítési díjkedvezményekre vonatkozó igények felmérése

- Hátrányos helyzetű gyermekek névsorának elkészítése, aktualizálása
- Kapcsolattartás a Forrás családgondozójával
- Részvétel a Gyermekjóléti Szolgálat eszmegbeszélésein, védelembe vételi tárgyalásokon
- Családlátogatás
- A nyilvántartások összesítése, rögzítése
- Nevelőtestületi tagok tájékoztatása
- Pedagógiai vélemény elkészítése
- Éves munkaterv elkészítése
- Gyermekvédelmi adatlapok összesítése
- Óvónők segítése a gyermekvédelmi munkájuk során

15. Hányan vettek részt az intézményből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen?

Egy fő vett részt 2009-ben gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen.

16. Milyen családi kohéziót erősítő programjai vannak az intézménynek? Milyen veszélyeztetettséget megelőző programjai vannak az intézménynek?

Közös programokként jelölték meg az intézmények, például: farsang, szüreti multság, játékdélután, évfűzár, anyák napja, gyermeknap, szűlői értekezlet, közös kirándulás, családi nap, szűlők iskolája, közös munkadélutánok, teadélután.

17. Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző-és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2010-re vonatkozóan!

Szakmai továbbképzések megszervezését szorgalmazzák az intézmények.

Az óvodák többsége úgy érzi, a jelzőrendszer tagjai, odaadóan végzik munkájukat, ám ez sok esetben nem elég a problémák megoldásához. A családok gyakorlati megsegítésén túl a szűlők szemléletváltozása is elengedhetetlen az eredményességhez.

Az eredményesebb működéshez pedig az anyagi, személyi és tárgyi feltételek változására volna szükség, úgy, mint:

- Az óvodákban is részmunkaidős gyermekvédelmi felelős foglalkoztatása
- Családterápia megszervezése
- A szűlők munkához segítése, ezzel a család megélhetésének hosszú távú biztosítása

Szemponstör a jelzörendszer éves munkájának értékeléséhez

Iskolák

1.2009.december 31-én hány tanulója volt az Önök intézményének?

Gödöllő általános és középiskoláinak tanulói létszáma:	6064
Ebből:	
Bejáró tanuló:	2532
Helyi lakos:	3440
Napközis tanuló:	1296
Iskolaotthonos:	60
Kollégiumban lakik:	43
Magántanuló:	92
Tanulószobás:	167

2.Hány hátrányos helyzetű gyermeket gondoztak 2009-ben? 787

Hány halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket gondoztak 2009-ben? 171

Hány veszélyeztetett gyermeket gondoztak 2009-ben? 269

3.Milyen támogatási formák vannak az iskolában? Pl: étkezési támogatás, tankönyvtámogatás. Hány gyermek részesült ilyenben?

Étkezési támogatás	1624
Tankönyvtámogatás	1928
Alapítványi támogatás kirándulásokhoz	60
Alapítványi karácsonyi támogatás	82

4.Hogyan oldja meg az iskola a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátását?

- Pedagógus havi megbízási díjért (3)
- szakképzett gyermek- és ifjúságvédelmi felelős pedagógus munkakörben órakedvezményel (5)
- Igazgatóhelyettes részmunkaidőben (1)
- Tanári konferencia látja el (1)
- Félállásban szociálpedagógus végzettségű (1)

5.Hány esetben jeleztek a jelzörendszer tagjainak gyermekről?

Gyermekszám	Jelzésszám	Hova jeleztek?
13	14	Bíróság
243	246	Jegyző
4	4	Rendőrség

51	51	EPSZ*
8	8	TKVSZRB**
282	291	Gyermekjóléti Szolgálat

* Egységes Pedagógiai Szakszolgálat

** Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság

6. Hány esetben kaptak jelzést a jelzőrendszer tagjaitól?

Gyermekszám	Jelzésszám	Honnan jeleztek?
4	4	Rendőrség
10	10	Bíróság
1	1	Pártfogó Felügyelő
228	228	Gyermekjóléti Szolgálat
25	25	EPSZ*

* Egységes Pedagógiai Szakszolgálat

7. Elégedettek-e a jelzés gyorsaságával?

Elégedettek, de javasolják, hogy faxon és e-mailben lehetne gyorsítani, a telefonon történő jelzés gyakori.

8. Kaptak-e visszajelzést a jelzőrendszertől?

Igen, a Gyermekjóléti Szolgálattól, a Népjóléti Irodától, Jegyzői Gyámhatóságtól, Városi Gyámhivataltól, Lakosságszolgálati Irodától. A rendőrségtől történő visszajelzést hiányolják. A Gyermekjóléti Szolgálattól félévenként összegző visszajelzés is érkezik.

9. Melyek voltak a leggyakoribb problémák az elmúlt évben?

- Agresszív magatartás
- Lopás
- Anyagi problémák
- Válási kapcsolati konfliktus
- Igazolatlan hiányzások
- Családi nevelés hiányossága
- Erkölcsi, szexuális problémák
- Családon belüli erőszak
- Szenvedélybetegség
- Teljesítetlen vizsgák magántanulói jogviszony esetén
- Magas az igazolt hiányzások száma
- Szülők érdektelensége
- Szülők munkanélkülisége
- Szülő és gyermek közötti konfliktus
- Lakhatási problémák
- Dohányzás
- Részképesség zavarok

10. Melyik volt a legsúlyosabb probléma az elmúlt évben?

- Igazolatlan iskolai hiányzások
- Dohányzás
- Családtag elvesztése
- A családi nevelés társadalmunkban elvárt normáitól jelentősen eltérő család.

- 250 órát meghaladó hiányzás
- Szexuális zaklatás
- Veszélyes eszköz használata a tanuló által.

11. Az igazolatlan mulasztások és az elmulasztott vizsgák miatt hány tanuló esetében élt jelzéssel az iskola a Jegyző és a Gyermekjóléti Szolgálat felé?
245 alkalommal.

12. Hány esetben tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére?
29 esetben tettek javaslatot.

13. Az intézmény melyik jelzőrendszeri taggal tart rendszeres kapcsolatot? Ennek formája, ideje?

- Védőnői Szolgálattal: iskolavédőnővel személyesen és telefonon
- Népjóléti Iroda munkatársaival: személyesen és telefonon
- EPSZ munkatársaival: személyesen és telefonon
- Gyermekjóléti Szolgálattal: családgondozóval, személyesen, telefonon, levélben, ügyeleti időben
- Szabálysértési Hatósággal: szükség esetén személyesen és telefonon
- Rendőrséggel: telefonon
- Iskolaorvossal, fogorvossal
- Más intézmények gyermekvédelmi felelőseivel
- Családsegítő Szolgálattal

14. Milyen típusú segítséget fogad szívesen a Gyermekjóléti Szolgálattól?

- Információs anyagok és kiadványok a gyermekvédelmi munkával kapcsolatban
- Programok szervezése szülők számára
- Megbeszélések, előadások a gyermekvédelemmel kapcsolatban
- Közös családlátogatások
- Jelzőrendszer működésének koordinálása
- Tapasztalatcsere
- Szabadidős programok hátrányos helyzetű tanulóknak

15. Hatékonyak tartja-e a jelzőrendszeri ügyeket?

Az iskolák túlnyomó többsége hatékonyak tartja a jelzőrendszeri ügyeket, de nem minden esetben használják ki az érintettek (szülő, gyerek). A gyermekvédelmi felelősök számára azonban biztosítja a rendszeres kommunikációt a Gyermekjóléti Szolgálattal.

16. Milyen szakirodalmat fogadna szívesen, milyen továbbképzésen venne részt?

Törvényi változásokról, pályázati lehetőségekről történő tájékoztatást, pedagógusok és segítő szakemberek mentálhigiénés gondozásával kapcsolatos programokat, ifjúságvédelemmel kapcsolatos szakirodalmat. Az *Együtt a gyermekvédelemben* című folyóiratot, resztoratív gyakorlatokat bemutató továbbképzést. Konfliktuskezelési technikák megtanulását. Nehezen kezelhető gyerekek megsegítésével kapcsolatos továbbképzést.

17. Milyen téma javaslatai vannak a szakmaközi megbeszélésekre?

- Bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése
- Szakpszichológus előadása a nehezen kezelhető gyermekről

- Törvényi változások ismertetése
- Elhanyagolás, gyermekbántalmazás
- Iskolai verbális agresszió
- A rasszizmus megjelenése a gyerekek körében
- Gödöllői szubkultúrák bemutatása
- Fiatalok pszichés problémái
- Ötlebörze
- Az igazolatlan hiányzások okainak megvizsgálása és visszaszorításának módszerei
- A roma tanulók motiválásának lehetősége az iskolában
- Az esélyegyenlőtlenség csökkentése

18. Melyek azok a legfontosabb feladatok, amelyeket a gyermekvédelmi felelős az elmúlt év során feladatkörében elvégzett?

- Segítő beszélgetés
- Szülői kompetenciák erősítése
- Hátrányos és veszélyeztetett gyermek felmérése segítése
- Felzárkóztató programok szervezése
- Esetmegbeszélés, konzultáció jelzőrendszeri tagokkal
- Kapcsolattartás szülővel, Gyermekjóléti Szolgálattal
- Preventív munka
- Egészségnap szervezése
- Szakvélemények kérése, beszerzése
- Osztályfőnökök tájékoztatása
- Családlátogatások
- Fegyelmi tárgyalások lebonyolítása
- Részvétel védelembé vételi tárgyaláson
- Részvétel továbbképzésen
- Adminisztratív feladatok (felmérés, munkaterv, beszámoló)
- Étkezési támogatások elbírálásának előkészítése, hátralékosok ügyei
- Egyéni esetkezelés
- Szociális csoportmunka
- Külső szakemberekkel való együttműködés
- Szabadidős programok szervezése
- Alapítványi támogatás koordinálása

19. Hányan vettek részt az intézményből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen? 19-en vettek részt.

20. Milyen családi kohéziót erősítő programjai vannak az intézménynek? Milyen veszélyeztetettséget megelőző programjai vannak az intézménynek?

- Szülők baráti köre
- Évkezdéskor gyülekezeti nap
- Családi napok (tanulók és szülők közös programja)
- Táborok szülőkkel együtt
- Iskolai ünnepek lebonyolítása szülői segítséggel
- Szülői estek

- Lelki gyakorlat
- Egészségvédelmi nap
- Szülők számára kulturális előadás a gyerekek fellépésével
- Nyílt napok tartása
- Rendhagyó és formabontó szülői értekezletek tartása
- Szülők bálja
- Papírgyűjtés
- Gyereknapi rendezvény
- Az iskolai környezet közös alakítása
- Színházlátogatások
- Felzárkóztató programokban való együttműködés
- Sport nap
- Osztályterem kifestése

21.Milyenek tartja a jelzőrendszeri tagok közötti együttműködést, mi az, amin esetleg változtatna?

Jó, de a befektetett munka nem mindig hoz eredményt.

22.Milyen szabadidős programjai vannak az iskolának? Van-e lehetőség tanórán kívül térítésmentesen sportolni?

- Szakkörök
- Sport
- Erdei Iskola
- Táborok
- Versenyek
- Klubok
- Pályázatok
- Ki mit tud?
- Gyógy testnevelés
- Egészségügyi szűrővizsgálatok szervezése
- Kirándulások
- Kiállítások
- Csere diák kapcsolat
- Minden iskolában van ingyenesen igénybe vehető sportolási lehetőség

23.Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző- és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2010-re vonatkozóan!

- Az ügyeleti szolgálat bővítése
- Gyermek Átmeneti Otthona
- A Gyermekjóléti Szolgálat munkájának bemutatása a tantestület felé
- A Városi KEF munkájának kibővítése az óvodák bevonásával
- Szakmai előadások, továbbképzések szükségessége
- Mentálhigiénés segítségnyújtás a pedagógusoknak.
- Felvilágosító előadások szervezése tanulók részére
- Gyermeknevelési előadások szervezése szülők részére

Szempontsor a jelzőrendszer éves munkájának értékeléséhez

Egységes Pedagógiai Szakszolgálat

1.Hány esetben jeleztek a jelzőrendszer tagjainak gyermekről?

Az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat részéről nem volt jelzés gyermekről a jelzőrendszer tagjai felé.

2.Hány esetben kaptak jelzést a jelzőrendszer tagjaitól?

Az Egységes Pedagógiai Szakszolgálattól tájékoztatás kérése gondozott gyermekről 20 esetben történt. A megkeresések a Népjóléti Irodától illetve a Gyermekjóléti Szolgálattól érkeztek.

3.Elégedettek-e a jelzés gyorsaságával?

A jelzés gyorsaságával elégedettek.

4.Kapnak-e visszajelzést a jelzőrendszertől?

Nem kapnak visszajelzést a jelzőrendszeri tagoktól.

5.Melyek voltak a leggyakoribb problémák az elmúlt évben?

Nem jelöltek meg ilyet.

6.Melyik volt a legsúlyosabb probléma az elmúlt évben?

Az elmúlt év legsúlyosabb problémái:

- Fiatalkorúak terhessége, családi problémákkal súlyosbítva,
- Évek óta iskolába nem járó gyerekek.

7.Hány esetben tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére?

Az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat részéről nem történt javaslattétel hatósági intézkedés megtételére.

8.Melyik jelzőrendszeri taggal tart rendszeres kapcsolatot? Ennek formája, ideje?

Rendszeres kapcsolatot tartanak fenn a Gyermekjóléti Szolgálat családgondozóival, valamint az általános iskolák gyermekvédelmi felelőseivel.

9.Milyen típusú segítséget fogad szívesen a Gyermekjóléti Szolgálattól?

Munkájukhoz segítséget jelent, ha a Gyermekjóléti Szolgálat családgondozói vállalni tudják hátrányos helyzetű szülők kísérését vizsgálatokra.

10.Milyen téma javaslatai vannak a szakmaközi megbeszélésekre?

Szakmaközi megbeszélésekre javasolt témák:

- Hetes iskola kérdése, kollégiumi férőhelyek biztosítása,

- Hanyagolt magántanulók.

11.Hányan vettek részt az intézményből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen?

Az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai részt vettek a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában, valamint a Gyermekjóléti Szolgálat által szervezett szakmaközi konferenciákon.

12.Milyennek tartja a jelzőrendszeri tagok közötti együttműködést, mi az, amin esetleg változtatna?

A jelzőrendszeri tagok közötti együttműködés inkább adminisztratív jellegű, emiatt nem kielégítő.

13.Igényelné-e az intézményben a jelzőrendszeri ügyelet megtartását?

Nem.

14.Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző- és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2010-re vonatkozóan!

A formális védelembevétel helyett konkrét életviteli segítséget tartanának szükségesnek, az érintett családdal együttműködve. Pl. gyermekeknek nyújtott korrepetálást, segítséget a segély célszerű beosztásához, vagy segíteni a szülők és az iskola kapcsolatát.

Szemponstör a jelzőrendszer éves munkájának értékeléséhez

Iskolai védőnők

1. Hány hátrányos helyzetű gyermeket gondoztak 2009-ben?

Az iskolai védőnők nem vezetnek róla nyilvántartást, az iskola adataiból dolgoznak.

Hány halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket gondoztak 2009-ben?

Az iskolai védőnők nem vezetnek róla nyilvántartást, az iskola adataiból dolgoznak.

Hány veszélyeztetett gyermeket gondoztak 2009-ben?

Összesen tíz veszélyeztetett gyermeket gondoztak az elmúlt év folyamán.

2. Hány esetben jeleztek a jelzőrendszer tagjainak gyermekről?

Egy gyermek esetében jeleztek egyszer az iskolaorvosnak és az iskola igazgatónak.

3. Hány esetben kaptak jelzést a jelzőrendszer tagjaitól?

Egy esetben kaptak jelzést egy gyermekről az iskola gyermekvédelmi felelősétől.

4. Elégedettek-e a jelzés gyorsaságával?

Többnyire nem találják megfelelően gyorsnak a jelzéseket.

5. Kapnak-e visszajelzést a jelzőrendszertől?

A jelzőrendszer tagjaitól csak ritkán kapnak visszajelzést az iskolai védőnők.

6. Melyek voltak a leggyakoribb problémák az elmúlt évben?

Leggyakoribb problémaként említik a tanulók kimerültségét, a depressziót, az életunt magatartást, céltalanságot, családi konfliktusok megoldatlanságát (apa/anya elköltözött a családtól, közöttük lévő feszültség, stb.) és a hiányzásokat.

7. Melyik volt a legsúlyosabb probléma az elmúlt évben?

Iskolai hiányzások.

8. Milyen kérdésekkel fordultak önökhöz a tanulók?

Legtöbb esetben családi problémákkal (válás, gyermekelhelyezés), a stressz testi tüneteivel és a fogamzásgátlás kérdésével keresték fel a tanulók a védőnőket.

9. Hány esetben tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére?

Nem tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére az iskolai védőnők.

10. Melyik jelzőrendszeri taggal tartanak rendszeres kapcsolatot? Ennek formája, ideje?

Rendszeresen, naponta az iskolaorvossal tartanak kapcsolatot, szükség szerint alkalmanként pedig az iskolai gyermekvédelmi felelőssel és a területi védőnővel.

11. Milyen típusú segítséget fogadnak szívesen a Gyermekjóléti Szolgálattól?

Gyakorlati megoldási lehetőségeket várnak a gyerekek segítésére. Igényt tartanak arra, hogy az iskolába járó munkatársukkal és a gyermekvédelmi felelőssel hármásban, negyedévente konzultációt tarthassanak.

Továbbá a különböző továbbképzések is segítséget jelentenének számukra.

12.Milyen szakirodalmat fogadna szívesen, milyen továbbképzésen venne részt?

Továbbképzések témájára vonatkozóan a kommunikáció, segítő beszélgetés, mentálhigiénét említették.

13.Milyen téma javaslatai vannak a szakmaközi megbeszélésekre?

„Hogyan segítsük át a serdülőket a serdülőkoron?” témakörben előadás

14.Hányan vettek részt az intézményből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen?

Gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen négy fő vett részt az elmúlt évben.

15.Milyen veszélyeztetettséget megelőző programjaik vannak? A preventív tevékenység során milyen foglalkoztatásokat tartottak, milyen témában? Ez melyik korosztályt érintette?

Családi életre nevelés, serdülés, felnőtté válás, párválasztás-párkapcsolatok, egészséges énkép, nem kívánt terhesség elkerülése, csecsemőgondozás, elsősegélynyújtás, egészség-betegség, ápolástan, házipatika, káros szenvedélyek, stb. – témájú tanórai és tanórán kívüli foglalkozások voltak 10-18 éves korosztály számára.

Gyermekjóléti Szolgálattal közösen meghirdetett rajzpályázat.

16.Milyennek tartják a jelzőrendszeri tagok közötti együttműködést, mi az, amin esetleg változtatnának?

Kevésnek találják az együttműködést a jelzőrendszeri tagokkal, és leterheltségük miatt csak egy –egy kirívó eset kapcsán találkoznak velük.

Az iskolai védőnők szeretnék bekapcsolódni a védelembe vett gyermekek gondozásába.

Az iskolai védőnők szerint az adott intézményben dolgozó jelzőrendszeri tagokkal, negyedévente jó lenne szakmaközi megbeszéléseket tartani!

17.Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző- és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2010-re vonatkozóan!

Szükségét látják a kortárs csoport képzésnek, valamint fontosnak tartanak a családterápiát a veszélyeztetettség megelőzése érdekében.

Szemponstör a jelzőrendszer éves munkájának értékeléséhez

Körzeti védőnők

1. Hány hátrányos helyzetű gyermeket gondoztak 2009-ben?

Az elmúlt év során 24 hátrányos helyzetű gyermeket gondoztak.

Hány halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket gondoztak 2009-ben?

A gondozottak közül 13 gyermek volt halmozottan hátrányos helyzetű.

Hány veszélyeztetett gyermeket gondoztak 2009-ben?

Munkájuk során 56 veszélyeztetett gyermeket gondoztak.

2. Hány esetben jeleztek a jelzőrendszer tagjainak gyermekről?

Gyermekszám	Jelzésszám	Hova?
17	8	Gyermekjóléti szolgálat
17	8	Gyámhatóság

3. Hány esetben kaptak jelzést a jelzőrendszer tagjaitól?

Gyermekszám	Jelzésszám	Honnan?
39	23	Gyermekjóléti szolgálat
39	23	Gyámhatóság

4. Elégedettek-e a jelzés gyorsaságával?

A jelzés gyorsaságával elégedettek.

5. Kapnak-e visszajelzést a jelzőrendszertől?

A jelzőrendszer tagjaitól kapnak visszajelzést.

6. Melyek voltak a leggyakoribb problémák az elmúlt évben?

Az elmúlt év során leggyakrabban anyagi jellegű nehézségek jelentkeztek a családoknál.

7. Melyik volt a legsúlyosabb probléma az elmúlt évben?

Az elmúlt év legsúlyosabb problémái közül említették:

- Óvodaköteles kiskorúval kolduló anya.
- Anya pszichés problémája miatt felmerült a gyermekek kiemelése a családból.
- Anyagi nehézségek miatt még a csecsemő ellátásához szükséges legalapvetőbb eszközöket sem tudta megvásárolni a szülő (pl. pelenka).
- Fiatalkorú anya az újszülöttel a kórházból ismeretlen helyre távozott.
- Kiskorú anya.
- Gyermekelhanyagolás miatt ki kellett emelni a gyermeket a családból.

8.Hány esetben tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére?

Hatósági intézkedés megtételére 2 esetben tettek javaslatot.

9.Melyik jelzőrendszeri taggal tart rendszeres kapcsolatot? Ennek formája, ideje?

A Gyermekjóléti Szolgálat családgondozóival telefonon, személyesen, vagy levelezés formájában tartják a kapcsolatot, illetve környezettanulmányok elkészítésekor több esetben együtt látogatják meg a családot. A jegyzői gyámhatósággal szükség esetén veszik fel a kapcsolatot.

10.Milyen típusú segítséget fogad szívesen a Gyermekjóléti Szolgálattól?

A családgondozókkal közös családlátogatásokat szívesen fogadják a problémák szélesebb körű megismerése miatt.

11.Milyen szakirodalmat fogadna szívesen, milyen továbbképzésen venne részt?

Nem jelöltek meg ilyet.

12.Milyen téma javaslatai vannak a szakmaközi megbeszélésekre?

Nem tettek téma javaslatot.

13.Hányan vettek részt az intézményből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen?

Az intézményből hárman vettek részt gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen.

14.Milyen családi kohéziót erősítő programjai vannak az intézménynek? Milyen veszélyeztetettséget megelőző programjai vannak az intézménynek?

A családi kohéziót erősítő, illetve a veszélyeztetettséget megelőző programok:

- Baba- mama klub, melyen tartalmas szakmai ismeretek átadásán túl, a felmerülő kérdések megválaszolására is lehetőséget biztosítanak
- A szoptató és anyatejet adó édesanyák, várandósok részére az Anyatej Világnapja alkalmából ünnepség szervezése, melynek célja figyelemfelhívás a szoptatás előnyeire, ami nem csak testi, hanem lelki tápláléka is a gyermeknek

A körzeti védőnők munkájuk során elsődleges prevencióval foglalkoznak. Minden, a családgondozás során adott útmutatás, nevelési tanács segítheti a családi kohéziót. A védőnők óvodai szülői értekezleteken is részt vesznek.

15.Milyennek tartja a jelzőrendszeri tagok közötti együttműködést, mi az, amin esetleg változtatna?

- A jelzőrendszeri tagok közötti együttműködést a védőnők megfelelőnek tartják
- Jelzést kérnének bármilyen észrevétellel vagy intézkedéssel kapcsolatban, ami a területen történik.
- Képnék valamennyi dokumentumon feltüntetni a gyermek nevén kívül a születési idejét, a tartózkodási helyének címét- csak így tudják továbbítani a levelet az illetékes kollégáknak.
- Szeretnék olyan megbeszéléseket, amelyekben kiderülne, mely családokról érkezett bejelentés a Gyermekjóléti Szolgálathoz, mert akkor sűrűbben látogatnák az érintett családokat, és más szemszögből is megismerhetnék őket.
- Továbbiakban is szeretnék, hogy ne a gyermek családból való kiemelése után kérjenek tőlük környezettanulmányt.

- Amennyiben egy előzőleg már problémás család, amelyik elköltözött, visszatér Gödöllőre, és ez a gyermekvédelem tudomására jut, kérik jelezzék feléjük is, hogy újra gondozásba tudják venni a családot. A védőoltások elmaradnak a sok költözés következtében, szinte képtelenség nyomon követni, hogy éppen hová költöztek.
- Problémát jelent számukra még a külföldről betelepült sok gyermekes családok, akik sehol nincsenek nyilvántartva, nincsenek oltások, születési igazolások, stb, sokszor véletlenül értesülnek róla.
- Problémát jelent a más településről beköltözött család, amennyiben nem érkezik jelzés, a gyermekek nem járnak közösségbe, nincsenek bejelentve, albérletben laknak. Mire az illetékes védőnő tudomására jut, hogy tőle hová költöztek, akár több hét is eltelhet.
- Amennyiben személyi változás történik a jelzőrendszeri tagoknál, kérik a védőnők, hogy jelezzék feléjük, mivel szeretnék megismerni az új munkatársat.

16.Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző- és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2010-re vonatkozóan!

A jelző- és ellátórendszer működtetésével kapcsolatos javaslatok a 2010-es évre vonatkozóan:

- Civil szervezetekkel, más karitatív szervezetekkel való kapcsolattartás (ne maradjanak ki rászoruló családok az ellátásokból, illetve egyesek több helyről ne részesüljenek dupla támogatásban).
- A rászoruló családok gyermekeinek biztosítani kellene a hétvégén legalább egy főétkezést (meleg étel), de csak az igazán rászorultaknak. A pedagógusok, osztályfőnökök, óvónők tisztában vannak azzal, hogy mely gyermekek nem étkeznek rendszeresen, megfelelően.

Szemponstör a jelzőrendszer éves munkájának értékeléséhez

Gyermekorvosok

1.Hány esetben jeleztek a jelzőrendszer tagjainak gyermekről?

A gyermekorvosok által visszaküldött szemponstör szerint egy gyermek esetében jeleztek a Gyermekjóléti Szolgálat felé.

2.Hány esetben kaptak jelzést a jelzőrendszer tagjaitól?

A Gyermekjóléti Szolgálat küldött jelzést hat alkalommal összesen nyolc gyermekről.

3.Elégedettek-e a jelzés gyorsaságával?

A gyermekorvosok a jelzés gyorsaságával elégedettek.

4.Kapnak-e visszajelzést a jelzőrendszertől?

Visszajelzést a jelzőrendszer tagjaitól eddig mindig kaptak.

5.Melyek voltak a leggyakoribb problémák az elmúlt évben?

Leggyakoribb problémát a válófélben lévő szülők, a válás utáni szociális problémák és elhanyagolás jelentették.

6.Melyik volt a legsúlyosabb probléma az elmúlt évben?

Elhanyagolás.

7.Hány esetben tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére?

Egyetlen esetben sem tettek hatósági intézkedésre javaslatot a gyermekorvosok.

8.Melyik jelzőrendszeri taggal tart rendszeres kapcsolatot? Ennek formája, ideje?

Jelzőrendszeri tagok közül a gyermekorvosok rendszeres kapcsolatot tartanak fenn a Gyermekjóléti Szolgálattal, valamint a védőnői hálózattal.

9.Milyen típusú segítséget fogad szívesen a Gyermekjóléti Szolgálattól?

Nem érkezett válasz.

10.Milyen téma javaslatai vannak a szakmaközi megbeszélésekre?

Nem jelöltek meg szakmaközi megbeszélésre egyetlen témát sem.

11.Hányan vettek részt az intézményből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen?

Nem vettek részt gyermekvédelmi továbbképzésen az elmúlt évben.

12.Milyennek tartja a jelzőrendszeri tagok közötti együttműködést, mi az, amin esetleg változtatna?

A jelzőrendszeri tagok közötti együttműködést jónak tartják, nem tettek javaslatot változtatásra.

13.Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző- és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2010-re vonatkozóan!

Nem érkezett válasz.

Kiegészítés: A Gyermekjóléti Szolgálat minden alapellátás keretében gondozott gyermek esetén megkeresi a gyermek orvosát és felkéri a gyermek adatlapjának kitöltésére. A kitöltött adatlapokat a gyermekorvosok rendszeresen visszaküldik. Telefonon és írásban tájékoztatnak a gyermek tartós betegsége esetén szükséges kivizsgálásokról. A nőgyógyászati szakrendelésen megjelenő kiskorú terhesekről is tájékoztatást küldenek a szakemberek.

Szemponstör a jelzőrendszer éves munkájának értékeléshez

Rendőrség

1.Eljárásai során hány alkalommal volt érintve gödöllői lakosú kiskorú az elmúlt évben?

Rendőrségi eljárások során az elmúlt évben 36 esetben volt érintve gödöllői lakosú kiskorú.

2.Ebből hány kiskorú volt áldozat, vagy elkövető?

16 kiskorú volt elkövetőként büntetőeljárás alá vonva: 13 esetben lopás, 4 esetben csalás, 2 esetben zsarolás, és 1-1 esetben testi sértés, zaklatás, illetve kábítószerrel való visszaélés vétsége megalapozott gyanúja miatt.

Az elkövetőket otthoni életkörülményeik, illetve a család anyagi helyzete általában nem befolyásolják a bűncselekmény végrehajtásában. Jellemzően nincs „családi indíttatás” sem, ritka a kriminogén környezet. Az esetek zöméről elmondható, hogy a szülők felügyelete a gyermek felett nem rendszeres, vagy teljesen hiányzik. A kiskorúak szabadidejük nagy részét a kortárs csoportok valamelyikében töltik csavargással, céltalanul. Az iskola nem nyújt számukra megfelelő alternatívát. Nagy részük rossz tanuló, nem járnak iskolába vagy esetleg magántanulók. Céltalan az életük. A szülők sok esetben elnézőek, vagy nem tudnak hatni a gyermekekre.

Jellemző a csoportos elkövetés, az „egységben az erő” alapelv érvényre juttatása. Az elkövetői kör azonos azzal, akikkel céltalanul együtt csavarognak.

Az eljárások során többségében beismerik az elkövetett bűncselekményeket. Kétfajta szülői magatartás a jellemző: egy részük pozitívan áll az eljáráshoz, együttműködő, másrészt viszont a gyerek ellenségeként kezeli a vizsgálat, nyomozót.

Az egyes bűncselekmények elkövetési helye jellemzően szórakozóhely és annak környéke, közlekedési útvonal /vasútállomás, HÉV megálló/, iskola, egyéb nyilvános hely, bevásárló központok.

A kiskorú sértettek száma 16. Rablás 3, lopás 8, közlekedési baleset 2, 1-1 testi sértés, illetve zaklatás megalapozott gyanúja miatt indult büntetőeljárás.

A vizsgált bűncselekmények vonatkozásában a sértetté, áldozattá válás folyamatában az esetek jó részében maga az áldozat is hibás. Sérélmükre jellemzően lopás és rablás bűncselekményét követik el.

Lopások esetében elsősorban az őrizetlenül hagyott tárgyak vannak (pénz, irat, mobiltelefon) veszélyben, illetve a körültekintés, óvatosság hiánya teszi lehetővé e bűncselekmények elkövetését.

Négy esetben folyt közigazgatási eljárás kiskorú eltűnése miatt. Az elcsavargás jellemző okai a kitörési szándék a szülői felügyelet alól, önállósági törekvések és az iskolai kudarcok. Családon belüli erőszak azonban nem játszott szerepet. A korlátok nélküli élet még akkor is csábítóbb, ha az adott esetben rosszabb életkörülményeket jelent, mint amiben otthon részük volt. Eltűnés esetén minden alkalommal jelzéssel éltek a Gyermekjóléti Szolgálat felé.

A közigazgatási hatósági eljárás keretében azon túl, hogy előkerül a kiskorú, nagy hangsúlyt fektetnek annak kiderítésére, hogy az eltűnés hátterében milyen közvetlen vagy közvetett ok áll fenn. Ennek tudatában segítő beszélgetést folytatnak az eltűnt személlyel, szülőkkal és más családtagokkal.

3.Hány esetben jeleztek a jelzőrendszer tagjainak gyermekről?

A Gyermekjóléti Szolgálat felé 12 kiskorú vonatkozásában, a Jegyzői Gyámhatósághoz és Gyámhivatalhoz 3 esetben éltek jelzéssel.

4. 5. 6.Hány esetben kaptak jelzést a jelzőrendszer tagjaitól? Elégedettek-e a jelzés gyorsaságával? Kapnak-e visszajelzést a jelzőrendszertől?

A három kérdésre összefoglalóan a következő válasz érkezett: 10 esetben kaptak jelzést Gödöllőn élő kiskorúakat érintően az általános-, és középiskolákból, védőnőktől és a Gyermekjóléti Szolgálattól. A jelzések gyorsasága megfelelő. Visszajelzések általában telefonon, de írásban is történnek.

7.Hány esetben kapott jelzést családon belüli erőszakról?

Családon belüli erőszakról 4 kiskorú esetében jeleztek a Gyermekjóléti Szolgálatnak. A családon belüli erőszak tipikus elkövetési helyszíne a lakás, lakóház, amelyben a család él. Az elkövetés sajátossága, hogy gyakran nincs kívülálló tanú, a jelenlévők vagy elkövetők, vagy áldozatok. Közvetett bizonyítékként a büntetőeljárásban kísérletet tesznek a szomszédok, a családdal közvetlenül kapcsolatban álló /gondozó, óvónő, védőnő, pedagógus/ kihallgatására, de ez sok esetben nem vezet eredményre. Ennek több oka van: a helytelen szemlélet, hogy más család életébe nem akarnak beavatkozni, vagy nem tudják felmérni a tényleges veszélyhelyzetet. Ezek a körülmények jelentősen befolyásolják a bűncselekmény bizonyíthatóságát. A bizonyítékok között egyik legmeghatározóbb a kriminál-pszichológus szakértői véleménye.

8.Az intézményben van-e speciálisan a kiskorúak ügyei esetén igénybe vehető szakember?

A Gödöllői Rendőrkapitányságon a Bünmegelőzési csoport munkatársai végzik a gyermek-, és ifjúságvédelmi, valamint a bünmegelőzési tevékenységet. Speciálisan kiskorúak eltűnési ügyének vizsgálatával foglalkoznak, esetenként kiskorú sértettel és elkövetővel is. A büntető eljárásokat arra szakosodott vizsgálók végzik. A más területen működő szakemberekkel az együttműködés jó. A hiányosságok, az esetleges problémák a törvényi szabályozásból, illetve annak eltérő értelmezéséből adódhatnak.

Az eltűnések megakadályozása, a kiskorúak által elkövetett bűncselekmények megelőzése érdekében minden tanévben az érintett korosztálynak felvilágosító előadásokat tartanak, és amennyiben igény mutatkozik rá a nevelőtestületet és a szülőket is tájékoztatják értekezlet formájában.

9.Melyek voltak a leggyakoribb problémák az elmúlt évben?

Nem jelöltek meg problémát.

10.Melyik volt a legsúlyosabb probléma az elmúlt évben?

Nem emeltek ki problémát.

11.Hány esetben tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére?

A Rendőrség részéről nem került sor javaslattételre.

12.Melyik jelzőrendszeri taggal tart rendszeres kapcsolatot? Ennek formája, ideje?

A primer prevenció tevékenység legfontosabb eleme a kapcsolattartás és folyamatos információcsere a jelzőhálózat szakembereivel /iskolai gyermekvédelmi felelősök,

egészségügyi szolgálatok, gyámhatóság stb./ Ennek formái a napi kapcsolattartáson túl az esetmegbeszélések, - melyeken az előző év során egyre ritkábban tudtak részt venni a megnövekedett egyéb feladatok miatt.

13.Milyen típusú segítséget fogad szívesen a Gyermekjóléti Szolgálattól?

Nem jelöltek meg ilyet.

14.Milyen téma javaslatai vannak a szakmaközi megbeszélésekre?

Nem jelöltek meg ilyet.

15.Hányan vettek részt az intézményből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen?

Gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen nem vettek részt, de a rendőri szakmai, illetve más intézmények által szervezett fórumokon rendszeresen képviselteti magát a bűnmegelőzési csoport. A bűnmegelőzési tevékenység szerves részét képezi az általános-, és középiskolákban drog, áldozattá válás, bűnelkövetővé válás és azok következményeiről tartott előadások megtartása.

16.Milyennek tartja a jelzőrendszeri tagok közötti együttműködést, mi az, amin esetleg változtatna?

Gödöllön a gyermekvédelmi jelző-, és ellátórendszer évek óta jól működik.

17.Igényelné-e az intézményben a jelzőrendszeri ügyelet megtartását?

Ügyelet megtartását nem igénylik, mivel a jelzőrendszer tagjai bármikor elérhetők telefonon.

18.Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző- és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2010-re vonatkozóan!

Nincs ilyen javaslatuk.

Szemponstör a jelzőrendszer éves munkájának értékeléshez

Pártfogó Felügyelő

1. Hány esetben jeleztek a jelzőrendszer tagjainak gyermekről?

Rendszeres konzultációt 4 személy esetében folytattak a Gyermekjóléti Szolgálat családgondozóival, 2 esetben pedig az oktatási intézménnyel. Megkeresést 26 alkalommal küldtek a Gyermekjóléti Szolgálatnak, illetve iskoláknak környezettanulmány elkészítésére.

2. Hány esetben kaptak jelzést a jelzőrendszer tagjaitól?

26 esetben.

3. Elégedettek-e a jelzés gyorsaságával?

A pártfogó felügyelő elégedett a jelzés gyorsaságával.

4. Kapnak-e visszajelzést a jelzőrendszertől?

Azoktól a jelzőrendszeri tagoktól, akiknek küldött a pártfogó jelzést, kapott is visszajelzést.

5. Melyek voltak a leggyakoribb problémák az elmúlt évben?

2009 nyaráig a TESCO-s lopások voltak a leggyakoribbak, az év második felében azonban ezek nem jelentkeztek.

6. Melyik volt a legsúlyosabb probléma az elmúlt évben?

Múlt évi esetei közül a pártfogó felügyelő nem tudott kiemelkedően súlyos problémát megnevezni.

7. Hány esetben tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére?

Védelembe vételre 3 esetben tett javaslatot.

8. Melyik jelzőrendszeri taggal tart rendszeres kapcsolatot? Ennek formája, ideje?

A Gyermekjóléti Szolgálattal személyesen tartja a kapcsolatot, heti-kétheti rendszerességgel történik egyeztetés egy-egy közös ügy kapcsán.

9. Milyen típusú segítséget fogad szívesen a Gyermekjóléti Szolgálattól?

A Gyermekjóléti Szolgálat családgondozóival közös ügyekben tartott eszmegbeszélők, konzultációk segítik a pártfogó felügyelőt kiskorúakkal kapcsolatos eljárásai során.

10. Milyen téma javaslatai vannak a szakmaközi megbeszélésekre?

Szakmaközi megbeszélésekre javasolt témák:

- Bűnmegelőzés, bűnözés kezelése Gödöllőn,
- Iskolai agresszió kezelése,
- Kortárssegítők bevonása az iskolai mezőbe.

11. Hányan vettek részt az intézményből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen?

A pártfogó felügyelő részt vett gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen.

12.Milyennek tartja a jelzőrendszeri tagok közötti együttműködést, mi az, amin esetleg változtatna?

Jó az együttműködés.

13.Eljárásai során hány alkalommal volt érintve gödöllői lakosú kiskorú az elmúlt évben?

Az eljárások során elkövetőként 30 gödöllői lakosú kiskorú volt érintve, áldozatként egyetlen egy sem.

14.Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző- és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2010-re vonatkozóan!

Az ifjúsági pártfogó felügyelő javaslata szerint nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a csoportfoglalkozások, kortárssegítő képzés szervezésére. A 14 év feletti kamaszokkal foglalkozó szakemberek (iskolák, önkormányzatok, gyermekjóléti szolgálat, rendőrség) számára rendkívül hasznosnak tartana egy intézménylátogatást az Aszódi Javítóintézetbe, amelynek a megszervezését szívesen vállalná.

Szemponisor a jelzőrendszer éves munkájának értékeléshez

Családsegítő Szolgálat

1.Hány esetben jeleztek a jelzőrendszer tagjainak gyermekekről?

Gyermekszám	Jelzésszám	Hova?
5	5	Gyermekjóléti Szolgálat

2.Hány esetben kaptak jelzést a jelzőrendszer tagjaitól?

Gyermekszám	Jelzésszám	Honnan?
3	3	Gyermekjóléti Szolgálat

3.Melyek voltak a leggyakoribb problémák az elmúlt évben?

Leggyakoribbak az anyagi, lelki, és mentális problémák voltak, számos esetben kértek segítséget ügyintézéshez, valamint foglalkoztatással kapcsolatos problémák miatt is sokan keresték meg a családgondozókat.

4.Melyik volt a legsúlyosabb probléma az elmúlt évben?

Legsúlyosabb problémaként a lelki-mentális nehézségek, valamint az anyagi problémák - főleg a felhalmozott tartozások - jelentkeztek.

5.Melyik jelzőrendszeri taggal tart rendszeres kapcsolatot? Ennek formája, ideje?

Rendszeres kapcsolatot a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Népjóléti Irodával és kórházakkal tartanak.

6.Milyen típusú segítséget fogad szívesen a Gyermekjóléti Szolgálattól?

A szakmaközi napokon való részvételre kaptak meghívást, a folyamatos információcsere és a szakmai ügyekben történő egyeztetések segítik a közös munkát.

7.Milyen szakirodalmat fogadna szívesen, milyen továbbképzésen venne részt?

A hatékonyabb szakmai munkát segítő továbbképzések:

- Adósságkezelés,
- Kézműves foglalkozások,
- Pszichiátriai betegekkel folyó szociális munka.

8.Milyen téma javaslatok vannak a szakmaközi megbeszélésekre?

A szakmaközi megbeszélésekre javasolt témák:

- Gyermekjóléti Módszertani Központ meghívása
- Gödöllő szociális helyzete, ellátottsága

9.Hányan vettek részt a családsegítő szolgálattól gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen?

A Családsegítő Szolgálattól 3 fő részt vett gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen.

10.Milyen családi kohéziót erősítő programjai vannak a szolgálatnak? Milyen veszélyeztetettséget megelőző programjai vannak a szolgálatnak?

A családi kohéziót erősítését célozzák meg a Családsegítő Szolgálat által működtetett klubok: életmód, kézműves, játék és ismeretterjesztő klub, karácsony megünneplése, Családi Nap.

11.Milyennek tartja a jelzőrendszeri tagok közötti együttműködést, mi az, amin esetleg változtatna?

A jelzőrendszeri tagok közötti együttműködés megfelelő, folyamatos kapcsolattartás jellemzi.

12.Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző- és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2010-re vonatkozóan!

Az eredményes együttműködés fontos feltétele a jelzőrendszeri tagok között naprakész tájékoztatás.

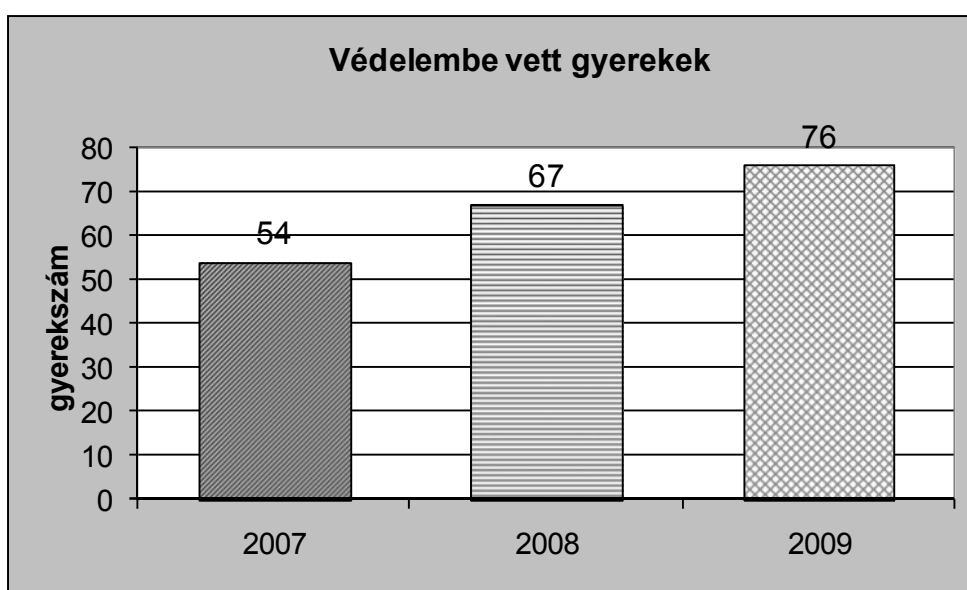
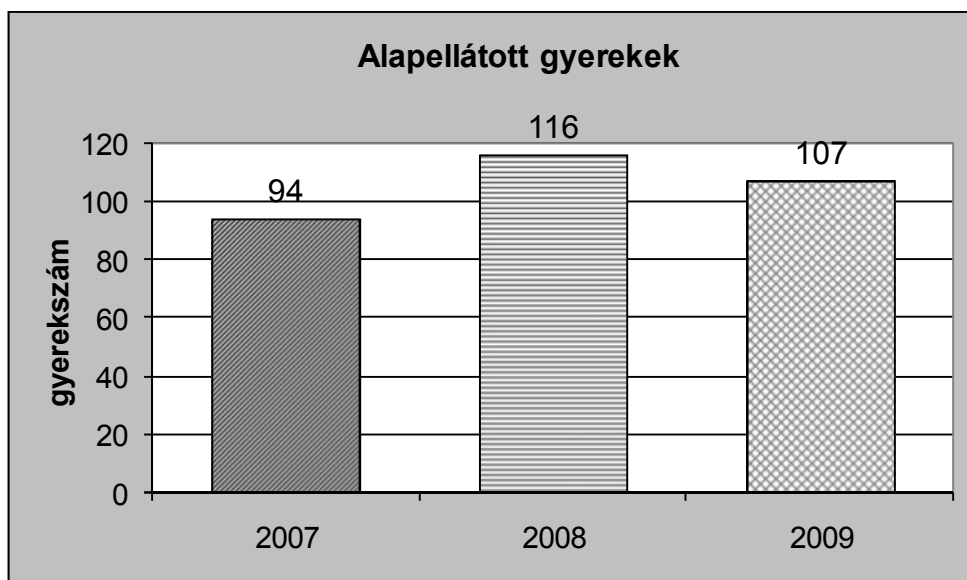
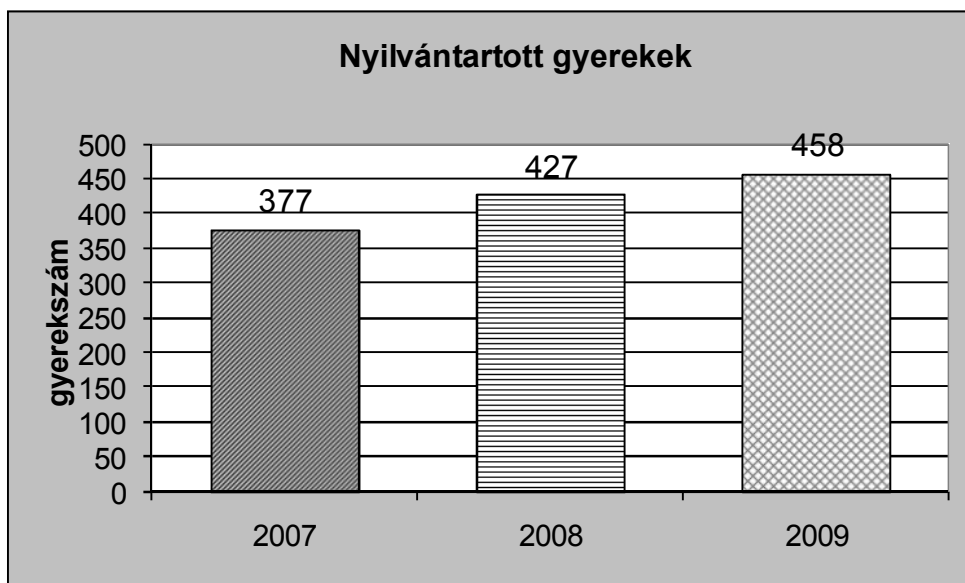
A Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatója a gyermekvédelmi munkáról

2009-ben továbbra is a Gyermekjóléti Szolgálat alapvető feladatai közé tartozott a segítő munka végzése és más szolgáltatások nyújtása, a más szervezetek által nyújtott ellátások közvetítése, a helyi gyermekjóléti és gyermekvédelmi rendszer szervezése, valamint az önkormányzat illetve a gyámhatóságok tevékenységében való részvétel.

A Gyermekjóléti Szolgálat tevékenységei az elmúlt évben a Gyvt. alkalmazása szerint a következőképpen alakultak:

- Feladatok a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében
- Feladatok a gyermek veszélyeztettségének megelőzése érdekében (adatgyűjtés, jelzési teendők, gyermekvédelemben érdekelték együttműködésnek alakítása)
- Feladatok a kialakult veszélyeztettség megszüntetése érdekében
- Feladatok a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében

A Gyermekjóléti Szolgálat 2009-ben 458 gyermeket gondozott. A gondozottak közül 107 alapellátott és 76 védelembe vett volt. A gödöllői illetőségű átmeneti nevelésbe vett gyermekek száma 20, az utógondozottaké 2 volt.

A Gyermekjóléti Szolgálat a 2009 évet már, teljes egészében az új telephelyen, a Ganz Ábrahám u.7. szám alatt töltötte. Az előző év tapasztalatai alapján kialakított változások az ügyfélfogadási rendben (hétfőtől-csütörtökig 8-18 óráig áll rendelkezésre a családgondozó, és telefonon az intézmény a nap 24 órájában elérhető) lehetővé teszik, hogy a szakemberek mindinkább elérhetőek legyenek. A családgondozók területi és intézményi időbeosztása a jelzőrendszer (ügyelet, konzultációk, esetmegbeszélők), valamint a szülők és a gyerekek igényeihez igazodik.

A szolgálat épületegyüttesében pszichológus, jogász várja a klienseket. Pszichológusunk heti négy órában dolgozik, a jogászunk kéthetente hétfő délután áll az ügyfelek rendelkezésére. Intézményünkben működik a Kék Kocka kábítószer konzultáció, ahol drog elterelést végeznek.

A Pest Megyei Igazságügyi Hivatal Pártfogó Felügyelői Szolgálatának ifjúsági és felnőtt pártfogója hetente tart ügyfélfogadást az intézményben. A Pest Megyei Igazságügyi Hivatal Áldozatsegítő Szolgálat minden hónapban, az első csütörtökön várja az érintetteket. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza átmeneti nevelésben lévő gyermekek, családdal történő kapcsolattartását intézményünk segítségével végzi.

A Gyermekjóléti Szolgálat a jelzőrendszeri tagokkal folyamatos kapcsolatban áll. A kapcsolattartás a jelzőrendszeri ügyeleten kívül, esetmegbeszéléseket, esetkonferenciákat, szakmaközi megbeszéléseket, konzultációkat jelent. Az elmúlt évben 18 esetmegbeszélő konferenciát tartottunk a védelembe vételi eljárás részeként.

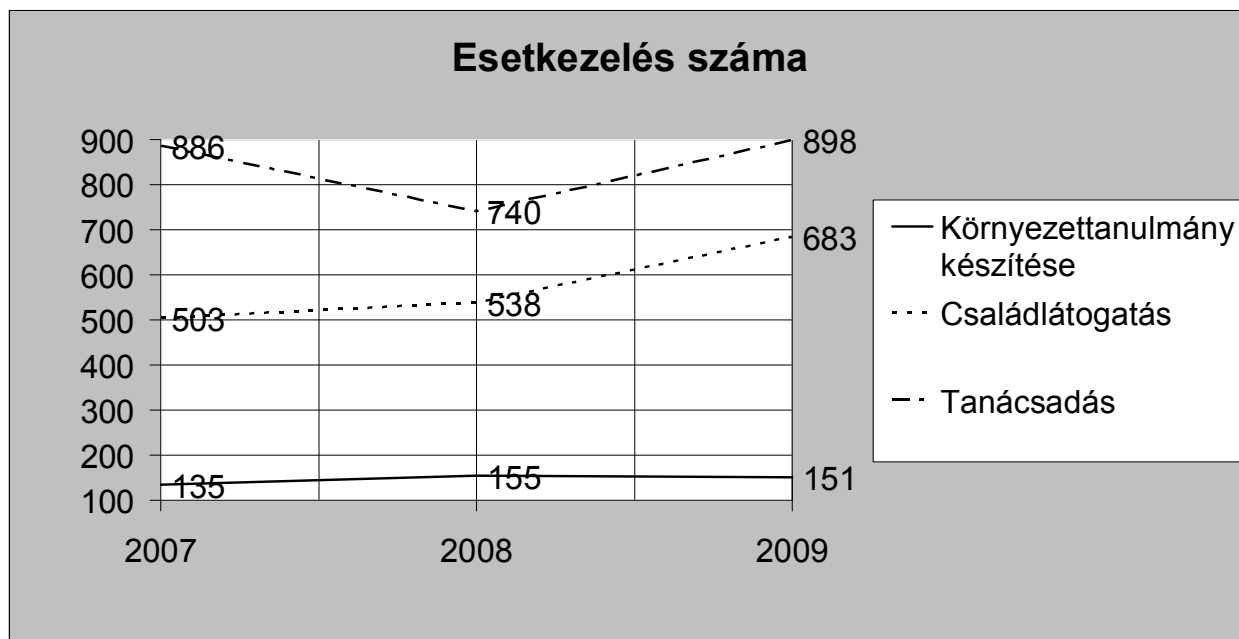
Szakmaközi konferenciák az alábbi témakörökben voltak:

- Normasértő fiatalok a társadalomban
- Gyermekvédelmi törvény változásai
- A gyermekvédelem rendszere
- Válás és kapcsolattartás, pszichológiai szempontból
- Válás és kapcsolattartás, jogi szempontból
- A szociális ellátás helyzete Gödöllőn
- A jelzőrendszer működése

Gyakoriak a jelzőrendszeri tagokkal közös családlátogatások. Törekszünk arra, hogy a hozzánk érkezett írásbeli jelzésekre visszajelzést küldjünk. Félévente szintén összefoglalót készítünk a nevelési, oktatási intézményeknek.

Adminisztratív feladataink továbbra is nagymértékűek ez munkánk felét teszi ki. A telefonhasználat, utazás, papírfelhasználás költsége jelentős.

Az elmúlt év kiemelkedő problémátípusai a következők voltak:

- Gyermeknevelési problémák
- Anyagi problémák
- Családi, kapcsolati konfliktusok
- Szülők és a család életviteléből adódó problémák

A közös élet kiépítése, a különféle akadályok leküzdése vagy a veszteségek, kudarcok elviselése és az ellentétek kezelése mind-mind komoly próbakövei az együttélésnek. A családi élet egyik legnagyobb kihívása a konfliktusok megoldása.

A konfliktusok kezelésére a születéstől kezdve, a családban készülünk fel. Optimális esetben itt sajátítják el a gyerekek, azokat a mintákat, amelyeket későbbi életükben hasznosítanak majd. Gyakran előfordul az, hogy a szülők féltésből, kíméletből eltitkolják a gyerekek elől nézeteltéréseiket, problémáikat. Egyfajta idealizált családi képet mutatnak, és a gyerekek csak akkor szereznek tudomást a nehézségekről, amikor már nagy a baj, nem lehet tovább leplezni. Így azonban nincs lehetőségük megfigyelni, hogyan lehet egymás álláspontját megérteni, elfogadni. Nem tanulják meg azt sem, hogy hogyan lehet a kompromisszumokat, döntéseket közösen meghozni, az érzelmeket, igényeket kifejezni, a feszültséget oldani és megbocsátani. A családi kapcsolati konfliktusok kialakulásának több fajtájával találkoztunk a gondozás során.

- A személyiség egyéni szükségleteiből és viselkedési mechanizmusaiból származó konfliktusok:

Erre példaként említendő a feszültségtűrésbeli különbségek. Ebben az esetben van, aki egy feszültebb helyzetet, vitát úgy tud kezelni, hogy félrevonul, magában mérlegel és így van ideje kialakítani saját álláspontját. A másik ember pedig a vitát úgy tudja kezelni, hogy szüksége van valakire, akivel megoszthatja szorongató feszültségeit, bizonytalanságát és gyorsan törekszik valamilyen döntést kialakítani.

- A család, mint rendszer működéséből adódó konfliktusok:

Ezek leginkább a család életváltásával, életciklusával függenek össze. Ennél a fajta konfliktusnál időnként módosítani kell a korábbi egyezségeket, feladatköröket, ami a család valamennyi tagjára hatással lehet. Gyakori veszély lehet az, hogy egy kétszemélyes problémába szükségtelenül belevonódnak más családtagok is és ez által másfajta konfliktusok keverednek a helyzetbe. Pl.: Az apa és lánya vitájába avatkozik az anya és így már egy másik konfliktus is életbe lép, ami a szülők közötti feszültséget váltja ki.

- A társadalmi és kulturális hatások miatti konfliktusok:

Ebben a helyzetben a szülői házból hozott szocializáció azt eredményezi, hogy az élettársnak szükségszerűen eltérő nézetei vannak sok dolgról. A konfliktusok legfőbb forrása itt a szerepvállalási különbözőség lehet, amikor a tagok más-más mintákat láttak, vagyis más előírások alapján más szerepideálok alakultak ki bennük.

A konfliktusok kialakulásának több oka is lehet, melyek a következők:

- Eltérő családi minták
- Egyéniségek eltérése
- Belső lelki konfliktusok kivetítése a családtagokra
- Nyílt vagy burkolt hatalmi harcok (kinek a véleménye győz, ki irányítja a másikat)
- Igényeink változása
- Túlterheltség
- Kimondhatatlan feszültségek, hiányok levezetése
- Intim helyzetek elkerülése
- Kommunikációs nehézségek

A konfliktusok kezelése mindig egy adott szituációtól, az érintettek állapotától és körülményeitől függ. A konfliktusok megbeszélésnek egyik alapfeltétele az egymás

meghallgatásának képessége. Fontos szempont az is, hogy a vitatkozó felek tisztában legyenek azzal, hogy mi az, ami nekik igazán fontos, miről képesek lemondani és ezt milyen módon tudják megtenni.

Gyermekjóléti Szolgálatunknál tapasztaljuk, hogy a családi kapcsolati konfliktusok száma növekvő tendenciát mutat. Míg 2008-ban az elsődlegesen hozott problémák típusai közül a családi kapcsolati konfliktusok száma az összesített statisztikai adatok alapján 567 volt, addig 2009-re ez szám már 646-ra emelkedett.

Tapasztaljuk azt, is, hogy a felsorolt konfliktusok közül vegyesen találkozunk mindegyik formával. A személyiség egyéni szükségleteiből és viselkedési mechanizmusából származó konfliktusok: a család, mint rendszer működéséből adódó konfliktusok, társadalmi és kulturális hatások miatti konfliktusok.

Ahhoz, hogy egy-egy esetben a probléma megoldódjon az érintett családot segítő beszélgetésben részesítjük, megfelelő életvezetési tanácsokkal látjuk el.

Szükség esetén a családokat a Szolgálatunknál lévő pszichológushoz vagy az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat pszichológusaihoz irányítjuk.

Az elmúlt évben volt példa arra is, hogy az adott család problémáján a párterápia lehetősége segített. Erre helyben nem volt lehetőség, ezért a családot Budapestre tudtuk irányítani a megfelelő szakemberekhez. Jelenleg a kistarcsai Support Alapítványnál is van lehetőség családterápiára. Ez a segítség azonban csak a család minden tagjának együttműködésekor hoz eredményt.

Az életvitel, az életmód, a szükségletek kielégítésében végzett tevékenységek rendszere, konkrétan az, hogy a társadalom tagjai mindennapi életükben milyen tevékenységeket végeznek, ezekre átlagosan mennyi időt fordítanak, hol végzik ezeket a tevékenységeket, kik vesznek részt ezekben, miért végzik, mit jelentenek számukra ezek a tevékenységek. Az életmóddal egy-egy társadalmi réteghez való tartozás is kifejeződik.

A családi életvitel során több esetben fordul elő nehézség. A nehézségekkel minden embernek számolnia kell (betegség, munkanélküliség, veszteségek, alkalmazkodási feladatok stb.) Amikor az egyén a meglévő energiáit nem tudja megfelelően mozgósítani, akkor problémává fokozódhat. Annál nagyobb lehet a probléma minél ismeretlenebb az új kihívás megoldási lehetősége, ha kevés a kész minta, a bevált séma.

Az életvitelből adódó jellegzetes probléma lehet a túlhajszoltság is. Sokszor a családban élő felnőttek körében ez nem tudatosul, csak azt veszik észre, hogy a felnövekvő gyermek

magatartási problémákkal küzd, deviáns viselkedést tanúsít, iskolai hiányzásai vannak. A szülők az okokat nem ismerik fel, vagy ha igen, akkor sem tudnak mit tenni. A létfenntartás miatt sokszor másodállást is bevállalnak, így kevesebb idő jut a gyermekek nevelésére, a családdal együtt töltött közös programokra.

Nincs is idő regenerálódni, s ennek nemcsak anyagi okai vannak.

Az előző évhez hasonlóan 2009 évben, a statisztikai adatok alapján, az előforduló problémák hátterében a szülők, a család életvitele, életvezetési nehézségei kiemelt helyen álltak. 2008-ban 646 alkalommal volt kapcsolatunk családokkal ilyen probléma miatt, addig 2009-ben ez a szám 811-re emelkedett.

A családi életvitelből adódó problémaként említjük, amikor sajátos, eltérő kultúrából, életvitelből adódó másság áll fenn. Túlnyomórészt szolgálatunknál ilyen esetekkel találjuk magunkat szemben. Sokszor az adott család nem tudja, de nem is igazán akarja orvosolni a problémát, motiválatlanná válnak, végül elérnek egy apatikus állapotot.

Napjainkban egyik legégetőbb probléma a munkanélküliség, amely nagymértékben befolyásolja az ember életmódját, életvitelét. Az érintett családoknak új megélhetési források után kell nézniük, mely nem minden esetben legális munkaviszonyt jelent. Több család az önkormányzat által nyújtott segélyekből, támogatásokból, és a gyermekek után kapott ellátásokból próbál megélni.

Sok esetben a lakás és a személyes higiénés körülmények sem megfelelőek, mely az igénytelenségből fakadhat.

A felnövekvő generációk így szocializálódnak. Nincs előttük megfelelő minta, a szülők nem tudják közvetíteni az elvárt értékeket, társadalmi normákat. Hiányos a kulturális és a szociális tőke, ezáltal pénztőke sem áll rendelkezésükre.

A lakhatás megoldhatatlansága a legtöbb esetben, szoros kapcsolatban áll más problémákkal, úgy, mint a munkanélküliséggel, megemelkedett törlesztő részlettel, közüzemi tartozásokkal, gyermeknevelési gondokkal, a pszichés- mentális problémákkal, kapcsolati konfliktusokkal.

Az elmúlt évben megemelkedett azoknak a családoknak a száma, akik elmaradásaik miatt fordultak szolgálatunkhoz, segítséget, tanácsot kértek. Sokan vannak, akik nem készültek fel a nagy mértékű többletterhekre.

A látogatási és forgalmi napló egész éves összesített adatai szerint 2009-ben 204 esetben okozott nehézséget családjaink számára a lakhatási probléma, A problémák megoldásában nagy segítséget jelentett a Hálózat Alapítvány pályázata, amely során mintegy 74 gödöllői

fogyasztó részesült családonként minimum 10 - maximum 150 ezer forint értékű villanyáram elmaradás jóváírásában. A Segítség Közalapítványé, a rezsihátralékos családoknak jelenthet megoldást.

Sajnos elmondható, hogy a hozzánk fordulóknak, akkor keresnek fel minket, amikor már nehéz nagy mértékű eladósodásukon segíteni. Megszüntették a szolgáltatást, vagy megindult a végrehajtási folyamat.

A lakhatási problémák legsúlyosabbika, amikor egy-egy család elveszíti az ingatlanát, albérletét és nincs olyan anyagi háttérük, amelyből egy másikat találhatnának. Ezekben, a krízis helyzetekben, az utolsó esélyt a Családok Átmeneti Otthonában történő ellátás jelentheti. Lehetőségeink ezen a téren igen szűkösek, hiszen ezek az otthont nyújtó ellátások túlterheltek. Gyermekjóléti Szolgálatunk több család ügyéből kifolyólag is kapcsolatot tart a Szarvas- Újtemplomi Evangélikus Szeretetintézmények Tessedik Sámuel Margaréta Ház Családok Átmeneti Otthonával. Együttműködésünk a Családok Átmeneti Otthonával jó, az ott dolgozó szakemberekkel folyamatos kapcsolatot tartunk fenn. A felmerülő problémákat megbeszéljük, kölcsönösen tájékoztatjuk egymást a közösen gondozott családjainkról. Nincs olyan intézmény jelenleg, ahol elsőbbséget élvezhetnének a gödöllői lakó- vagy tartózkodási helyű családok.

Az említett krízis helyzetekben nagy segítséget jelenthetne a gyermekes családok számára, ha átmeneti nehézségeikben gyermekeiket jó helyen tudhatnák, a probléma megoldásáig, helyettes szülőknél, esetleg Gyermek Átmeneti Otthonaiban történő elhelyezéssel.

2009-ben igyekeztünk a helyettes szülői hálózatot megszervezni. A csekély érdeklődés miatt azonban nem sikerült megvalósítani.

Azon gyermekes családok életében, ahol az anyagi nehézségek mindennaposakká váltak jellemző a gyakori lakhelyváltogatás. Ennek egyik oka, hogy azok az ingatlanok, amelyekben meghúzzák magukat igen leromlott állapotúak, és mivel nem érzik sajátjuknak, nem is igyekeznek javítani rajtuk. Előfordul, hogy nem tudják fizetni a rájuk eső közüzemi díjakat, albérleti díj hátralékuk halmozódik fel, amelyek miatt újabb költözésre kényszerülnek. A gyermekek számára ez igen nehéz helyzetet teremt, hiszen biztonságérzetük kialakulása csorbát szenved. A gyakori költözés az oktatási-nevelési intézményben történő beilleszkedést is nehezíti. Nagy problémát jelent, hogy a családok nem, vagy csak késve jelentik be költözési szándékukat, így a segítő szakemberekkel való rendszeres kapcsolattartás nem valósulhat meg.

A lakhelyváltogatások során előfordul, hogy a korábban nehezen megszerzett javaikat hátra hagyják, esetleg hátra hagyni kényszerülnek, amelyek pótlása hosszú ideig gondot jelent a család számára. A családgondozó igyekszik, a szükséges tárgyak, adományokkal való pótlására, de fenn áll a veszélye, hogy egy újabb hirtelen költözéskor ismét hátrahagyják azokat.

A gyermekek és serdülőkorúak mindig nagyon érzékeny szenzorai a külvilágnak és a külső problémáknak. Soha nem egyik pillanatról a másikra válnak erőszakossá. Az elszegényedés, az egzisztenciális bizonytalanság, a munkanélküliség, valamint az ezekből fakadó reményvesztettség napjainkban különösen sújtja a családokat, és a problémák fő tünehordozója a gyermek.

A magatartási problémák első tünetei már 2-4 éves korban fellelhetők, kialakulásukban fontos szerepe van a nevelési légkörnek. A szakemberek felelőssége az, hogy segítsék a szülőket a pozitív nevelési légkör kialakításában.

Az iskolai erőszak leggyakoribb formája nem a pedagógusok ellen irányul. A tanintézményekben megjelenő agresszív cselekedetek kétharmadát a diákok egymás ellen követik el. Az utóbbi évek tapasztalata szerint a diákok közötti atrocitások egyre erőszakosabbak. Sok tényező vezet oda, hogy egy gyermek agresszív lesz. Az okok között - a szakemberek szerint - minden esetben ott van a vetélkedés, a kirekesztés, az elutasítás, a megszégyenítés.

A megelőzés egyik fontos eszköze az iskolapszichológusi rendszer hatékony működtetése. Kiemelt helye van a személyes beszélgetésnek, még a legagresszívebb gyermekek is igénylik a figyelmet.

A Gyermekjóléti Szolgálathoz is érkezett néhány alkalommal jelzés erőszakról az iskoláktól. Ezek zömében a diákok egymás közti nézeteltéréseinek egyik elintézési módját jelentik. Az okok közt találkozhatunk a gyermeknél jelentkező pszichés problémával. Gyakran családból hozott minta a konfliktuskezelés ilyen formája, de a feldolgozatlan iskolai kudarc is eredményezett néhány esetben agressziót a diáktárs irányába.

A fiatalkorúak kikerülve a szülői ellenőrzés alól könnyebben követnek el meggondolatlan cselekményeket, és akaratlanul is, egymást bátorítva bünelkövetővé válnak.

Ezek a gyerekek az általuk elkövetett cselekmények súlyával sokszor nincsenek tisztában, azokat gondolkodás nélkül, ösztönszerűen követik el. A cselekmények hátterében elsősorban a rendezetlen családi élet, a szülők leterheltsége, a kortársak negatív hatása áll. A szülői

felügyelet hiánya, a felügyelet nélküli céltalan szabadidő eltöltés jelentős szerepet játszik abban, hogy a fiatalok bolti lopások elkövetőivé válnak.

Jellemző, hogy egyes problémás gyerekek visszatérően követnek el lopásokat. Az iskolai órák után, hétvégén, tanítási szünetekben a tanulók nagyszámban jelennek meg az áruházakban. Nem annyira a vásárlás vonzza őket, inkább csak a közös együttlét, nézelődés, étkezés. Hozzá tartozik mindennapjaikhoz ez a tevékenység, melyet akár céltalan szabadidő eltöltésnek is nevezhetnénk. 2009-ben is kiemelten sok jelzést kaptunk a TESCO áruházról, olyan bolti lopásról, melynek gyerekek voltak az elkövetői. A lopások szabálysértési és gyámhatósági eljárást vontak maguk után. A szolgálat munkatársai preventív céllal látogatták végig az oktatási intézményeket és beszéltek a gyerekeknek a lopások következményéről.

Az elmúlt évben is számos alkalommal keresték meg iskolák intézményünket és kértek javaslatot magántanulói jogviszony engedélyezéséhez. Az ilyen megkeresésekkor minden alkalommal környezettanulmányt készítünk, figyelembe vesszük, hogy a gyermek milyen iskolán kívüli tevékenységet végez, milyen indokkal kéri a magántanulói jogviszonyt. Azokban az esetekben ahol, nem látjuk indokoltnak, nem teszünk rá javaslatot. A magántanulói jogviszony az adott tanévre szól. Pszichés problémák, magatartászavarok esetében nem látjuk egyedüli megoldásnak a magántanulói jogviszonyt, a szülőknek javasoljuk, hogy keressenek fel szakorvost. Speciális esetet jelentenek a kiskorú terhesek, leányanyák, akik a sajátos élethelyzetükből adódóan kaphatnak magántanulói státuszt.

A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. MKM rendelet szabályozza, hogy az iskolának milyen lépéseket kell tennie a tanuló igazolatlan hiányzása esetén. A tanköteles tanulónál az első igazolatlan hiányzás esetén erről az iskolának értesítenie kell a szülőt.

Ebben az értesítésben felhívják a szülő figyelmét a további igazolatlan hiányzás következményeire is. Ismételt hiányzás esetén - következő lépésként - az iskola a Gyermekjóléti Szolgálaton keresztül keresi meg a szülőt.

Szabálysértési eljárás abban az esetben indul a szülő ellen, ha egy tanítási évben tíz óránál többet mulaszt a diák igazolatlanul. Az iskola igazgatójának ilyen esetekben kötelessége értesíteni a gyermek lakóhelye szerint illetékes jegyzőt, mint szabálysértési hatóságot. A jegyző a közoktatási törvényben meghatározott kötelezettségek megszegése szabálysértés miatt ötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújthatja a szülőt, illetve a törvényes képviselőt. Ötvenezer forint a pénzbírság legmagasabb összege, a jegyző döntése szerint ez kevesebb is lehet, illetve előfordulhat, hogy csak figyelmeztetésben részesíti a szülőt.

Sajnos sok esetben a bírságoknak nincs fegyelmező ereje, mivel a családoknak nincs miből kifizetniük, az csak a szociális juttatásból lenne levonható.

Szolgálatunknál az iskolai hiányzások növekvő tendenciát mutatnak. **A látogatási és forgalmi napló adatai szerint 2009. évben 376 alkalommal találkoztunk iskolai hiányzás miatti problémával.**

Az iskolakerülés általában tünetként értelmezhető, háttérben más problémák húzódnak meg. Legtöbb esetben van egy alapprobléma, és az iskolakerülés másodlagos következmény.

Fontos, hogy minél hamarabb észre kell venni az indokolatlan „lógások” kezdetét, mert így lehetőség lehet a korai beavatkozásra, ez által a folyamat reverzibilitása jó eséllyel biztosítható.

A hiányzások kezdeténél az alábbi beavatkozási lehetőségek vannak:

- Beszélgetés a szülővel, gyermekkel
- Szülőt motiválni lehet a segítségkérésre, szakemberhez fordulásra
- Gyermekvédelmi intézményhez való irányítás
- A családgondozás csak kiegészítő lehet, fel kell tárni az alapproblémát

Sok esetben sor kerül arra is, hogy a jelzést követően felkeresett család számára a tájékoztatás elegendőnek bizonyul az iskolai hiányzás lehetséges következményeiről, és a továbbiakban nem került sor iskolai mulasztásra a gyermek részéről. Ez a családok kisebb hányadára jellemző.

Ha a hiányzás jelensége megismétlődik, további segítségre van szükség.

Az iskolai hiányzás összetett jelenség, melynek a gyermekek életkori sajátosságain kívül egyéb - tágabb értelemben - társadalmi, szociológiai és gazdasági okai is lehetnek. E téren a családnak döntő szerepe van. Ilyen családi ok lehet például, hogy nincs előttük pozitív példa, nincs igazán motivációjuk, vagy a családnak a középiskolás korú fiatalok munkájára már szüksége van. A továbbtanulás egyébként is jelentős kiadásokkal járna együtt, amelyet sok család nem engedhet meg magának.

Meghatározó feladatnak tekinthető, az iskolai hiányzások problémakörének kezelése, mert a sok hiányzás teljesen ellehetetleníti az iskolai előmenetelt, az igazolatlan hiányzások kudarcokhoz vezetnek.

A Gyermekjóléti Szolgálat feladata azzal, hogy javaslatot tesz egy gyermek családjából történő kiemelésére, még nem ér véget, csak átalakul. Egy másfajta munka veszi kezdetét, amely során képessé kell tenni a családot arra, hogy a kiemelt gyermek visszakerülhessen hozzájuk.

A Gyermekjóléti Szolgálat családgondozójának feladatköréből kikerül a gyermek mindennapi életének figyelemmel kísérése, a vérszerinti család gondozása azonban megmarad. Tudatosítani kell a szülőkben a kiemeléshez vezető okokat, és tisztázni, hogyan válhatnak ismét alkalmassá a gyermek gondozására, nevelésére. Ennek eléréséhez a családgondozó információt nyújt, tanácsot ad a szülőnek, segít a hivatalos ügyek intézésében, eljár érdekében.

A szülők elsősorban a tárgyi dolgok, körülmények megváltoztatásában látják, attól várják a problémák megold(ódás)át: egy festés vagy takarítás elvégzése, bútorok beszerzése, egy biztos albérlés, és már alkalmassá is vélik magukat a gyermek gondozására. A szülők szemléletének, illetve gyermekükhöz fűződő kapcsolatuknak a megváltoztatása a leglényegesebb, ugyanakkor a legnehezebb feladat. Folyamatosan ösztönözni kell a családot a kívánatos változások elérésére, támogatni a szülőket abban, hogy az elért változások ne csak rövid életűek, hanem tartósak legyenek.

A gyermek visszagondozásában központi kérdés a szülő és gyermek közti kapcsolattartás. A családgondozó feladata, hogy biztassa a szülőt, hívja fel figyelmét a kapcsolattartás fontosságára, illetve elmaradásának lehetséges következményeire. Esetenként maga az utazás is komoly terhet jelenthet a szülőknek. Anyagi lehetőségeik korlátozottsága miatt, sokan saját erőből nem is tudnák fedezni az utazás költségeit. Ez esetben a családgondozó rendkívüli segítséget kérhet a család számára. Negatív példaként említhető az a szülő, akinél az útiköltségre kapott pénz nem a gyermekével való kapcsolattartást szolgálta.

A 2009-es évben elsődlegesen az elhanyagolás, néhány esetben pedig szülői deviancia vagy a kiskorú önvesszélyeztető magatartása eredményezett családból való kiemelést.

A Gyermekjóléti Szolgálat feladata az is, hogy a krízishelyzetben lévő várandós anya számára segítséget nyújtson, hogy az anya a várandósság ideje alatt biztonságban, megfelelő körülmények között élhessen, a gyermeket megszülhessen, és elősegítse a megszületett gyermek családban történő felnevelését.

Gyermekjóléti Szolgálatunkhoz az elmúlt évben a jelzőrendszer tagjai közül legfőképpen a nőgyógyásztól és a Védőnői Szolgálattól érkezett jelzés válsághelyzetben lévő és kiskorú várandós anyákról.

A szociális válsághelyzetben lévő édesanyát tájékoztatjuk az igénybe vehető szolgáltatásokról, valamint tanácsokkal látjuk el. Amennyiben felmerül az a probléma, hogy az anya a gyermek felnevelést nem tudja vállalni, tájékoztatjuk őt az örökbeadás lehetőségéről is.

Amennyiben lehetőségünk van, adományok felajánlásával (pl.: babakocsi, ruha, bútor, csecsemőholmi) segítjük az anya felkészülését a megszületendő gyermek fogadására.

Szükség esetén a megfelelő szakemberhez irányítjuk pl.: pszichológushoz, jogsegélyszolgálathoz, áldozatvédelmi szakemberhez. A Családok Átmeneti Otthona szintén segítséget nyújt abban, hogy a szülő és gyermeke együtt élhessen, így megakadályozva a csecsemő kiemelését a családból. Az átmeneti otthon igénybevételének okai között leggyakoribb az albérlet, a lakhatás hirtelen, váratlan felmondása, elvesztése, családi kapcsolati konfliktusok, valamint szociális krízis, átmeneti ellehetetlenülés áll.

Az elmúlt évben Gyermekjóléti Szolgálatunk egyre több kiskorú terhességéről kapott jelzést. Ezekben, az esetekben kiemelt figyelmet fordítunk a kiskorú várandósokra, felvesszük a kapcsolatot a gyermek védőnőjével, orvosával, valamint vállaljuk az iskolával való kapcsolattartás, a magántanulói jogviszonnyal teljesített tankötelezettség elősegítését is. Fontos szerepe van a Védőnői Szolgálattal való kapcsolattartásnak. A kapcsolattartást jellemzi az is, hogy egy-egy eset kapcsán közös családlátogatást teszünk a védőnővel az érintett családoknál.

A védőnők az iskolákban szintén felvilágosítást tartanak arról, hogyan lehet egy nem kívánt terhességet megelőzni. Fontos szerepe van az időben elkezdett felvilágosításnak. Problémát jelent azonban az, hogy ezen a téren az iskola nem veheti át a szülő szerepét, a diákok nem veszik komolyan a felvilágosító órákat. 2009-ben fordult elő, hogy a családgondozó a kiskorú lánynak és barátjának is részletes felvilágosítást tartott, az iskolai védőnő szintén, mégis bekövetkezett a 15 éves lány terhessége. A terhesség megtartásában szerepet játszott a szülők (jövendő nagyszülők) közötti kapcsolati konfliktus.

Gyakran előfordul az, hogy a problémák halmozottan fordulnak elő a családban, de ilyenkor is a születendő gyermek érdeke a legfontosabb a helyzet kezelésében.

Munkánk során törekszünk arra, hogy az anya a jelzőrendszer legkompetensebb tagjától kapjon segítséget.

2009-ben normatív támogatásban 2083 gyermek részesült. Ebből rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény alapján 457, 100%-os támogatottságú, 94, 50%-os támogatottságú volt. Háromgyermekes családként 1408 gyermek, tartós betegként 124 kapott támogatást.

A GYvt.68/A § -a szerint indokolt esetben, a családi pótlék gyermek után járó összegének, legfeljebb 50%-a erejéig természetbeni formában történő juttatásáról határozhat a jegyző, a védelembe vétellel egyidejűleg

Az elmúlt évben a jelzőrendszer tagjai részletesen és többször megbeszélték a törvény alkalmazásának gyakorlati részleteit, de a Jegyzői Gyámhatóság ilyen határozatot nem hozott.

Szolgálatunk 2009-ben is megszervezte és lebonyolította a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számára a nyári gyermekétkeztetést. A nyári időszakban ez napi egyszeri, ingyenes meleg ételt jelentett a gyermekeknek 54 munkanapon át. Az ebédet a Kalória Nonprofit Közhasznú Kft. biztosította, és intézményünk ebédlőjében fogyaszthatták, illetve vihették el a gyerekek.

Az elmúlt évben, a Gyermekjóléti Szolgálat, előírt kötelező feladatainak megfelelően, szabadidős programok szervezését vállalta. Önállóan, illetve a város nevelési- oktatási intézményeivel közösen is.

A programok célja, a gyermekek hasznos szabadidő eltöltésére való nevelés különböző technikák bemutatásával, a családban jelentkező problémák ellensúlyozása, illetve, hogy a rossz szociális helyzetben lévő szülők gyermekeinek lehetőséget biztosítson a hasznos szabadidő eltöltésre. A szabadidős programok szervezésekor a veszélyeztetettség megelőzése mellett a közösség fejlesztése, az ismeretszervezés, az esztétikai igény alakítása a célunk volt. A foglalkozásaink tematikáját igyekszünk (Farsang, Húsvét, Anyák Napja, Karácsony) a naptári ünnepekhez és az adott évszakhoz (tavasz, nyár, ősz, tél) igazítani. Foglalkozásainkon alkalmanként 15-20 gyermek vett részt.

A Gyermekjóléti Szolgálat minden évben megkéri a város nevelési-oktatási intézményei által szervezett szabadidős programok listáját. Ebből az összeállításból lehetősége van az iskolai gyermekvédelmi és ifjúságvédelmi szakembereknek és családgondozóknak tájékozódni.

2009. évben folytatódtak a Tini Klub foglalkozásai az iskolákban. Kihelyezett foglalkozásokat tartottunk, minden, a szolgáltatás iránt érdeklődő intézményben.

E mellett játék délutánt, családi napot, vetélkedőket és kézműves foglalkozásokat szerveztünk intézményünk székhelyén. Havi rendszerességgel több osztálynak, illetve napközis csoportnak sikerült foglalkozást szerveznünk az elmúlt év során.

A 2009. év során három alkalommal az Egyesített Szociális Intézményben élőkkel kézműveskedtünk. Az Anyák Napjára diákok jelenlétében készültünk. Ez az esemény nagy hatást tett a gyermekekre és az intézményben élőkre egyaránt.

Önkéntesként számíthattunk a szolgálatunknál gyakorlatot teljesítő fiatalokra. A Családi Napon néhány gondozásban lévő fiatal segítette munkánkat a kézműves foglalkozások során. A Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat aktívan részt vesz a városban megrendezésre kerülő drogellenes szabadidős programokon, és a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum rendezvényein.

A Védőnői Szolgálattal és a Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal közösen 2009-ben meghirdettük rajzpályázatunkat, „Kedvenceim az állatok!” címmel. 341 pályamű érkezett hozzánk. Az eredményhirdetésre és a díjak kiosztására a Családi Napon került sor.

A Gyermekjóléti Szolgálat és a Családsegítő Szolgálat a Blahai Napközis Táborban szervezett nyári programokat. Ez 2009. június végétől- augusztusig heti rendszerességgel történt egy-egy kollégánk aktív részvételével. A programokat igyekeztünk minél változatosabbra szervezni (kézműves foglalkozások, a tűzoltók játékos előadása, közös kötetlen játék), sok élménnyel gazdagítva a táborozó gyerekeket.

A nyári szünet alatt a szociális gyermekétkeztetésben résztvevő gyermekek számára szabadidős elfoglaltságot szerveztünk, minden kedden kézműves foglalkozásokkal leptük meg őket, illetve egész napos kirándulás keretében felkerestük a veresegyházi Medve Parkot.

A kézműves foglalkozásokhoz szükséges alapanyagokat a Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat illetve a Gödöllői Szociális Ellátó Központért Közhasznú Egyesület biztosította.

A Gyermekjóléti Szolgálat szerteágazó kapcsolatainak köszönhetően sokféle civil és egyházi szervezettel működik együtt a támogatásra szoruló családok megsegítésében. Segítségükkel bővíthetők és gazdagíthatók az intézmény szolgáltatásai.

Az intézmény által szervezett különböző programok megszervezésében is segítettek és támogatóink voltak a Royal Rangers Ifjúsági Szervezet., amely biztosította a családi nap alkalmával a résztvevő gyermekeknek a játék lehetőséget (pl.: ugrálóvár, stb) a Gödöllői Kulturális és Szociális Közhasznú Egyesület, amely gondoskodott a jelenlévők étellel és itallal való ellátásáról, valamint az Angel Dance táncsoport tagjai tették emlékezetesebbé az eseményt.

A családok karácsonyi ünnepejét műsorral színesítettük, amely után 100 élelmiszer csomagot osztottunk szét a rászoruló családok között.

Rendszeresen kapunk ruhaadományokat magánszemélyektől, iskoláktól, bölcsődétől. Ezek szétosztására keddi napokon 8-10 óráig van lehetőség.

A Madách Imre Szakközépiskola diákjainak segítsége is nagy örömet jelentett gondozottjaink számára. Kéthetente pénteken ingyenes fodrászati lehetőséget biztosítottak.

Összegzés

A jelzőrendszer tagjainak írásos beszámolóit figyelembe véve megállapítható, hogy a jelzőrendszer általában jól működik. A tagok között rendszeres a találkozás, az információ csere. A jelzések nagy többsége írásban történik, a lehető legrövidebb időn belül. A jelzőrendszer tagjai ismerik egymást, és folyamatos kapcsolatban állnak. A visszajelzések lehetőséget nyújtanak arra, hogy a jelzés utánkövetése is megtörténjen.

A jelzőrendszer valamennyi tagja érzékeli munkája fontosságát. Jellemző a túlterheltség is a feladatok egyre növekvő mennyisége miatt. Minden fórumon megfogalmazódott a magas esetszám, és az ebből adódó időhiány. A jelzőrendszer tagjai elsősorban gyakorlati együttműködést szeretnének, módszertani útmutatásokat és kölcsönös tájékoztatást. A megfogalmazott javaslatok alapján a következő időszak rövid és hosszú távú célkitűzései az alábbiak lehetnek:

Előadások, szakmai fórumok szervezése

Lehetőség szerint minél több találkozás a jelzőrendszeri tagokkal, előadások, szakmai továbbképzések szervezése. A szakmaközi fórumok témáinak bővítése a jelzőrendszeri tagok javaslatai alapján. Szakirodalom, folyóiratok, könyvek, DVD-k beszerzése. Az elvégzett továbbképzések szakmai tapasztalatainak megosztása a jelzőrendszeri tagokkal.

Családlátogatások több jelzőrendszeri tag együttes jelenlétével

A családlátogatások összehangolása, a tagok eltérő szempontrendszerének megismerése. A családlátogatások során a közös munkából adódó pozitívumok erősítése. A jelzőrendszeren belül a személyes kapcsolatok kiépítése. A gyermek családgondozójának és a nevelési, oktatási intézménynek, védőnői szolgálatnak szoros kapcsolattartása. Az iskolai védőnő hálózat és a Gyermekjóléti Szolgálat szakmai munkájának szorosabbá tétele.

Szupervízió

A nagyfokú leterheltségből adódóan kialakult kiegészítés kezelése tréningek segítségével. Olyan programok szervezése, amelyek a jelzőrendszer tagjainak nyújtanak mentálhigiénés segítséget.

A jelzőrendszer, a gyermekvédelem munkájának megismertetése

Bemutatkozás a tantestületek felé, a segítségnyújtás formáinak minél szélesebb körű ismertetése.

Civil szervezetekkel, egyházakkal történő összehangolt együttműködés

A gondozás során egységes szemléletmód, amely a hatékonyabb munkát eredményezi, így nincs „ keresztbe gondozás”. Fontos, hogy a civil szervezetek, egyházak segítségével ne kérdőjelezze meg a szakemberek segítségnyújtásának módszereit és céljait.

Családi kohéziót erősítő programok, és szabadidős programok szervezése

Minden területen nagy igény mutatkozik erre. Nyilvánvalóan a család „ válságának” időszakát éljük. Nemcsak a problémák elindítói lehetnek a családok, de ők a legkompetensebbek a megoldásban is.

Gyermekek Átmeneti Otthonának kialakítása

A család átmeneti nehézségeiből adódó veszélyeztetettség megoldására szükség lenne a Gyermekek Átmeneti Otthona kialakítására. A megnövekedett anyagi problémák miatt várhatóan egyre több család kerül krízishelyzetbe.

Kortárs csoport képzés

Célja, hogy a kortársak bevonásával erősítse a pozitív mintákat és segítsen a megfelelő irányba terelni, a gyermekek fiatalkorúak viselkedését. A megvalósításhoz pályázati lehetőségek keresése szükséges. Olyan szabadidős foglalkozások szervezése, amelyek a gyermekek önértékelését, önismeretét fejlesztik.

Félállásban dolgozó gyermekvédelmi felelősök

A gyermekvédelmi munka, a nevelés nélkülözhetetlen része. Az erre fordított idő megtérül, az iskolai gyermekvédelmi felelősök koordináló szerepe az intézményen belül rendkívül fontos.